

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI**

**UFRS UYGULAMALARININ FİRMA PERFORMANSI
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: BİST ÜRETİM ŞİRKETLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

MERVE AKINCI ÖZKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN:
PROF. DR. RAİF PARLAKKAYA**

KONYA-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	MERVE AKINCI ÖZKAN		
	Numarası	168111011006		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İŞLETME		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	UFRS UYGULAMALARININ FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ : BIST GİÇTİM ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası

MERVE AKINCI ÖZKAN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	MERVE ACINCI
	Numarası	168111011006
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İŞLETME
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	PROF. DR. RAİF PARLAKKAYA
	Tezin Adı	UPDS UYGULANMADIRIMIN FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: DİST ÜZERİN SİKİRETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan ..... başlıklı bu çalışma 25.09/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	PROF. DR.	RAİF PARLAKKAYA	
2	DR. ÖĞR. ÜYESİ	MEHMET NURİ SAKUR	
3	DR. ÖĞR. ÜYESİ	SEMİH RİSTELİPEKİ	

ÖZET

Merve AKINCI ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA

Eylül 2019, 135 sayfa

Muhasebenin kullanıcılara doğru, güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılabilir veriler sunabilmesi için nitelikli finansal bilgiye ihtiyaç vardır. Küreselleşme ve değişen rekabetle birlikte nitelikli finansal bilgi uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu durum uluslararası muhasebe/finansal raporlama standartlarına olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Hem dünyada hem de ülkemizde muhasebe/finansal raporlama standartlarını oluşturma ve finansal raporlamaya ilişkin uluslararası uyum konusunda çalışmalar yapılmıştır. Bunun sonucunda ülkemizde 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren uluslararası muhasebe/finansal raporlama standartlarına uyum süreci başlamıştır.

Uluslararası finansal raporlama standartlarında temel değerlendirme ölçüsü gerçeğe uygun değerdir. Bu uygulama ile değerlendirme ölçütleri geleneksel tarih maliyet esaslı hâlden piyasa değerini önceleyen gerçeğe uygun değer esaslı hâle gelmiştir. Bu çalışmada UFRS uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkilerinin ortaya konulması amaçlanmış olup, BIST’de işlem gören üretim şirketleri üzerinde uygulama yapılmıştır. Bu çalışma UFRS uygulaması öncesi (2002-2003) ve sonrası (2005-2006) 36 imalat şirketi için gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Kolmogorov-Smirnov Testi ve Wilcoxon Testi kullanılmış olup şirketlerin finansal performansı 15 adet mali oran ile ölçülmüştür. Araştırma sonucunda UMS/UFRS uygulamalarının şirketlerin, sektörlere bağlı olarak, performansları üzerinde kısmi olarak etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Standartları, Uluslararası Muhasebe Standartları, Performans.

ABSTRACT

Merve AKINCI OZKAN

Master, Department of Management

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA

September 2019, 135 Pages

Accounting is required qualified financial data in order to give comparable, clear, reliable and accurate information to users. Qualified financial data has gained an international aspect with globally changed competition. In this case we have faced the need of pointed standards of international accounting financial reporting. Either in the world or in our country studies on international harmony to form accounting standards and financial reporting have changed. The process of harmony to international accounting standards has started since 2005, January the 1st.

The main rating measurements which occurred in international financial reporting standards are fair value. With the implementation criteria of evaluation has reformed as suitable to priority of traditional historical sources. In this study, we aimed to reveal the effects IFRS implementations on firm performance which have shares at stock broke. This study includes the search on 36 manufacturing companies between before IFRS (2002-2003) and after IFRS (2005-2006). In this study, 15 financial rates has been used through Kolmogorov-Smirnov Test and Wilcoxon Test. Following the search, it has been understood that IFRS implementations have effected partial on firm performance depending on sectors.

Keywords: Accounting Standards, International Accounting Standards, Performance.

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı tamamlamamda benden desteğini hiç esirgemeyen sevgili Keriman Kalaycı hocama, Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Nuri Salur hocama, bana tüm bilgi birikimiyle yardımcı olan sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Raif Parlakkaya 'ya ve her zaman arkamda duran eşim Gökhan Özkan'a ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Merve AKINCI

KONYA-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR	x
TABLO LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM	3
TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA MUHASEBE STANDARTLARININ OLUŞUM SÜRECİ	3
1.1. MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI TANIMI VE ÖNEMİ	3
1.2. MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINI BELİRLEME YÖNTEMLERİ.....	4
1.2.1. Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Yasama Yoluyla Belirlenmesi	4
1.2.2. Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Özel Sektör Düzenleyici Kuruluşlarının Belirlenmesi	5
1.2.3. Kamu Sektörünün Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Düzenleme Yetkisini Bir Kuruluşa Devretmesi	5
1.3. MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI İHTİYACINI ORTAYA ÇIKARAN DURUMLAR....	6
1.4. MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI OLUŞUM SÜRECİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	7
1.4.1. Muhasebede Uyumlaştırma Çalışmaları.....	7
1.4.2. Muhasebede Yakınsama Çalışmaları.....	9
1.5. DÜNYADA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	9
1.5.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC)	10
1.5.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB).....	12
1.5.3. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)	14
1.5.4. Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB).....	15
1.5.5. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO).....	17
1.5.6. Birleşmiş Milletler (BM).....	17
1.5.7. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)	18
1.5.8. Avrupa Birliği (AB)	18
1.6. TÜRKİYE’DE YAPILAN ÇALIŞMALAR	20
1.6.1. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) Çalışmaları.....	21
1.6.2. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Çalışmaları.....	22
1.6.3. İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT) Yeniden Düzenleme Komisyonu Çalışmaları	22
1.6.4. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Çalışmaları	23
1.6.5. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Muhasebe Standartları Özel Denetim Komite Çalışmaları	25

1.6.6.Maliye Bakanlığı Çalışmaları.....	26
1.6.7.Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği (TÜRMOB) Tarafından Yapılan Çalışmalar	26
1.6.8.Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Çalışmaları	29
1.6.9.Kamu Gözetim, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK).....	30
1.6.10.6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK).....	34
1.6.11.Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)	34
İKİNCİ BÖLÜM.....	36
FİRMA PERFORMANSI VE UFRS' NİN FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	36
2.1.PERFORMANS TANIMI	36
2.2. PERFORMANS ÖLÇÜMÜ VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	37
2.3. PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ	39
2.3.1.Finansal Performans Ölçütleri	39
2.3.1.1. Finansal Tablo Analizi.....	39
2.3.1.1.1. Karşılaştırmalı Analiz	41
2.3.1.1.2. Trend Analizi	42
2.3.1.1.3. Dikey Analizi	42
2.3.1.1.4. Oran Analizi.....	42
2.3.1.2. Ekonomik Katma Değer (EVA-Earning Value Added)	46
2.3.2. Finansal Olmayan Performans Ölçütleri	47
2.3.2.1. Üretim Etkinliği ve Verimliliği	47
2.3.2.2. Kalite	47
2.3.2.3. Pazarlama Etkinliği.....	48
2.4.ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	48
2.4.1.UMS/UFRS' nin Değerleme Üzerindeki Etkileri.....	50
2.4.1.1. UMS/UFRS'ye Göre Finansal Varlıkların Değerlemesi	50
2.4.1.2. UMS/UFRS'ye Göre Stokların Değerlemesi.....	51
2.4.1.3. UMS/UFRS'ye Göre Maddi Duran Varlıkların Değerlemesi.....	52
2.4.1.4. UMS/UFRS'ye Göre Maddi Olmayan Varlıkların Değerlemesi	53
2.4.1.5. UMS/UFRS'ye Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerin Değerlemesi	54
2.4.1.6. UMS/UFRS'ye Göre Satış Amaçlı Elde Tutulan Varlıkların Değerlemesi	54
2.4.1.7. UMS/UFRS'ye Göre İştirak ve Bağlı Ortaklıktaki Yatırımların Değerlemesi	55
2.4.2. UMS/UFRS' nin Kayda Alınma ve Raporlama Şekli Üzerindeki Etkileri.....	56
2.4.2.1. UMS/UFRS' nin Finansal Durum Tablosu (Bilanço) Üzerindeki Etkisi.....	57

2.4.2.1.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki.....	58
2.4.2.1.2. UMS/UFRS'nin Finansal Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki	58
2.4.2.1.3. UMS/UFRS'nin Stoklar Üzerinde Oluşturduğu Etki.....	59
2.4.2.1.4. UMS/UFRS'nin Maddi Duran Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki.....	61
2.4.2.1.5. UMS/UFRS'nin Maddi Olmayan Duran Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki	62
2.4.2.1.6. UMS/UFRS' nin Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller Üzerinde Oluşturduğu Etki	63
2.4.2.1.7. UMS/UFRS' nin Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Üzerinde Oluşturduğu Etki	63
2.4.2.1.8. UMS/UFRS' nin Yabancı Kaynak Kalemleri Üzerinde Oluşturduğu Etki	64
2.4.2.1.9. UMS/UFRS' nin İlişkili Taraflara Borçlar Üzerinde Oluşturduğu Etki	65
2.4.2.1.10. UMS/UFRS' nin Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler Üzerinde Oluşturduğu Etki.....	66
2.4.2.1.11 UMS/UFRS' nin Öz Kaynak Kalemleri Üzerinde Oluşturduğu Etki	70
2.4.2.2. UMS/UFRS' nin Kâr veya Zarar (Gelir) Tablosu Üzerindeki Etkisi.....	70
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	73
UFRS UYGULAMARININ FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: BİST ÜRETİM ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	73
3.1. LİTERATÜR TARAMASI.....	73
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI.....	77
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	77
3.4. ARAŞTIRMANIN VERİLERİ.....	78
3.5. HİPOTEZLER.....	79
3.6. ARAŞTIRMANIN VARSAYIM VE SINIRLILIKLARI	79
3.7. ARAŞTIRMA BULGULARI VE ANALİZİ	80
3.7.1. UMS/UFRS Uygulamaları ile Firma Performansı Arasındaki İlişkinin Analizi	80
3.7.2. UMS/UFRS Uygulamalarının Firma Performansına Etkisinin Sektörel Olarak Değerlendirilmesi	84
SONUÇ	112
KAYNAKÇA.....	116
ÖZGEÇMİŞ	124

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AICPA: The American Institute of Certified Public Accountants (Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği)

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

BIST: Borsa İstanbul

BM: Birleşmiş Milletler

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

EFrag: European Financial Reporting Advisory Group (Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu)

EVA: Economic Value Added (Ekonomik Katma Değer)

FAF: Financial Accounting Function (Finansal Muhasebe Vakfı)

FASAC: Financial Accounting Standards Advisory Council (Finansal Muhasebe Standartları Danışma Konseyi)

FASB: Financial Accounting Standards Board (Finansal Muhasebe Standartları Kurulu)

FCM: Federation Des Experts Comptables Mediterreneens (Akdeniz Ülkeleri Muhasebeciler Federasyonu)

GASB: Government Accounting Standards

IAAER: International Association of Accounting Education and Research (Uluslararası Muhasebe Eğitmenleri Birliği)

IASB: International Accounting Standards Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)

IASC: International Accounting Standards Committee (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi)

IASCF: International Accounting Standards Committee Foundation (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı)

IFAC: International Federation Accountants Committee (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)

IFAD: International Forum for Accountancy Development (Uluslararası Muhasebe Mesleğini Geliştirme Forumu)

IFRIC: International Financial Reporting Interpretation Committee (Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi)

IFRS: International Financial Reporting Standards

IMF: Uluslararası Para Fonu

IOSCO: International Organization of Securities Commissions (Uluslararası Sermaye Piyasası Kurumları Teşkilatı)

İDT: İktisadi Devlet Teşekkülleri

KAP: Kamuyu Aydınlatma Platformu

KGK: Kamu Gözetim Kurumu

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

MGK: Milli Güvenlik Kurulu

MSUGT: Muhasebe Uygulama Genel Tebliği

OECD: Organisation for Economic Operation And Development (Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü)

PCAOB: US Public Company Accounting Oversight Board (ABD Halka Açık Şirketler Muhasebe Gözetim Kurulu)

SAC: Scandinavian Accounting And Consulting (Standart Danışma Konseyi)

SEC: US Securities and Exchange Commission (ABD Menkul Kıymetler Borsası)

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

TFRS: Türkiye Finansal Raporlama Standardı

TMS: Türkiye Muhasebe Standartları

TMSK: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

TMUD: Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği

TMUDESK: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TSE: Türk Standartları Enstitüsü

TTK: Türk Ticaret Kanunu

TÜRMOB: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği

UFRS: Uluslararası Finansal Raporlama Standardı

UMS: Uluslararası Muhasebe Standardı

VUK: Vergi Usul Kanunu

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1 AB Şirketler Hukuku Yönergeleri	20
Tablo 1.2 “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ” Kısımları ve Bu Kısımlara Karşılık Gelen Uluslararası Finansal Raporlama Standartları.....	24
Tablo 1.3 TMMOB 19 Muhasebe Standardı	28
Tablo 1.4 Türkiye'de Yürürlükte Olan Standartlar	31
Tablo 1.5 BDDK Muhasebe Uygulama Yönetmeliği ile İlgili Tebliğler.....	35
Tablo 3.1 BIST Üretim Alt Sektörleri ve Firmaların BIST Kodları	77
Tablo 3.2 Wilcoxon Test Sonuçları	80
Tablo 3.3 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sektörü İçin Yapılan Fark Analizi.....	84
Tablo 3.4 Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi Sektörü İçin Yapılan Fark Analizi.....	88
Tablo 3.5 Metal Ana Sanayi Sektörü İçin Yapılan Fark Analizi	92
Tablo 3.6 Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı İçin Fark Analizi	96
Tablo 3.7 Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler Sektörü İçin Fark Analizi....	100
Tablo 3.8 Gıda Sektörü İçin Fark Analizi	104
Tablo 3.9 Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri, Basım ve Yayın Sektörü İçin Fark Analizi.....	108

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1 Performans Ölçüm Süreci Aşamaları	38
---	----

GİRİŞ

Toplumların ilk ortaya çıkışından günümüze kadar olan süreçte yaşanan pek çok değişim neticesinde insanlar birbirinden farklı toplumsal evrelerden geçmiştir. Sırasıyla ilkel toplum, tarım toplumu, sanayi toplumu ve içinde bulunduğumuz bilgi toplumu insanlık için farklı değişimler ve yaşanmışlıkların yer aldığı süreçleri ifade eder. Bu toplumların her birinin birbirinden ayrılan yönleri bulunmaktadır. Özellikle içinde bulunulan bilgi toplumunun diğer toplumlardan ayrılan en önemli özelliği bilginin egemen olmasıdır. Auguste Comte “*Bilmek, ileriye görmek; ileriye görmek, güçlü olmaktır.*” sözüyle bilginin önemine dikkat çekmiş ve ileride yaratacağı etkinin sinyallerini vermiştir (Arklan ve Taşdemir, 2008: 67).

Finansal sistemde etkin rol oynayan finansal bilginin her şeyden önce faydalı olması gerekmektedir. İlgili kullanıcıların kararlarını etkileyecek düzeydeki bilgi faydalı bir bilgidir. Doğru, güvenilir, tutarlı, karşılaştırılabilir nitelikteki finansal bilgiler yatırım kararı almada olumlu yönde etki meydana getirir.

Muhasebe aracılığıyla ilgili kullanıcılara sunulan finansal bilgi belirli standartlara uygun biçimde kamuoyuna sunulduğu takdirde bir anlam ifade eder. Bu standartlar tarihsel dönem içinde çeşitli evrelerden geçmiştir. Ulusal düzeyden uluslararası düzeye taşınan bu standartlar özellikle yatırımcılar için doğru bilgi sunarak yatırım kararı almalarında etkin rol oynar (Karababa, 2018:17).

Uluslararası finansal raporlama standartları finansal raporlarda yer alan kalemlerin gerçeğe uygun değeri ile ele alındığı uygulamaları temsil etmektedir. Bu uygulama değerlendirme ile kayda alınma ve raporlama şekli üzerinde şirketlerin finansal raporlamalarında farklılıkların oluşmasına yol açmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, uluslararası muhasebe/finansal raporlama standartlarının payları BIST’ de işlem gören üretim firmalarının performansı üzerindeki etkisinin olup olmadığını belirlemektir. Bu çalışma, Türkiye’de UFRS uygulamasının halka açık şirketler için 1 Ocak 2005 tarihinde başladığı dikkate alınarak 2002-2003 ve 2005-2006 yılları arasında payları BIST’de işlem gören 36 adet imalat şirketi için gerçekleştirilmiş olup şirketlerin finansal performansını ölçmek üzere 15 adet mali oran kullanılmıştır.

Çalışma, toplamda üç bölümden oluşmakta olup, birinci bölümde muhasebe/finansal raporlama standartları ve oluşum süreci, Türkiye’de ve dünyada finansal raporlamanın belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalar ve buna aracılık eden kurumlar, muhasebe/finansal raporlamada gerçekleştirilen uyumlaştırma ve yakınsama çalışmalarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümde, performans ve kurumsal performans tanımı, performans ölçüm ve değerlendirilmesi, finansal ve finansal olmayan performans ölçütleri, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının değerlendirme üzerindeki etkileri, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının kayda alınma ve raporlama şekli üzerindeki etkilerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde UFRS uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkileri incelenmektedir. Uygulamanın firmalar ve kamuoyu için neden önemli olduğu, araştırmaya ilişkin benzer nitelikteki çalışmaların yer aldığı literatür taraması, araştırmanın amacı, kapsamı ve yöntemi, araştırmada kullanılan değişkenler, araştırmaya ilişkin hipotezler, veri seti ve ulaşılan bulgu ve analiz ele alınmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA MUHASEBE STANDARTLARININ OLUŞUM SÜRECİ

1.1.MUHASEBE/FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI TANIMI VE ÖNEMİ

Finansal raporlama, finansal bilginin üretilerek ilgili kişi ve kuruluşlara iletilmesi için uygulanması gereken kurallar bütünüdür. Finansal raporlama muhasebe uygulamalarının yöntemini belirler.

Ülkelerin uyguladıkları finansal raporlamalar birbiri ile farklılık göstermekte olup, her ülkenin sahip olduğu finansal raporlama sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi ve hukuki yapısına göre şekillenmekte ve buna uygun finansal raporlama ortaya çıkmaktadır. Bu durum birbirinden farklı finansal raporlamanın oluşmasına yol açmıştır. Bu farklılaşmayı ortadan kaldırmak için finansal raporlamanın uluslararası alanda uyumlaştırılması süreci başlatılmıştır.

IFRS (International Financial Reporting Standards)'nin Türkçeye çevrilmiş hâli UMS/UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standardı)dır. Bu standartlar 2000 yılına kadar finansal raporlama UMS (Uluslararası Muhasebe Standardı) iken 2000 yılında sonra FRS (Finansal Raporlama Standardı) olmuştur (Kablan, 2011: 138).

Uluslararası Finansal Raporlama Standardı küreselleşme, çokuluslu şirketlerin meydana gelmesi, ticaretin gelişmesi ve yön değiştirmesi, sermaye piyasalarının hareketlenmesi, Uluslararası Para Fonu (IMF), Avrupa Birliği (AB) gibi küresel organizasyon yapılarının oluşması, yaşanan mali kriz ve skandallar nedeniyle ortaya çıkmıştır.

UMS/UFRS küresel dünyada kabul gören yüksek kalite ilkelerine dayanan bir raporlama sunar (Elosiuba ve Okoye, 2018: 79).

Küreselleşme ve rekabet olgusu nedeniyle dünyada meydana gelen sürekli değişim hâli şirketlerin bu değişime ayak uydurmalarını zorunlu kılmaktadır. Değişime cevap vermek isteyen firmalar ulusal piyasadan dünya piyasasına geçiş

yaparak yeni yabancı yatırım arayışı içine girmektedir. Bu süreçte elde edilen bilgilerin uluslararası düzeyde olması için birbirileri ile karşılaştırılabilir nitelikte olması yani ortak bir standarda göre oluşturulması gerekmektedir (Erol ve Aslan, 2017: 71).

UMS/UFRS'nin faydaları şu şekilde sıralanabilir (Atmaca, 2010: 30):

- a) Muhasebe uygulamaları için küresel bir algının ortaya çıkması,
- b) Şirketler arasında mali tabloların ve uluslararası piyasalarda verilerin karşılaştırılabilir olması,
- c) Sosyal, ekonomik, politik vb. nedenlerle ilişki kurulacak ülkelerin benimsedikleri muhasebe/finansal raporlama standartlarına başvurmaya gerek kalmadan yabancı yatırımlar bulmayı sağlaması,
- d) Yatırımcılara ve ilgili kullanıcılara zamanında, ihtiyaca uygun, açık, güvenilir, kapsamlı, gerçeğe uygun bilgiler sunulması ile katlanılan riskin en aza indirilmesi,
- e) Küçük yapıdaki şirketlerin uluslararası muhasebe/finansal raporlama standartları ile piyasada rekabet edebilecek güce sahip olabilmesi,
- f) Ortak bir formda oluşturulacak ve sunulacak olan finansal verilerin yarattığı maliyetin azalması ve böylece sermaye piyasasında fiyat düşürücü etki yaratması olarak sıralanabilir.

1.2.Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarını Belirleme Yöntemleri

Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının belirlenmesinde üç yöntem bulunmaktadır. Bunlar; yasama yolu, özel sektör düzenleyici kuruluşlar yoluyla ve kamu sektörünün muhasebe/finansal raporlama standartları düzenleme yetkisini bir kuruluşa devretmesi yoluyla belirlenmesi şeklindedir (Bekçi ve Özdemir,2006).

1.2.1. Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Yasama Yoluyla Belirlenmesi

Muhasebe/Finansal raporlama standartları yasa, yönetmelik gibi yapılacak mevzuat düzenlemeleri yoluyla devlet tarafından belirlenir. Devlet burada belirlenen standartlara uyulmaması durumunda yaptırım gücüne sahip olması ile ön plana çıkmaktadır (Gürel,2015:11).

Yasama yolu sayesinde muhasebe/finansal raporlama standartları gelir dağılımındaki eşitsizliği azaltmada kullandığı sübvansiyon, vergi gibi düzenlemelerle özel sektöre göre daha etkin rol oynamaktadır (Üstündağ, 2000: 32).

Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının yasama yoluyla belirlenmesine yönelik Türkiye’de Maliye Bakanlığı Muhasebe Sistemi Tebliği ve SPK Muhasebe Standartları Tebliği örnek olarak gösterilebilir.

1.2.2. Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Özel Sektör Düzenleyici Kuruluşlarınca Belirlenmesi

Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarını belirleme görevini özel sektör kuruluşları olan dernek, vakıf biçiminde örgütlenen ulusal ve uluslararası kuruluşlar yürütür.

Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının özel sektör tarafından belirlenmesi yasamanın gerçekleştirdiği düzenlemelerdeki sorunları çözmeye etkili olduğu söylenebilir. Standartlara ilişkin gerekli katılımlar tüm kuruluşlar tarafından sağlanabilir. Çıkar gruplar baskılarına yasamaya göre daha kolay üstesinden gelebilir (Gürel, 2015: 12).

Muhasebe/Finansal raporlama standartlarını belirlemede özel sektörün yaşadığı en önemli sorunların başında yasama erkine kıyasla standartlara uyulmaması durumunda herhangi bir yaptırım gücünün bulunmayışı gelmektedir. Burada keyfi davranışlar söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle özel sektör kuruluşları uzlaşma yoluna başvurur (Üstündağ,2000: 33).

Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının özel sektör düzenleyici kuruluşları tarafından belirlenmesine yönelik TÜRMOB tarafından kurulan TİMUEDESK, IASC vb. örnek olarak gösterilebilir.

1.2.3. Kamu Sektörünün Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Düzenleme Yetkisini Bir Kuruluşa Devretmesi

Bu uygulama kamu sektörünün muhasebe/finansal raporlama standartlarını düzenleme yetkisini kamu desteği olan bir kuruluşa devretmesi şeklinde ortaya çıkar. Bu kurum kamu adına bu görevi yürütür (Gürel, 2015: 13).

Bu uygulamanın avantajlarından birisi yaptırım gücüne sahip olmamasıdır. Bu şekilde gerçekleştirilecek düzenlemeler sayesinde muhasebe uzmanları tarafından işlemlerin yürütülmesi daha verimli ve hızlı ilerleyebilecektir (Üstündağ, 2000: 34).

Bu düzenlemeye getirilen eleştirilere göre; özel sektörün düzenleyici kuruluşlara göre nispeten daha güçlü bir otoriteye sahip olma durumunun keyfiliği artırmada ve politik baskılara açık olunması söz konusu olabilir (Bostancı, 2002: 74).

Kamu sektörünün Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları düzenleme yetkisini bir kuruluşa devretmesine yönelik ABD Kongresinin muhasebe/finansal raporlama yükümlülüklerini belirleme yetkisini Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu'na (SEC) devretmesi örnek olarak gösterilebilir (Gökçen ve vd., 2006:34).

Dünyada genel uygulama giderek bu şekilde gerçekleşmektedir. Birçok ülkede Kamu Gözetim Muhasebe Denetim Standartları Kurumu bu görevi yerine getirmektedir. Türkiye'de de bu durum böyledir.

1.3. Muhasebe/Finansal Raporlama Standardı İhtiyacını Ortaya Çıkaran Durumlar

Finansal raporların anlaşılır, tutarlı, karşılaştırılabilir, doğru, tarafsız nitelikte sunulabilmesi karar almayı etkileyen önemli unsurların başında gelmektedir. Ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve hukuki yapısı nedeniyle muhasebe/finansal raporlama standartları birbirinden farklılık arz etmektedir. Küreselleşmeyle birlikte uluslararası alanda yatırımların ve çokuluslu şirketlerin artması ile sermaye piyasalarının uluslararası nitelik kazanmaya başlaması finansal raporlamanın uyumlaştırılması sonucunu ortaya çıkarmıştır (Çiftçi ve Erserim, 2008).

Finansal raporlamada uyumlaştırmayı gerektiren faktörler dört başlık altında şu şekilde sıralanabilir (Parlakaya, 2004: 121).

Sermaye Piyasalarının Uluslararası Hâle Gelmesi: Uluslararası sermaye piyasasında meydana gelen ticaret ve fon akımlarının serbest bir hâl alması ile pek çok şirket yabancı piyasalara kote olmaktadır. Bu durum birbirleri ile ekonomik anlamda ilişki içinde olan ülkelerin mali tablolarının aynı dili konuşuyor olması

gerekir. Bu durum ancak uluslararası bir uyum çabası sonunda gerçekleşir. Bu sayede katlanılan maliyetler en aza indirilmiş ve yatırımcılar ve menfaat sahiplerinin hakları korunmuş olur (Elosiuba ve Okoye, 2018: 79).

Çokuluslu Şirketlerin Ortaya Çıkması: Küreselleşme ve rekabet algısıyla ortaya çıkan sınır kavramının yok oluşu ve dış ticaretin gelişmesi nedeniyle çokuluslu yapıdaki şirketler ekonomik, sosyal vb. sebepler aracılığıyla başka ülkelerle ilişki içine girer. Bu durumda ilişkilerin sağlıklı ilerleyebilmesi için ülke mali tablolarının karşılaştırılabilir olması yani aynı standartlara göre hazırlanmış olması gerekir. Bu sayede katlanılan maliyetler en aza indirilmiş ve uluslararası faaliyet performansı değerlendirilmiş olur (Yip ve Young, 2012: 5).

Bağımsız Denetim Firmaları: Uluslararası özellik kazanan sermaye piyasası, şirketlerin çokuluslu hâle gelmesi, faaliyet alanlarının ulusal düzeyden uluslararası düzeye çıkması vb. nedenler bağımsız denetim firmalarına gereksinimi ortaya çıkarmıştır. Bu sayede yapılacak olan denetim kolaylaşmış olur.

Ekonomik Birlikler: Dünyanın çeşitli yerlerindeki ülkeler ekonomik birlik sağlamak için ekonomik iş birlikleri, topluluklar vs. oluşturmuşlardır. Birliğe üye olan ülkelerde faaliyette bulunan şirketlerin finansal performanslarını karşılaştırabilmeleri için muhasebe uygulamalarının uyumlaştırılmasına ihtiyaç duyarlar.

1.4. Muhasebe/Finansal Raporlama Standardı Oluşum Süreci ile İlgili Çalışmalar

Finansal raporlamanın oluşturulmasına yönelik olarak dünyada gerçekleşen çalışmalar arasında uyumlaştırma ve yakınsama çalışmaları olmak üzere iki tür yaklaşım bulunmaktadır.

1.4.1. Muhasebede Uyumlaştırma Çalışmaları

Bilgi toplumuna geçiş ile birlikte şirketlerin faaliyet sonuçlarının doğru zamanda, doğru şekilde, gerçek, güvenilir, açık, kapsamlı, kesin, karşılaştırılabilir, ihtiyaca cevap verebilen düzeyde sunulması ilgili kullanıcıların fayda sağlamaları için gerekli olan özelliklerdir (Tosun ve Atai, 2014). Bu özelliklere sahip finansal tablo ve raporlar kamu yararını gözeterek hareket etmiş olur. Ayrıca sermaye

piyahasında meydana gelen fon hareketliliği, küreselleşme, çokuluslu şirketlerin ortaya çıkışı ve sınır kavramının ortadan kalkması, ülke ekonomilerinin birbirine olan bağlılığının artması, uluslararası denetim firmalarının kurulması vb. nedenler ulusal düzeyde gerçekleşen muhasebe uygulamalarının uluslararası alana geçmesine yol açmıştır (Elosiuba ve Okoye, 2018: 82).

Ekonomik, sosyal, kültürel, politik ve yasal nedenlerden dolayı ülkelerin muhasebe uygulamaları birbirinden farklılık göstermekte, başka ülkelere yatırımda bulunmak isteyen yabancı yatırımcının veya şirketin fon ihtiyacını karşılayacak olan yabancı kreditorlerin karmaşık mevzuat ve vergi uygulamaları ile karşılaşması olası fırsatların kaçmasına yol açabilir. Aynı dili konuşamayan mali tablolar birbirleri ile karşılaştırılmadığı için de ilgili kullanıcılara ve şirket yöneticilerine güvenilir veriler sunmaz. Tüm bu olumsuzlukların giderilebilmesi için muhasebe uygulamalarının uluslararası düzeyde uyumlaştırılmasına ihtiyaç duyulur (Elosiuba ve Okoye, 2018: 81).

Uyumlaştırma, muhasebe uygulamalarında görülen çok başlılığı ortadan kaldırmak ve ortak paydada buluşmayı sağlamak için geliştirilen uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Aslan, 2004: 96)

Finansal raporlamanın uyumlaştırılması ile (Tosun ve Atai, 2014);

- a) Çokuluslu şirketlerde meydana gelen maliyet artışı dizginlenebilir.
- b) Küresel dünyanın yarattığı sınır ötesi olgusuyla şirketlerin finansal tabloları karşılaştırılabilir hâle gelir.
- c) Daha kaliteli muhasebe standartları daha geniş uygulama alanı bulur.
- d) Sınır kavramı kaybolarak gelişen ticaret ve finansal işlemler sayesinde sermaye piyasalarına kayıtlı olan şirket sayısı artar.
- e) Çok uluslu şirketler yabancı piyasalara giriş yapmaya başlar ve ilgili taraflarca piyasada tanınmaya başlar.

Muhasebe uygulamalarında gerçekleştirilecek uyumlaştırma kalemleri sermaye piyasalarının uluslararası hâle gelmesi, çokuluslu şirketlerin ortaya çıkması, bağımsız denetim firmalarının kurulması ve ekonomik birlik oluşturma çabaları olmak üzere dört başlık altında toplanabilir (Üstündağ; 2004: 845-847).

1.4.2. Muhasebede Yakınsama Çalışmaları

Önceleri uluslararası piyasada finansal raporların birbirleri ile karşılaştırılabilir nitelikte olabilmesi için tüm dünyada kullanılan finansal raporlamanın uyumlaştırılması gerekliliği vurgulanırken daha sonraları akademik araştırmalarda en çok savunulan çalışmaların finansal raporlamanın yakınsanması ile ilgili olduğu sonucuna varılmıştır (Gücenme, 2000: 9).

Finansal raporlamanın uluslararası alanda yakınsama ile vurgulanmak istenen şey, küresel hayatta tüm ülkelerin kullandıkları finansal raporlama setinin geliştirilmesi için finansal raporlama ile ilgili kurumların birlikte çalışmasıdır (Aslan, 2004: 96).

Tüm dünyada ortaya çıkan muhasebe farklılıklarına bir çözüm olabilmesi için geliştirilen yakınsama çalışmaları ile amaçlanan şey ortak dille ifade edilebilen bir muhasebe sistemi oluşturmaktır (Usul ve Kıymık, 2010: 134). Bu durum yatırımcıların doğru karar alabilmelerini kolaylaştırmaktadır.

Finansal raporlama ulusal ve uluslararası raporlama olmak üzere iki şekilde incelemek mümkündür. Ulusal finansal raporlama belirli bir ülkeyi kapsamakla birlikte şirket, kurum ve kuruluşlarda muhasebe uygulamaları tek bir çerçeve içinde toplanmaktadır (Yazıcı, 2003). Uluslararası finansal raporlama ise finansal raporlardan elde edilen bilginin ilgili kullanıcılara sunulması, uluslararası alanda finansal raporlamayı mümkün kılmasına imkân veren bir sistemdir (Çankaya,2007).

Küresel anlayışın getirdiği değişimler nedeniyle ulusal standartlar yetersiz kalmış, bilgi ulusal alandan uluslararası alana geçiş göstermiş, yatırım ve ticaret kalemleri uluslararası özellik kazanmış ve bu nedenle ortak bir dil oluşturan uluslararası muhasebe standartlarına yönelme baş göstermiştir.

1.5. Dünyada Yapılan Çalışmalar

Muhasebe/Finansal raporlama standartları arasında var olan raporlama farklılıkları uluslararası alanda çokuluslu şirketler için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü finansal raporda yer alan veriler ancak karşılaştırılabilir, rasyonel, tutarlı olması durumunda varoluş amacına hizmet eder. Küresel hâle gelen piyasalar, çokuluslu şirketler, piyasada etkin pozisyonda yer alan uluslararası bağımsız denetim

kuruluşları, ülkelerin belirli amaçlar doğrultusunda meydana getirdiği ekonomik birlikler ve uluslararası nitelikte muhasebe raporlarında yaşanan skandallar finansal raporlamanın yeniden ele alınmasını ve ortak bir dille ifade edilmesini gerekli kılmıştır (SPK, Seri: XI: 25).

Bu bağlamda UFRS/UMS uygulamalarını destekleyen kurum/kuruluşların bir kısmı aşağıda belirtilmiştir (Sultanoğlu, 2014: 28):

- a) Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC)
- b) Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)
- c) Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)
- d) Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB)
- e) Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO)
- f) Bileşmiş Milletler
- g) Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)
- h) Avrupa Birliği (AB)

1.5.1.Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC)

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee-IASC) 29 Haziran 1973 tarihinde Londra'da bağımsız nitelikte kurulan bir komitedir. Avusturya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere, İrlanda, ABD gibi ülkelerin bir araya gelmesiyle oluşan bir komitedir (Elosiuba ve Oyoke; 2018, 81). IASC' nin kuruluş gerekçesi, kamu yararı esas alınarak kamunun bilgisine sunulan ve denetime tabi finansal tabloların esas alacağı finansal raporlamanın belirlenmesi ve küresel alanda benimsenmesidir.

1974 yılından bu yana Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD), 1994 yılından bu yana ise Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) IASC'ye üyedir.

1977 yılında IASC yerel finansal raporlamanın uluslararası finansal raporlamaya uyumlaştırılması için harekete geçmiştir. Bu doğrultuda IASC' nin yeniden yapılandırılması gündeme gelmiş ve 2001'de Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı (International Accounting Standards Committee Foundation-IASCF) kurulmuştur. IASCF, Mütevelli Heyeti ve Uluslararası

Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Bu vakfın diğer organları Standart Yorumlama Komitesi ve Standart Danışma Kurulu'dur (Gürel, 2015).

Müteveli heyeti IASB, standartları yorumlama komitesi ve standart danışma kurulu üyelerini atamak, kontrol etmek ve ihtiyaç anında finansal kaynak sağlamakla görevlidir.

IASC 1988 yılına kadar 26 standart yayımlamış ancak bazı kısımlar şirketlerin tercihlerine bırakıldığı için finansal tablo sunuluş şekline özen gösterilmemiştir. IASC 1989 yılında ilk olarak aynı nitelikteki olay ve uygulamalar için "Benchmark Uygulama" ve "Alternatif Uygulama" yaklaşımlarını benimsemiştir. Bu nedenle IASC çalışmaları Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi pek çok yerel ve uluslararası piyasada desteklenmiştir (Gürel, 2015:18).

1973-2000 yılları arasında IASC' nin yayımladığı standartlar Uluslararası Finansal Raporlama (International Accounting Standards-IAS) olarak adlandırılırken 2001 yılından sonra IASB' nin yayımladığı standartlar Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (International Financial Reporting Standards-IFRS) olarak adlandırılmıştır. Bütün bu standartlar tek bir set olan "uluslararası finansal raporlama standardı" olarak sunulmuştur.

IASC'nin finansal raporlama oluştururken izlediği yollar şu şekilde sıralanabilir (Üstündağ, 2000):

- a) Oluşturulan finansal raporlamaya ilişkin süreç Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu-IFAC (International Federation Accountants Committee) tarafından seçilen üyelerin oluşturduğu kurulca yürütülür.
- b) Kurul standartları geliştirmek için bir komite (Standartları Geliştirme Komitesi) kurar. Kurul üyelerinden biri komitenin başkanı seçilir. Buna ek olarak IASC üyesi olan en az üç ülke temsilcileri de katılabilir. Konu ile ilgili uzman kişilerin görüşlerine de başvurulabilir.

- c) Komite standartlara ilişkin uygulamaları gözden geçirir, sorunları ele alır, mevcut standartlara uygun oluşturulduğunu kontrol eder ve sonunda kurula bir görüş özeti sunar.
- d) Özetle yer alan değerlendirmeleri dikkate alarak bir ilkeler rapor taslağı hazırlar. Bu taslakta uygulamalara ilişkin onay ve ret durumları ile bunların gerekçeleri belirtilir.
- e) Gerekli incelemeler yapıldıktan sonra ilkeler nihai raporu hazırlanır ve kurul değerlendirmesine sunulur. Kurulun karar çoğunluğu en az üçte iki çoğunlukta aranır.
- f) Taslağın değerlendirilmesinden sonra uluslararası finansal raporlamanın son taslağı hazırlanır ve kurul onayına sunulur. Kurulun karar çoğunluğu en az dörtte üç çoğunlukta aranır ve ardından standart olarak yayımlanır.

1.5.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)

2001’de IASC geliştirilen muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin herhangi bir yaptırım gücüne sahip olmaması, her üye ülkenin kendi kurallarına göre oluşturduğu standartları benimseme hakkının var olması gibi sıkıntıların meydana gelmesinden sonra IASC görevini IASB’ ye devretme kararı almıştır. IASB finansal raporlamayı geliştirerek yayınlamış ve standart yorumlama komitesinin yorumlarını onaylamıştır. Bu tarihten sonra yayımlanan finansal raporlamalar Uluslararası Finansal Raporlama Standardı-UFRS/UMS olarak adlandırılmıştır (Çiftçi ve Erserim, 2008: 8).

IASB’ nin temel amacı dünyada finansal raporlamanın uygulanmasını yaygınlaştırmak ve farklı uygulamalar arasında birlik sağlamak olmakla birlikte diğer amaçları şöyle sıralanabilir (Çiftçi ve Erserim, 2008:8):

- a) Anlaşılabilir, uygulanabilir, kaliteli tek bir finansal raporlama uygulaması oluşturmak,
- b) Geliştirilen standartları kural bazlıdan ziyade ilke bazlı olarak benimsemek,
- c) Standartların açık, anlaşılır, karşılaştırılabilir veriler sunmasını sağlamak,

- d) Ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarına uyumu ileri seviyeye taşımaktır.

IASB 2001 yılında yapısını değiştirmiş ve Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı-IASCF olarak adlandırılmıştır.

Vakıf; Mütevelli Heyeti, IASB, Standart Danışma Konseyi-SAC ve Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi-IFRIC olmak üzere dört bölümden oluşur. IASB, 22 yöneticiden oluşan Mütevelli Heyeti tarafından yönetilir. Heyetin uluslararası özelliğe sahip olabilmesi için kuzey Amerika'dan 6, Avrupa'dan 6, Asya'dan 6 ve kalan 4 üye ise coğrafik dengeye göre seçilir (Uysal, 2006: 99). IASB, vakfın atadığı 14 üyeden oluşmaktadır. Kurul teknik gündemi hazırlar, ilgili taslak ve standartları en az 9 üye çoğunluğu ile onaylar. Mütevelli Heyeti'nin atadığı 40 üye Standart Danışma Konseyi'nde görev alır. Konsey, uygulamalar ve gündem hakkında IASB'ye görüş sunar. IASB başkanı aynı zamanda konseyin de başkanlığını yapar. Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi 12 üyeden oluşmaktadır. Komite, muhasebe/finansal raporlama standartları hakkında görüşlerini bildirerek standartların uygulanmasında danışmanlık yapar.

IASB'nin çalışmaları pek çok uluslararası kurum/kuruluş tarafından desteklenmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir (Gürel, 2015: 19-20):

- a) Avrupa Komisyonu
- b) Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu- EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group)
- c) Uluslararası Sermaye Piyasası Kurumları Teşkilatı- IOSCO (International Organization of Securities Commissions)
- d) Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu-IFAC (International Federation of Accountants)
- e) Uluslararası Muhasebe Mesleğini Geliştirme Forumu-IFAD (International Forum for Accountancy Development)
- f) ABD Finansal Muhasebe Standartları Kurulu-FASB (US Financial Accounting Standards Board)

- g) ABD Halka Açık Şirketler Muhasebe Gözetim Kurulu-PCAOB (US Public Company Accounting Oversight Board)
- h) ABD Sermaye Piyasası Kurumu-SEC (US Securities and Exchange Commission)

IASB tarafından tüm dünyanın uyguladığı muhasebe/finansal raporlama standartları oluşturma hedefine ilişkin önemli adımlar atılmıştır. Pek çok ülke çok dilli muhasebe/finansal raporlama standartları nedeniyle UFRS/UMS'ye başvurmaktadır (Aksoy, 2006: 774).

1 Şubat 2008 tarihi itibarıyla 110 kadar ülkede UFRS/UMS standartlarının uygulanması zorunlu kılındığı ya da izin verildiği açıklanmaktadır. 110 ülkenin 82'sinde UFRS/UMS zorunlu olarak uygulanırken, 28 ülkede ise zorunlu tutulmamış, sadece kullanımına izin verilmiştir. Standartları yukarıdaki biçimlerde uygulayan bu 110 ülkeden 75'inde denetim raporlarında UFRS/UMS'ye uygunluk görüşü aranmaktadır. Türkiye de UFRS/UMS kullanan ülkeler arasında yer almaktadır (Gürel, 2015: 20).

1.5.3. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)

1977 yılında Münih'te 45 ülkeden gelen çok sayıda profesyonel nitelikteki muhasebecilerin bir araya gelmesi ile Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants-IFAC) kurulmuştur. IFAC, sürdürülebilir organizasyonlar, piyasalar ve ekonomilerin gelişimine katkıda bulunan, finansal raporlamanın şeffaf, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olması gerektiğine vurgu yapan, muhasebenin önemini küresel finans dünyasına sunan bir kuruluştur (Gürel, 2015: 21).

1982 yılında IASC ve IFAC uluslararası standartları oluşturmada ve meydana gelen sorunlar için çeşitli çalışmalar yapmış ve IASC'nin yetkili kuruluş olduğu benimsenmiştir. Bu nedenle IFAC üyeleri artık IASC'nin doğal üyesi kabul edilmiştir. Böylece IFAC ve IASC aynı çatı altında yer alırken birbirlerinden bağımsız hareket etme özelliğine sahip olmuşlardır (Bostancı, 2002).

Güvenilebilirlik Çalışma Grubu, Küçük ve Orta Ölçekli Uygulamalar Çalışma Grubu, Uyum Komitesi, Eğitim Komitesi, Etik Komitesi, Kamu Sektörü Komitesi ve

İş Dünyasındaki Meslek Mensupları IFAC bünyesinde yer alan komite ve çalışma gruplarını ifade eder.

IFAC'ın benimsediği temel amaçlar şu şekilde sıralanabilir (TÜRMOB Haber Bülteni, 2004: 2):

- a) Kamu yararına hizmet etmek için belirlenen standartların anlaşılabilir ve şeffaf olmasına özen göstermek,
- b) Muhasebecilerin kalite algısına hizmet edilebilmesi için üye kuruluşlar ile iş birliği içine girilmesini hedeflemek,
- c) IFAC uluslararası alanda söz söyleme yetkisine sahiptir ve bu konudaki yetkilerini kullanarak muhasebe mesleğini gözetmektedir.

Uluslararası finansal raporlamanın küresel dünyaya adım atması IFAC'ın onayladığı 7 maddelik Üyelik Yükümlülük Bildirimleri ile olmuştur. Bu bildirimde uluslararası finansal raporlamanın üye kuruluşların mali tabloları ile uyum içinde olması zorunluluğu getirilmiştir. Bu durum IFAC'ın kendi bünyesindeki üyelerin uluslararası finansal raporlamayı benimsemeleri yönünde atılan önemli bir adımdır (Aksoy, 2006: 774).

Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) IFAC'a kurucu üye olarak katılmıştır. 1994 yılında ise TÜRMOB IFAC'a üye olmuştur.

1.5.4.Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB)

FASB (Financial Accounting Standards Board) 1973 yılında muhasebe/finansal raporlama standartlarını oluşturmak ve ortaya çıkan sorunları gidermek için ABD'de kurulan özerk yapılı bir kuruluştur. Muhasebe/Finansal raporlama standartlarına ilişkin dünyada en başarılı kuruluşlar arasında gösterilen FASB bünyesinde danışma kurulu üyeler, muhasebeciler, bilim insanları yer almaktadır. Kurul üyeleri Finansal Muhasebe Vakfı-FAF (Financial Accounting Function) tarafınca atanır. Vakıf, FASB ile devlet ve ilgili kuruluşlara ilişkin muhasebe/finansal raporlama standartlarını belirlemekle görevli olan GASB (Government Accounting Standards) örgütlenmesi, üyelerin seçilmesi, fonların kullanılması ile yetkilidir (Gürel, 2015: 22).

FAF ile FASB arasında danışma görevi yürütmek üzere 1973 yılında Finansal Muhasebe Standartları Danışma Konseyi- FASAC (Financial Accounting Standards Advisory Council) oluşturulmuştur. Kurulda toplamda 33 üye olmakla birlikte üç ayda bir toplanmaktadır.

ABD’de Muhasebe Standartları Menkul Kıymetler Borsası Komisyonu (Securities and Exchange Commission- SEC) tarafından belirlenmesine rağmen bu düzen muhasebe örgütleri tarafından yürütülmüştür. Bu noktada etkili olan kurumlardan birisi de Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği (The American Institute of Certified Public Accountants-AICPA)’dir. 1939’da AICPA’ya bağlı olarak kurulan muhasebe prosedürler komitesi tarafından yürütülen muhasebe/finansal raporlama standartlarına yönelik çalışmalar, 1973 yılında bağımız nitelikteki finansal muhasebe standartları kurulu (Financial Accounting Standards Board-FASB) tarafınca sürdürülmüştür (Gürel, 2015: 22).

FASB muhasebe/finansal raporlama standartlarını oluştururken iki temel görüşü benimser. Bunlar; kamunun yanında kitlerin de ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve kamuoyu ile sürekli iletişim hâlinde olarak tüm değerlendirmelere açık olmaktır. Bu nedenle FASB muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin gerçekleştirilen toplantılarını halka açık olarak yapar.

FASB’ nin bu derece etkili olmasında SEC’ in oluşturulan muhasebe/finansal raporlama standartlarını tanıması ve onaylaması gerektiğinde ise düzeltmeye göndermesi önem arz etmektedir. Ancak ABD’de meydana gelen Worldcom, Enron vb. mali skandallar mevcut muhasebe uygulamalarının revize edilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Çünkü SEC ve FASB standartlarına yönelik eleştiriler artmış ve yeniden düzenlenme ihtiyacı doğmuştur (Gürel, 2015: 22-23).

2002 yılında IASB ve FASB uluslararası finansal raporlamanın birbiri ile uyumlu hâle getirilmesi için ortak bir çalışma olan Norwalk Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmayla mevcut finansal raporlama arasında uyumun sağlanabilmesi, kaliteli muhasebe verileri sunması ve uluslararası finansal raporlamada verimli muhasebe/finansal raporlama standartları kullanılması

öngörölmüştür. Bu nedenle Norwalk Anlaşması uluslararası muhasebe uygulamaları için atılan ciddi bir adım olmuştur (Aksoy, 2006:774).

2006 yılında ise IASB ve FASB arasında gerçekleştirilen çalışmanın odak noktası her iki organizasyonun oluşturduğu finansal raporlamanın birbiri ile uyumlu hâle getirilmesi ve tek bir çatı altında toplanabilmesidir. Burada ele alınan başlıca kalemler; bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu ve bunların alt kalemleridir (Çiftçi ve Erserim, 2008:13).

1.5.5. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO)

IOSCO (International Organization of Securities Commissions) 1983 yılında Kanada'da kurulmuştur. Örgüt 1988 yılında SPK'nın da dâhil olduğu 177 üyeden oluşan ulusal menkul kıymet düzenleme komisyonlarının odak noktasıdır. IOSCO'nun kuruluş amacı, sermaye piyasalarındaki düzenleyici ve denetleyici kurumların uyum içinde çalışması için uygun ortam hazırlamak, muhasebe alanında ortak bir standart oluşturmak ve üyeler arasındaki bilgi alışverişini kolaylaştırmaktır.

IOSCO kendine özgü standartlar belirlemek yerine IASC'nin uluslararası muhasebe standartlarına ilişkin yürüttüğü çalışmaları benimsemiştir. 1995 yılında IASC'nin hazırladığı standartları onaylamıştır. 2000 yılında uluslararası sermaye piyasasında uygulanması için IASB tarafından sunulan standartları onaylamıştır. 2005 yılından itibaren ise üye kurumların UFRS/UMS'yi benimsemesi için tavsiyede bulunmuştur. Bu durum UFRS/UMS'nin öneminin giderek arttığını ve etkisinin büyüyeceğini işaret etmiştir (Aksoy, 2006:775).

IOSCO küresel piyasadaki denetleyici ve düzenleyici otoritelerin iş birliğini sağlamış, gelişen sermaye piyasaların yapısına uygun olarak uluslararası standartlar oluşturmuş, ilgili kullanıcılar arasında kaliteli veri kullanımını mümkün kılmıştır (Çiftçi ve Erserim, 2008: 10).

1.5.6. Birleşmiş Milletler (BM)

Dünya barışını ve güvenliğini korumak, uluslararası alanda ekonomik, toplumsal ve kültürel iş birliği sağlamak amacıyla 1945 yılında kurulan BM uluslararası bir örgüt özelliği taşımaktadır.

1970’li yıllarda uluslararası muhasebe alanında faaliyet göstermek için kendi bünyesinde bir kurul oluşturmuştur. BM organlarından olan Ekonomik ve Sosyal Konseyi muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin bir çalışma grubu kurmuştur. Bu grubun odak noktası genellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere ilişkin yürütülen çalışmalardır. Fakat son dönemlerde BM muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin çalışmalardaki görevini sadece gözlemci olarak sürdürmeye başlamıştır (Üstündağ, 2000:50).

1.5.7. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

OECD (Organisation for Economic Operation And Development) 1960 yılında imzalanan Paris Sözleşmesi’ne dayanarak 1961 yılında Paris’te kurulmuştur. Örgüt, savaş yıkıntıları içinde bulunan Avrupa’nın yeniden yapılandırılması için kurulmuştur. Türkiye’nin kurucu üye olduğu örgütün bugünkü üye sayısı 34 olmuştur. OECD muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin kendi bünyesinde periyodik toplantılar düzenlemekte ve Avrupa Komisyonu ile iş birliği içinde çalışmaktadır. IASC bu toplantılara temsilci göndermekte ve aktif olarak çalışmalarda bulunmaktadır (Gürel, 2015: 24).

1.5.8. Avrupa Birliği (AB)

Küresel dünyada olduğu gibi AB ülkelerinde de muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin uygulama farklılıklarının yarattığı çokseslilik mevcuttur. Siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve hukuki yapılar sebebiyle ülkelerin muhasebe ve raporlama farklılıkları kaçınılmaz olarak ortaya çıkmıştır.

AB finansal raporlamanın uyumlaştırılma sürecinde rol oynayan kuruluşlardan biridir. Temeli 1951 yılında kurulan Avrupa Çelik ve Kömür Topluluğu’na dayanmakla birlikte 1957 yılında Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu’na dönüşmüş ve son olarak 1992 yılında Maastricht Antlaşması imzalanarak bugünkü Avrupa Birliği yapısına kavuşmuştur. Birliğin üye sayısı 2019 yılı itibariyle 28’ dir.

1970’li yıllarda yayınlanan Şirketler Kanunu Yönergeleri ile AB alanında muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin kayda değer katkılar sağlanmıştır (Bilginöglü, 1993:83). Bu yönergelerden dördüncü, yedinci ve sekizinci yönergeler

muhasabe alanında önemli etkileri bulunan kalemlerdir. Uluslararası muhasabe standartları dördüncü ve yedinci yönergeler aracılığıyla uygulamada yer bulmuştur. Buna ek olarak birlik, üye ülkelere bu yönergelerin hukuk sistemine dâhil edilmesi konusunda zorunluluk getirmiştir. Fakat üye ülkelerin birçok konuda seçim hakkının bulunması, ekonomik gelişmeler vb. nedenlerle yönergelerin tam anlamıyla yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır.

1990 yılında gerçekleştirilen bir konferansta AB üyelerinin muhasabe uygulamalarına yönelik uyum konusu incelenmiş ve 22 üyeden oluşan muhasabe danışma kurulu kurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ise muhasabe uyumu: yeni bir strateji bire bir uluslararası uyum başlıklı bir bildiri yayımlanmıştır. Bildiride yer verilen önermeler şunlardır (Çiftçi ve Erserim, 2008: 11):

- a) Uluslararası piyasalarda faaliyette bulunan Avrupa işletmelerinin muhasabe yönergelerinden hariç tutmak ve bu işletmeleri muhasabe/finansal raporlama standartlarında serbest bırakmak,
- b) IASB'ye üye olmak,
- c) Mevcut muhasabe yönergelerini güncelleştirmek,
- d) Avrupa Muhasebe Standartları Kurulu'nu kurmak,
- e) Amerika ile karşılıklı muhasabe standartlarını tanıma anlaşması yapmak olarak sıralanabilir.

Bu önermeler uzun süre tartışılmış ve uyum sağlayabilmek adına AB hukuksal yapısında değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.

2000 yılında Avrupa komisyonu tarafından borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören şirketlerin konsolide mali tabloları uluslararası muhasabe standartlarına uyumlu olması yönünde karar alınmış ve 2002'de yayımlanmıştır (Aksoy, 2006:778-779).

ABD'de Muhasebe Standartları Menkul Kıymetler Borsası Komisyonu (Securities and Exchange Commission- SEC) tarafından belirlenmesine rağmen bu düzen muhasabe örgütleri tarafından yürütülmüştür. Bu noktada etkili olan kurumlardan birisi de Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği (The American Institute of Certified Public Accountants-AICPA)'dır. 1939'da AICPA'ya

bağlı olarak kurulan muhasebe prosedürler komitesi tarafından yürütülen muhasebe standartlarına yönelik çalışmalar, 1973 yılında bağıımız nitelikteki finansal muhasebe standartları kurulu (Financial Accounting Standards Board-FASB) tarafınca sürdürülmüştür.

2001 yılında kurulan Avrupa finansal raporlama danışma grubu (European Financial Reporting Advisory Group-EFRAG) uluslararası finansal raporlama standartları kurulu tarafından yayımlanan finansal raporlamanın onayına ilişkin görüşlerini tavsiye niteliğinde sunan bir kuruluştur (Demir, 2007:43-58).

AB Şirketler Hukuku Yönergeleri Tablo 1.1' de yer almaktadır (Özkan ve Terzi, 2010: 24).

Tablo 1.1 AB Şirketler Hukuku Yönergeleri

TARİH	YÖNERGELER	UYUMLAŞTIRILAN BAŞLIKLAR
1968	BİRİNCİ	ŞİRKET TESCİLLERİ
1976	İKİNCİ	KAMU-ÖZEL ŞİRKETLER ARASINDAKİ FARKLAR
1978	ÜÇÜNCÜ	ŞİRKET BİRLEŞMELERİ
1978	DÖRDÜNCÜ	MUHASEBE FORMATLARI, KURALLARI VE LİMİTED ŞİRKETİ DİPNOT AÇIKLAMALARI
1982	ALTINCI	ŞİRKET TASFİYELERİ
1983	YEDİNCİ	KONSOLİDASYON KURALLARI
1984	SEKİZİNCİ	DENETÇİLERİN YETKİLERİ, TERFİ VE AZİL KURALLARI
1989	ON BİRİNCİ	AVRUPA BİRLİĞİ ŞİRKETLERİ OLMAYANLARLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR
1989	ON ÜÇÜNCÜ	DEVRALMALAR

1.6.Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Türkiye’de muhasebe/finansal raporlama standartları oluşturma çalışmaları bilim insanları ve meslek mensuplarının diğer ülkelerde gördükleri çalışmaların Türkiye’ye getirilmesi, meslek örgütlerinin çabaları, bir kısım kamu kuruluşlarının kendi kapsama alanındaki şirketlere/kuruluşlara ilişkin standart bir uygulama

getirilmesi amacıyla yaptıkları çalışmalar ile kamu otoritesi tarafından kanun tebliğ vb. şeklinde çalışmalarından oluşmaktadır.

Yapılan bu çalışmalar daha çok mevcut uygulamaların yeknesaklaşması ya da uluslararası uygulamaların uyarlanması şeklinde olmuştur. Finansal Raporlama Standartları adıyla anılan çalışmalar ise uluslararası standartların Türkçeye çevrilmesi şeklinde olup literatürde uyumlaştırma olarak adlandırılmaktadır.

Ülkemizde finansal raporlamaya ilişkin etkili çalışmalar yürüten kurum ve kuruluşlar standartların uyumlaştırılması amacına hizmet etmiştir. Bu konuda çalışma yapan başlıca kuruluşlar şu şekilde sıralanabilir (Sultanoğlu, 2014: 30-37).

- a) Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) Çalışmaları
- b) Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Çalışmaları
- c) İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT) Yeniden Düzenleme Komisyonu Çalışmaları
- d) Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Çalışmaları
- e) Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Muhasebe Standartları Özel Denetim Komite Çalışmaları
- f) Maliye Bakanlığı Çalışmaları
- g) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği (TÜRMOB) Tarafından Yapılan Çalışmalar
- h) Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Çalışmaları
- i) Kamu Gözetim Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Çalışmaları
- j) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- k) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Çalışmaları

1.6.1. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) Çalışmaları

Türkiye’de uluslararası muhasebe/finansal raporlama standartlarına ilişkin ilk çalışma Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Dernek ilk olarak 1942 yılında Türkiye Eksper Muhasipler ve İşletme Organizatörleri Derneği olarak kurulmuş 1967 yılında ise Türkiye Muhasebe

Uzmanları Derneği'ne dönüştürülmüştür. TMUD muhasebe mesleğinin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Dernek ülkemizde Vergi Usul Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından mevcut farklılıkların giderilmesi için çalışmalar yapmakla birlikte 1950'li yıllardan itibaren uluslararası düzeyde ülkemizi uluslararası alanda temsil etmiştir (Parlakkaya, 2004: 130).

1972 yılında 10. Uluslararası Muhasebe Kongresine katılmıştır. 1973 yılında ise Uluslararası Muhasebe Standartları Komisyonu'na (IASC) üye olmuştur. 1975 yılında dernek uluslararası standartları kabul etmiş ve üye ülkelerin bu karara uymasını talep etmiştir. TMUD uluslararası muhasebe standartlarını Türkçeye çevirmiş, 31 adet standardı kitap hâlinde getirerek yayınlamıştır (Parlakkaya, 2004:130).

Dernek 1999 Yılında Akdeniz Ülkeleri Muhasebeciler Federasyonu'na (FCM) ve 2014 yılında Uluslararası Muhasebe Eğitmenleri Birliği'ne (IAAER) üye olmuştur.

1.6.2.Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Çalışmaları

Türkiye Bankalar Birliği bankalar arasında meydana gelen uygulama farklılıklarını gidermek için muhasebe alanında çeşitli görevler üstlenmiştir. Buna örnek olarak bankalardan kredi çekmek isteyenlerin verecekleri mali tabloların tek tipte oluşturulmasının hedeflenmesi ve bunların uygulamaya geçilmesinde etkin rol oynaması verilebilir (Erol ve Aslan, 2017: 63).

1.6.3.İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT) Yeniden Düzenleme Komisyonu Çalışmaları

Komisyon, İDT'de muhasebe ve raporlama alanında ortak bir standart oluşturma hedefiyle kurulmuştur.

1964 yılında 440 sayılı yasa ile kurulan İDT'nin en önemli çalışmalarından birisi İDT'de muhasebe ve finansal raporlamayla ilgili işlemlerin ortak bir düzende sunulmasını sağlamaktır. İDT 1968-1970 yılları arasında 6 adet rapor yayımlamış olup bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- a) Muhasebe Usullerinin Islahı ve Yeknesaklaştırılması,
- b) Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri,
- c) Rapor Sistemi,
- d) Tekdüzen Genel Hesap Planı ve Açıklamaları,
- e) Mali işler Muhasebe ve Kontrol Dairelerinin Organizasyonu,
- f) Terimler ve Açıklamalardır.

İDT 1972’de Tekdüzen Muhasebe Sistemi’ni uygulamaya başlamış ve görevini Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Yeniden Düzenleme Kurulu’na devretmiştir. DPT Yeniden Düzenleme Kurulu Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile ilgili uygulamaların tek bir kitap halinde sunumunu gerçekleştirmiştir (Gürel, 2015: 29-30).

1.6.4.Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Çalışmaları

Sermaye Piyasası Kurulu 2499 sayılı Kanun ile 1981 yılında Milli Güvenlik Kurulu (MGK) tarafından kurulan, idari ve mali özerkliği olan düzenleyici ve denetleyici bir kamu kurumudur. Türkiye’de finansal raporlamanın uygulama zorunluluğu ilk olarak SPK tarafından gerçekleştirilmiştir (Erol ve Aslan, 2017: 65)

SPK’nın temel amacı, tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmasını sağlamak için sermaye piyasasının şeffaf, güvenilir, açık ve kararlılık içinde çalışması ve menfaat sahiplerinin haklarının korunmasını sağlamaktır.

1984 yılında SPK tarafından yürürlüğe konan Standart Hesap Planı ile ilk defa muhasebe uygulamalarına yönelme söz konusu olmuştur (Altıntaş, 2011:167).

Finansal raporlama ile uluslararası finansal raporlamanın birbirine uyumlu hâle gelmesinde SPK’nın 2001 yılı Enflasyon Muhasebesi ve Finansal Tabloların Konsolidasyon Tebliği aracılığıyla oynadığı rol büyüktür (Çelik,2003).

1988 yılında IOSCO’nun üyelerine UFRS/UMS uygulama çağrısı yapması ve AB’nin de üye ülkelerine ve üyelik sürecindekilere UFRS/UMS kullanmaları yönündeki talimatları SPK’nın da UFRS/UMS’yi benimsemesine yol açmıştır. Bu

nedence SPK, SPK Finansal Raporlama Standartları'nın Uluslararası Standartlara Tam Uyum Projesi ile Uluslararası Muhasebe Standartlarını hazırlamış ve Seri XI, No:25 sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ 15.11.2003 yılında 25290 sayılı mükerrer Resmî Gazete 'de yayımlanmıştır. Bu tebliğ'e göre;

- a) Hisse senetleri borsada işlem gören şirketler,
- b) Yatırım ortaklıkları,
- c) Hisse senetleri borsada işlem gören/görmeyen tüm aracı kurumlar,
- d) Portföy yönetim şirketleri ve bunların bağlı ortaklıkları,
- e) Müşterek yönetime tabi ortaklığı ve iştiraki konumunda olan ve konsolidasyon kapsamı dışında tutulmayan şirketler

01.01.2005 tarihinden itibaren geçerli olmak koşuluyla Seri: XI, No:25 sayılı Tebliğ kapsamında mali tablo ve rapor düzenlemekle yükümlü tutulmuş olup SPK'nın 50/a maddesine göre bankalar ve sigorta şirketleri ise kendi özel kanunlarına göre finansal tabloların düzenlenmesi ve sunulmasına karar verilmiştir. Tablo 1.1'de düzenlenen konular ve bunlara karşılık gelen UFRS/UMS kalemleri yer almakta olup fiyat değişim etkisi ile alakalı UFRS/UMS 15, IASB tarafından mecbur kılınmadığı için tebliğde yer almamıştır (SPK, Seri: XI: 25).

Tablo 1.2.' de Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ'e ilişkin kısımlar ve bu kısımlara karşılık gelen uluslararası finansal raporlama standartları gösterilmektedir.

Tablo 1.2 "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ" Kısımları ve Bu Kısımlara Karşılık Gelen Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

TEBLİĞ	UFRS/UMS
1-Mali Tablolara İlişkin Genel İlkeler	Framework for The Preparation and Presentation of Financial Statements
2-Mali Tabloların Sunumu	1-Presentation of Financial Statements
3-Ara Mali Tablolar	34-Interim Financial Reporting
4-Nakit Akım Tablosu	7-Cash Flow Statements
5-Hasılat	18-Revenue
6-Stoklar	2-Inventories
7-Maddi Varlıklar	16-Property, Plant and Equipment
8-Maddi Olmayan Varlıklar	38-Intangible Assets
9-Varlıklarda Değer Düşüklüğü	36-Impairment of Assets
10-Borçlanma Maliyetleri	23-Borrowing Costs
11-Finansal Araçlar	32-Financial Instruments: Disclosure and

	Presentation 39-Financial Instruments: Recognition and Measurement
12-İşletme Birleşmeleri	22-Business Combinations
13-Konsolide Mali Tablolar, Bağlı Ortaklıklar, Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüsler ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi	27-Consolidated Financial Statements and Accounting for Investments Subsidiaries 28-Accounting for Investments in Associates 31-Financial Reporting of Interests in Joint Ventures
14-Kur Dağılımının Etkileri	21-The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates
15-Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesi	29-Financial Reporting in Hyperinflationary Economies
16-Hisse Başına Kazanç	33-Earning Per Share
17-Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar	10-Events After The Balance Sheet Date
18-Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler	37-Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets
19-Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar	8-Net Profit or Loss for the Period, Fundamental Errors and Changes in Accounting Policies
20-Kiralama işlemleri	17-Leases
21-İlişkili Taraflar	24-Related Party Disclosures
22-Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması	14-Segment Reporting
23-Banka ve Benzeri Finansal Kuruluşların Mali Tabloların Kamuya Açıklanması	30-Disclosures in the Financial Statements of Banks and Similar Financial Institutions
24-İnşaat Sözleşmeleri	11-Construction Contracts
25-Durdurulan Faaliyetler	35-Discontinuing Operations
26-Devlet Teşvik ve Yardımları	20-Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance
27-Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	40-Investment Property
28-Kurum Kazancı Üzerinden Hesaplanan Vergiler	12-Income Taxes
29-Çalışanlara Sağlanan Faydalar	19-Employee Benefits
30-Emeklilik Planları	26-Accounting and Reporting by Retirement
31-Tarımsal Faaliyetler	41-Agriculture
32-Mali Tablo ve Raporların Açıklanması Kurula ve Borsaya Gönderilmesi	-
33-İlk Dönem Mali Tablolar	-
34-Muhtelif Hükümler	-

1.6.5.Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Muhasebe Standartları Özel Denetim Komite Çalışmaları

TSE Muhasebe Standartları Özel Denetim Komitesi 1987 yılında kurulmuştur. TSE'nin amacı Türk muhasebe/finansal raporlama standartlarını hazırlamaktır. TSE'nin hazır hâle getirdiği 43 adet standart şunlardır: Raporlama-Bilanço Formu Standardı, Raporlama-Kâr ve Zarar Tablosu Formu Standardı,

Muhasebenin Temel İlkeleri Standardı ve Denetim Genel İlkeleri ve Denetçiye İlişkin Standardı (Başpınar, 2005).

Komitenin hazırladığı bu standartlar muhasebenin gelişiminde önemli rol oynamakla birlikte TÜRMOB kurulduktan sonra çalışmalarına bir süre ara vermiş ve çalışmaların tek elden yürütülmesi adına kurulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'na görevini devretmiştir (Erol ve Aslan, 2017: 65).

1.6.6.Maliye Bakanlığı Çalışmaları

Maliye ve Gümrük Bakanlığı 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 175 ve mükerrer 257 sayılı maddeleri ile 26 Aralık 1992 tarihli Resmî Gazete 1'nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) yayınlanmıştır. MSUGT muhasebe esasları beş bölüm hâlinde incelenmiştir:

- a) Muhasebenin Temel Kavramları,
- b) Muhasebe Politikalarının Açıklanması,
- c) Mali Tablo İlkeleri,
- d) Mali Tabloların Düzenlenmesi ve Sunuluşu,
- e) Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Tek Düzen Hesap Planı ve Tek Düzen Hesap Planı Açıklamalarıdır.

Tek Düzen Muhasebe Sistemi, Türkiye'de karşılaştırılabilir ve açık finansal raporlamanın yer edinmesinde önemli rol üstlenmiştir (Gürel, 2015: 31-32).

1.6.7.Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği (TÜRMOB) Tarafından Yapılan Çalışmalar

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği (TÜRMOB) 3568 sayılı Kanun ile kurulmuş olan bir meslek odasıdır.

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) IFAC ve IASC üyeliği olan TÜRMOB tarafından 1994 yılında kurulmuştur.

Kurulun amacı; finansal tabloların düzenlenmesinde ve muhasebe ilkelerinin benimsenmesinde ortak bir dil kurmak ve meslek mensupların finansal tablolarının denetimine ilişkin bir denetim standardı oluşturmaktır (Kiracı ve Köse, 2002:60).

TMUDESK, TÜRMOB tarafından atanan en fazla 60 üyeye sahip olabiliyordu. Kurul kararları salt çoğunluk ile alınırđı. Kurul hazırlanmasını öngördüğü standartları en az üç kurul üyesinden oluşan standart komisyonları tarafından ön taslak oluşturulurdu. Hazırlanan ön taslaklar kurul toplantısında incelenir, kurul üyelerinin en az beşte birinin onayı ile taslaklar görüş almak için TMUDESK üyelerine ve Yükseköğretim Kurumu (YÖK)'nun belirlediği öğretim elemanlarına gönderilirdi. Elde edilen görüşler toplanarak kurul toplantısında yeniden revize edilmekte ve kurul üyelerinin en az üçte ikisinin onayı ile kabul edilerek uluslararası finansal raporlama olarak yayımlanmaktaydı (Yarkın, 2001:260).

TMUDESK'in benimsediği hedefler;

- a) Mali tabloların ve finansal raporların düzenlenmesi ve sunulmasında ele alınarak muhasebe/finansal raporlama standartlarını belirlemek, geliştirmek, uyumlu hâle getirmek ve yayımlamak,
- b) Türk muhasebe/finansal raporlama standartları ile uluslararası muhasebe standartları arasındaki uyum sorununu çözmek,
- c) Finansal rapor ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında hukuki uyumu gerçekleştirmektir.

TMUDESK'e ait kurulan 30 komisyon uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu çalışmalar yapmıştır. 2003 yılına kadar EK-1 de gösterilen 19 adet Türkiye Muhasebe Standardını yayımlayarak muhasebe standartları için önemli bir adım atılmış olmaktadır (Çelik; 2013:67).

Standartların uygulanmasını zorunlu hâle getiren bir yasal dayanaktan yoksun olunması nedeniyle beklenen başarı gerçekleşmemiştir (Parlakkaya; 2004,132). Fakat TMUDESK yayınladığı standartlarla Türk muhasebe literatürüne önemli etkiler göstermiş ve yapılan çalışmalarla ülkemizde muhasebe/finansal raporlama standartları ile ilgili bir kültürün doğmasını sağlanmıştır (Başpınar, 2005:51).

Tablo 1.3'de TMUDESK'in 19 adet muhasebe standardı ve bunların UFRS/UMS karşılığı gösterilmiştir (Parlakkaya, 2004:131-132).

Tablo 1.3 T MUDESK 19 Muhasebe Standardı

TMS-1	Finansal Tabloların Sunuluşu (yürürlük tarihi: 01.01.2000)	UFRS-1	Presentation of Financial Statements
TMS-2	Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-29	Financial Reporting in Hyperinflationary Economics
TMS-3	Nakit Akış Tabloları (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-7	Cash Flow Statement
TMS-4	Satışlar ve Diğer Olağan Gelirler (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-18	Revenue
TMS-5	Konsolide Finansal Tablolar (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-27	Consolidated Financial Statements and Accounting for Investment and Subsidiaries
TMS-6	İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-28	Accounting for Investments in Associates
TMS-7	Yatırımların Muhasebeleştirilmesi (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-25	Accounting for Investment
TMS-8	Maddi, Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-16	Property, Plant and Equipment
TMS-9	Amortismanların Muhasebesi (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-4 (yerini UFRS 16, 22 ve 38 aldı)	Depreciation Accounting
TMS-10	Dönem Net Karı veya Zararı, Temel Hatalar ile Muhasebe Politikalarında Değişiklikler (yürürlük tarihi: 01.01.1997)	UFRS-8	Profit and Loss for the Period, Fundamental Errors and Changes in Accounting Policies
TMS-11	Finansal Bilgilerin Bölümlere Göre Raporlanması	UFRS-14	Segment Reporting
TMS-12	Kur Değişim Etkilerinin Muhasebeleştirilmesi	UFRS-21	The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates
TMS-13	Stoklar	UFRS-2	Inventories

TMS-14	Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi	UFRS-23	Borrowing Costs
TMS-15	Banka ve Benzeri Finansal Kuruluşların Finansal Tablolarının Kamuya Açıklanması	UFRS-38	Intangible Assets
TMS-16	Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	UFRS-30	Disclosures in the Financial Statements of Banks and Similar Financial Institutions
TMS-17	Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Sözleşmeleri	UFRS-17	Leases
TMS-18	Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Aktifler	UFRS- 11	Construction Contracts
TMS-19	Banka ve Benzeri Finansal Kuruluşların Finansal Tablolarının Kamuya Açıklanması	UFRS- 37	Provisions, Contingent, Liabilities and Contingent Assets

1.6.8. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Çalışmaları

Türkiye’de muhasebe uygulamaları arasındaki çok sesliliğe karşı koymak için kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliği olan bir kurum olarak TMSK 18.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile 2499 sayılı SPK’na eklenen EK-1’inci madde ile kurulmuştur.

TMSK, 2002 yılında faaliyetlerine başlamış ve TMUDESK’in görevlerini bünyesine alarak muhasebe/finansal raporlama standartları için tek yetkili kuruluş olmuştur (Çelik, 2013:69). TMSK böylelikle sunulan finansal raporların gerçeğe uygun, güvenilir, açık, anlaşılır, karşılaştırılabilir, ihtiyaca uygun olarak sunulmasını ve bunları gözetirken kamu yararının benimsenmesini esas alır (Erol ve Aslan, 2017:67).

TMSK, geçmiş dönemlerde TMUDESK tarafından yayımlanan muhasebe/finansal raporlama standartlarını revize ederek kamuoyu görüşüne sunmuştur.

TMSK, uluslararası uyum konusunda geçerlilik elde edebilmek için IASB ile ortak bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada ilk defa TMSK tarafından

uluslararası muhasebe standartları çevirisi yapılmış ve kullanıcıların bilgisine sunulmuştur (Gürel, 2015: 39):

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile muhasebe/finansal raporlama standartları oluşturma yetki ve görevi TMSK verilmiştir. 2011 yılında TMSK'nın yapısı değişmiş ve yeni Adı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) olmuştur.

1.6.9.Kamu Gözetim, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)

KGK, uluslararası standartlara uygun Türkiye muhasebe ve denetim standartları oluşturmak, bağımsız denetim birliği sağlamak, bağımsız denetçi ve denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek için 2011 yılında 660 sayılı KHK ile kurulan özerk yapıya sahip bir kamu kurumudur (Dinç ve Atasel, 2016:273).

KGK, kamu yararı ve yatırımcıların menfaatlerinin sağlanabilmesi için finansal raporların bağımsız, doğru, karşılaştırılabilir ve güvenilir biçimde sunulması için ihtiyaç duyulan bir kurumdur.

KGK (Gürel, 2015:40-41):

- a) Bağımsız denetçi ve denetim kuruluşlarını yetkilendirmek,
- b) Bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak,
- c) Türkiye muhasebe standartlarını uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu hâle getirmek,
- d) Türkiye denetim standartları ile uluslararası denetim standartlarını uyumlu hâle getirmekle yükümlüdür.

2012 yılında yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK ile uluslararası finansal raporlamanın tek bir otorite tarafından gerçekleştirilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Bu sayede uluslararası alanda geçerlilik kazanmak için gerçek/tüzel kişilerin münferit ve konsolide mali tabloların KGK'nın yayımladığı standartlara göre hazırlanması zorunlu tutulmuştur.

KGK tarafından yayınlanan standartlar Tablo 1.4' de belirtilmiştir (www.kgk.com).

Tablo 1.4 Türkiye'de Yürürlükte Olan Standartlar

TMS/TFRS SETİ	YÜRÜRLÜK TARİHİ
Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve	27.01.2011
TFRS 1: Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması	31.03.2006
TFRS 2: Hisse Bazlı Ödemeler	31.03.2006
TFRS 3: İşletme Birleşmeleri	31.03.2006
TFRS 4: Sigorta Sözleşmeleri	25.03.2006
TFRS 5: Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	16.03.2006
TFRS 6: Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi	31.01.2006
TFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar	31.01.2007
TFRS 8: Faaliyet Bölümleri	15.07.2007
TFRS 9: Finansal Araçlar	27.04.2010
TFRS 10: Konsolide Finansal Tablolar	28.10.2011
TFRS 11: Müşterek Anlaşmalar	28.10.2011
TFRS 12: Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	28.10.2011
TFRS 13: Gerçeğe Uygun Değerin Ölçümü	30.12.2012
TFRS:14 Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları	29.07.2015
TFRS:15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat	09.09.2016
TMS 1: Finansal Tabloların Sunuluşu	16.01.2005
TMS 2: Stoklar	15.01.2005
TMS 7: Nakit Akış Tablosu	18.01.2005
TMS:8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar	20.10.2005
TMS 10: Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar	20.10.2005
TMS 11: İnşaat Sözleşmeleri	26.10.2005
TMS 12: Gelir Vergileri	28.03.2006

TMS 16: Maddi Duran Varlıklar	31.12.2005
TMS 17: Kiralama İşlemleri	24.02.2006
TMS 18: Hasılat	29.12.2005
TMS 19: Çalışanlara Sağlanan Faydalar	30.03.2006
TMS 20: Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması	01.11.2005
TMS 21: Kur Değişiminin Etkileri	31.12.2005
TMS 23: Borçlanma Maliyetleri	09.11.2005
TMS 24: İlişkili Taraf Açıklamaları	31.12.2005
TMS 26: Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama	01.03.2006
TMS 27: Bireysel Finansal Tablolar	28.10.2011
TMS 28: İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar	28.10.2011
TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama	31.12.2005
TMS 32: Finansal Araçlar	28.10.2006
TMS 33: Hisse Başına Kazanç	28.03.2006
TMS 34: Ara Dönem Finansal Raporlama	02.02.2006
TMS 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü	18.03.2006
TMS 37: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	15.02.2006
TMS 38: Maddi Olmayan Duran Varlıklar	17.03.2006
TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	03.11.2006
TMS 40: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	17.03.2006
TMS 41: Tarımsal Faaliyetler	24.02.2006
TFRS Yorum 1: Hizmetten Çekme, Restorasyon ve Benzeri Mevcut Yükümlülüklerdeki Değişiklikler	15.06.2007
TFRS Yorum 2: Üyelerin Kooperatif İşletmelerdeki Hisseleri ve Benzeri Finansal Araçlar	15.06.2007
TFRS Yorum 4: Bir Anlaşmanın Kiralama İşlemi İçerip İçermediğinin Belirlenmesi	15.06.2007
TFRS Yorum 5: Hizmetten Çekme, Restorasyon ve Çevre Rehabilitasyon Fonlarından Kaynaklanan Paylar Üzerindeki Haklar	15.06.2007
TFRS Yorum 6: Özel Bir Piyasaya Katılımdan Doğan Yükümlülükler- Atık Elektrikli ve Elektronik Aletler	15.06.2007
TFRS Yorum 7: TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı Kapsamında Düzeltme Yaklaşımının Uygulanması	15.06.2007

TFRS Yorum 9: TFRS Yorum 9 Saklı Türev Ürünlerinin Yeniden Değerlendirilmesi	15.06.2007
TFRS Yorum 10: Ara Dönem Finansal Raporlama ve Değer Düşüklüğü	15.06.2007
TFRS Yorum 12: İmtiyazlı Hizmet Anlaşmaları	15.06.2007
TFRS Yorum 13: Müşteri Sadakat Programları	13.08.2008
TFRS Yorum 14: TMS 19- Tanımlanmış Fayda Varlığının Sınırı, Asgari Fonlama Koşulları ve Bu Koşulların Birbiri ile Etkileşimi	13.08.2008
TFRS Yorum 15: Gayrimenkul İnşaat Anlaşmaları	08.01.2009
TFRS Yorum 16: Yurtdışındaki İşletmede Bulunan Net Yatırımın Finansal Riskten Korunması	08.01.2009
TFRS Yorum 17: Nakit Dışı Varlıkların Ortaklara Dağıtımı	05.05.2009
TFRS Yorum 18: Müşterilerden Varlık Transferleri	25.06.2009
TFRS Yorum 19: Finansal Borçların Öz kaynağa Dayalı Finansal Araçlarla Ödenmesi	27.04.2010
TFRS Yorum 20: Açık İşletme Madeninin Üretim Aşamasındaki Dekupaj Maliyetleri	11.02.2013
TFRS Yorum 21: Vergi ve Vergi Benzeri Yükümlülükler	11.02.2014
TFRS Yorum 22: Yabancı Para İşlemleri ve Avans Bedeli	17.12.2017
TMS Yorum 10: Devlet Yardımları- İşletme Faaliyetleri ile Özel Bir İlişkisi Bulunmayanlar	09.03.2007
TMS Yorum 15: Faaliyet Kiralamaları- Teşvikler	09.03.2007
TMS Yorum 25: Gelir Vergileri- İşletmenin veya Hissedarlarının Vergi Statüsündeki Değişiklikler	09.03.2007
TMS Yorum 27: Yasal Açıdan Kiralama Görünümündeki İşlemlerin Öztün Değerlendirilmesi	09.03.2007
TMS Yorum 29: İmtiyazlı Hizmet Anlaşmaları- Açıklamalar	09.03.2007
TMS Yorum 31: Hasılat- Reklam Hizmetleri İçeren Takas (Barter) İşlemleri	09.03.2007
TMS Yorum 32: Maddi Olmayan Duran Varlıklar- İnternet Sitesi Maliyetleri	09.03.2007

Küresel dünyada meydana gelen ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve hukuki değişimler nedeniyle Türkiye finansal raporlamanın uluslararası alana girebilmesi ve bir anlam kazanabilmesi için uluslararası alanda ortak bir dille ifade edilmesi gerekir. Yaşanan gelişmelere ayak uydurabilmek için finansal raporlamanın da kendini yenilemesine ihtiyaç vardır. Bu nedenle uluslararası finansal raporlamaya tam anlamıyla uyum sağlanabilmesi için yürürlükteki standartların revize edilir ve aynı zamanda KGK da çalışmalarını bu doğrultuda gerçekleştirir.

1.6.10.6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)

14.02.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu, uluslararası finansal raporlama standartlarının tek bir otorite ile yayımlanmasına ilişkin düzenleme getirmiştir. Bu kapsamda TTK 88. maddesinde 2012 yılında yapılan değişiklikle uygulamada birlik sağlamak, uluslararası piyasada geçerlilik kazanmak amacıyla hem gerçek hem de tüzel kişilerin finansal tablolarını hazırlarken KGK tarafından yayımlanan muhasebe/finansal raporlama standartlarına uymaları zorunlu hâle getirilmiştir.

TTK 'nın 397. Maddesine göre, finansal raporlar, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayınlanan 46 Uluslararası Denetim Standartları ile uyumlu Türkiye Denetim Standartları'na göre denetleneceği hükmü yer almaktadır (Gürel, 2015: 40).

1.6.11.Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Bankacılık sektörünün denetlenmesi ve düzenlenmesi için 1999 yılında 4389 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuştur. BDDK 2000 yılında faaliyete başlamakla birlikte temel amacı bankaların şeffaflık ilkesini benimsemesi, kayıt dışılığın önlenmesi, ilgili kullanıcılara gerçeğe uygun veriler sunulması, mali tabloların ihtiyaç sahiplerine uygun zamanda ve uygun biçimde sunulmasını sağlamaktır (Çiftçi ve Erserim, 2008:14-15).

BDDK ilgi alanındaki kurumların benimsediği finansal raporlamanın küresel piyasada uyumlu hâle getirilmesi için çalışmalar gerçekleştirmiştir. 2002 yılında Muhasebe Uygulama Yönetmeliği'ni yayımlamıştır. Bu yönetmelik sayesinde bankacılık alanı ile alakalı 19 adet standart uygulamaya konulmuştur (Erol ve Aslan, 2017:67).

Basel Komitesi bankaların uluslararası standartlarda çalışabilmeleri için geliştirilmiş olan bir kuruldur. Bu komite, gelişmiş ülkelerin merkez bankaları ve bankacılık üst düzey yetkililerin katılımı ile oluşturulmuştur. Basel komitesi 2000 yılında yaptığı çalışma ile uluslararası muhasebe standartlarını benimsemeye aynı yönlü olduklarını duyurmuştur (İbiş ve Özkan, 2006: 31).

BDDK Muhasebe Uygulama ve Yönetmeliği ile ilgili Tebliğler Tablo 1.5' de gösterilmektedir.

Tablo 1.5 BDDK Muhasebe Uygulama Yönetmeliği ile İlgili Tebliğler

TEBLİĞ-1	Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-2	Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-3	Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-4	Kiralama İşlemlerine İlişkin Muhasebe Standardı
TEBLİĞ-5	Bankaların Dahil Olduğu Risk Grubuyla Yaptığı İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-6	Banka Birleşme ve Devirleri ile Bankalarca İktisap Edilen Ortaklıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-7	Varlıklardaki Değer Azalışının Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-8	Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-9	Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Dipnotlarla Açıklanması
TEBLİĞ-10	Banka Çalışanlarının Haklarının Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-11	Kur Değişim Etkilerinin Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-12	Dönem Net Kar/Zararı, Temel Hatalar ve Muhasebe Politikalarında Yapılan Değişikliklerin Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-13	Bilanço Tarihinden Sonra Ortaya Çıkan Hususların Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-14	Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı ve Ekli Tablolar
TEBLİĞ-15	Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesi, Bağlı Ortaklık, Birlikte Kontrol Edilen Ortaklık ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-16	Nakit Akım Tablosunun Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı
TEBLİĞ-17	Kamuya Açıklanacak Mali Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Standardı ve Ekli Tablolar
TEBLİĞ-18	Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardı
TEBLİĞ-19	Özel Finans Kurumlarınca Kamuya Açıklanacak Mali Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Standardı

İKİNCİ BÖLÜM

FİRMA PERFORMANSI VE UFRS' NİN FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

2.1. Performans Tanımı

Performans kelime anlamı olarak herhangi bir olayı veya durumu başarma isteği ve gücünü ifade eder (www.tdk.gov.tr). Performans, daha önce planlanmış bir görevi gerçekleştirmek için kurulan birey, grup veya teşebbüsün çalışma sonunda ulaştıkları durumun nitel veya nicel olarak ifade edilme şeklidir (Gülcü ve Coşkun, 2004).

Performansın literatürde şirketler için ne anlama geldiğine dair pek çok tanım yer almaktadır. Performans, belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere kurulan veya bir araya gelen şirketlerin faaliyetlerinin gerçekleşme durumunu sayısal ve kalite bazlı olarak ortaya koyan ve şirketler için hayati öneme sahip olan bir terimdir (Yücel, 2010)

Performans, şirketlerin sahip olduğu kaynakların ne ölçüde etkili ve verimli biçimde kullanılabildiğinin bir göstergesidir (Tek ve Gümüş, 2006:8). Performans, şirket amaçlarının gerçekleştirilmesi için tüm uğraşların toplamıdır (Gülcü ve Coşkun, 2004).

Şirketlerin yapısal farklılıkları sebebi ile benimsenen hedef ve bunlara ilişkin stratejiler farklı performanslar ortaya koyar. Burada önemli olan stratejilerin belirlenen hedeflere uygun olmasıdır. Çünkü stratejiler ile belirlenen hedefler gerçekleştirilir ve ortaya çıkan sonuç ise performansı ortaya koyar. Bu noktada performans; şirketin belirlediği hedeflere ulaşmak için çıktılarının ve bunların temin edilmesinde kullanılan kaynakların ölçümü, önceden şirket yapısı ve ölçeğine göre belirlenen amaçların gerçekleştirilme düzeyi, amaçlanan faaliyetin verim düzeyini yorumlayan bir kavramı ifade eder (Ağca ve Tuncer, 2006: 176).

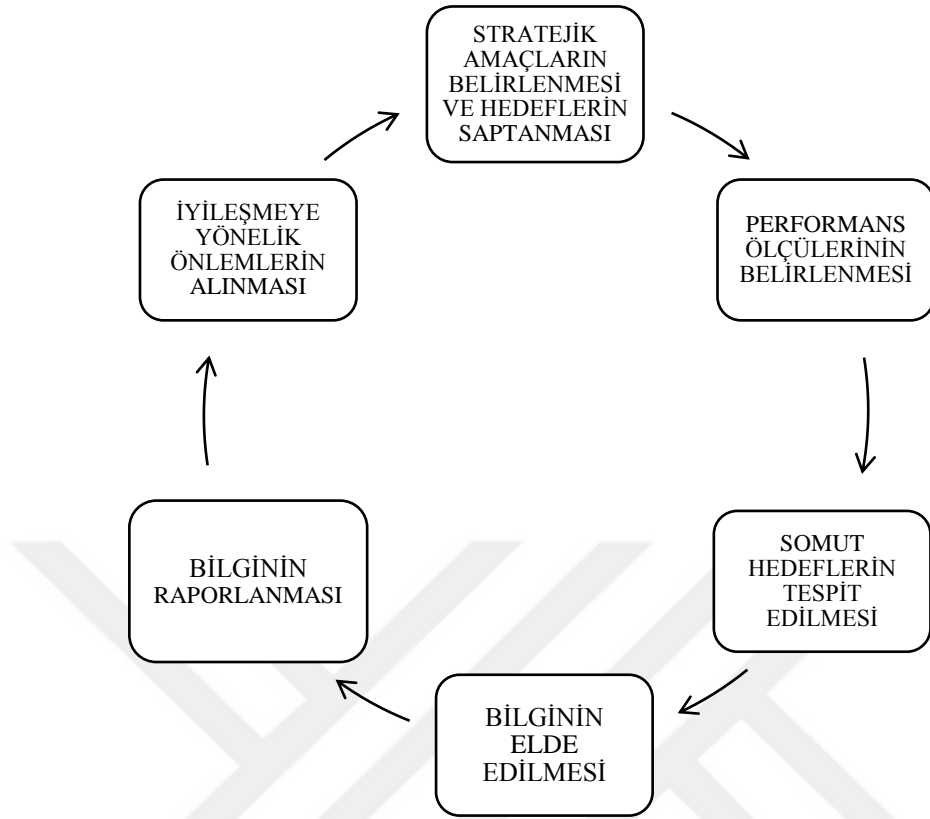
2.2. Performans Ölçümü ve Değerlendirilmesi

Performans ölçümü şirketlerin mal ve hizmet üretiminin veya belirlenen hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiğinin objektif biçimde sunulmasıdır (Yüreğir ve Nakıboğlu, 2007:1).

Başka biçimde performans ölçümü, şirketin hedeflerini gerçekleştirmek için bünyesinde bulundurduğu kaynakların, faaliyetleri sonucunda elde ettiği mal ve hizmetlerin takip edilebilmesi için düzenli biçimde toplanan bilgilerin analizi ve raporlanması aşamalarının tümünü ifade eder. Performans ölçümü sayesinde şirketin belirlediği hedeflerin ne oranda gerçekleştirildiğini gösteren ve bu sayede zayıf ve güçlü yönlerin ortaya çıkartıldığı bir kavramdır (Yenice, 2006:57).

Performans ölçümü şirketin belirlediği stratejilerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmakla birlikte etkili bir kontrol mekanizması görevi görür. Stratejik kontrol mekanizması ile işletmeler hem iç grubun hem de dış grubun şirket faaliyetleri üzerindeki etkilerini ölçmeye etki elde eder. Performans ölçümü sadece işletmenin iç kısmını ilgilendiren bir kavram değildir. Şirket yöneticileri, hissedarlar, olası yatırımcılar, kreditorler, satıcılar, müşteriler vb. işletme dışı gruplar da karar almalarını etkileyecek olan performans sonuçlarına ihtiyaç duyar (Kumru, 2012).

Bir firmanın performans ölçüm aşamaları aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 2.1 Performans Ölçüm Süreci Aşamaları (Grady, 1991: 67)

Şirketin performans değerlendirmeleri önceden belli olan hedeflerine yönelik yapılır. Bunun için şirketin ihtiyaç duyduğu şey öncelikle şirketin kendi bünyesine özgü uzun vadeli hedeflerinin ardından bölüm ve şahısların hedeflerinin belirlenmesidir. Bu sayede şirketin bütün birimleri belirlenen hedefler doğrultusunda iş birliği içinde çalışabilir. Şirketin etkili bir performans ölçümü yapabilmesi için şirket amaçlarının taşınması gereken özellikler şunlardır (Zerenler, 2005:8):

- Şirketin tüm birimleri belirlenen amaçlar ve değerler konusunda tutarlı davranmalı ve buna göre hareket etmelidir.
- Organizasyon tarafından belirlenen amaçlar açık ve kesin olacak şekilde birimlere iletilmelidir.
- Şirket piyasada rekabet edecek biçimde yüksek performans amaçlarına sahip olmalıdır.
- Şirket amaçlarının ölçülebilir olması gerekir.

- e) Şirket bünyesine uygun amaçlar seçilmelidir. Çalışanların, yöneticilerin vb. unsurların yetenekleri, bilgileri ve tecrübeleri doğrultusunda amaçların belirlenmesi gerekir.
- f) Belirlenen hedef organizasyonun tümü tarafından benimsenmelidir.
- g) Şirketin belirlediği hedeflere bir zaman kısıtı konmalıdır.
- h) Şirketin belirlediği amaçların takım çalışmasını destekleyecek nitelikte olması gerekir.

2.3. PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ

Performans ölçütleri finansal ve finansal olmayan performans ölçütleri olarak iki bölümde incelenmektedir.

2.3.1. Finansal Performans Ölçütleri

Sürekli değişim içinde olan ulusal ve uluslararası piyasada şirketlerin varlıklarını sürdürebilmeleri için güçlü bir rekabet avantajına sahip olmaları gerekir. Bu rekabet avantajının objektif ve doğru biçimde tespit edilebilmesi için şirketin finansal performansının ölçülmesi ve sonucunun analiz edilebilmesi gerekir. Bu durum sadece şirket iç yapısında değil, aynı zamanda kreditorler için kredi değerlemesini, yatırımcılar için yatırımlarını değerlendirmesinde de önemli rol oynamaktadır (Demirarslan, 2007: 9).

Finansal performans ölçümünde finansal analizden yararlanılır. Finansal analiz, finansal tabloların analizi yoluyla yapılmaktadır.

2.3.1.1. Finansal Tablo Analizi

Finansal tablo, ilgili kullanıcılar için şirket faaliyet sonuçlarının gösterildiği önemli bir göstergedir.

Finansal tablolara dayanılarak yapılan finansal analiz, tabloda yer alan bilgilerin anlam ve önemini belirten bir faaliyet türüdür. Finansal analiz sonucu elde edilen bilgiler şirketlere yönelik alınacak kararları etkileyen unsurların başında gelir. Günümüzde bu bilgilerden hem şirket yöneticileri, paydaşlar, yatırımcılar, kreditorler ve devlet kurumları yararlanırken ileri vadede ise yatırımcılar ve kreditorler de faydalanabilmektedir (Yalkın, 1981: 45).

Finansal tablolar, bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılama amacıyla oluşturulmuştur. Finansal analiz ile, geçmiş dönemde elde edilen veriler gelecek dönemde şirkete yönelik karar almada etkili olmaktadır. Bu şekilde; ilgili kullanıcılar için karar almalarına etki edecek faydalı bilgiler sağlamak ve gelecek dönemde oluşacak nakit akımlarını değerlendirmede faydalı bilgiler sunmak söz konusu olabilir (Göçer, 2015: 142).

Finansal analizin ilgili kullanıcılara anlamlı veriler sunabilmesi için aşağıda sıralanan üç faktör hakkında bilgiye sahip olunması gerekmektedir (Yalkın, 1981: 45):

- a) Ekonomik faktörler: Ekonomide görülen dönemsel, mevsimsel vb. değişiklikler şirket faaliyetine etki eder.
- b) Şirket özelliği ile ilgili faktörler: Şirketin karakterini yansıtır. Aktif büyüklüğü, aktif dönüş hızı, sabit varlıkların büyüklüğü, üretim dönem uzunluğu, satış koşulları vb. unsurlar şirket finansmanına etki eder.
- c) Şirket yönetimi ile ilgili faktörler: Şirket yöneticilerinin tecrübe ve davranışları şirket finansmanını etki eden unsurlardandır.

Finansal tablo analizinin şirketler için önemi şu şekilde sıralanabilir (Özolgün, 2017: 57):

- a) Şirketin gelecek dönemdeki piyasadaki yerini sarsmadan yükümlülüklerini yerine getirmek kapasitesini ölçme,
- b) Şirket faaliyetlerini değerlendirme ve sonunda kontrol etme,
- c) Şirket faaliyetlerinin verimli olup olmadığını belirleme,
- d) Şirket faaliyetlerine ilişkin tüm aşamalarda doğru ve etkin karar verebilme,
- e) Şirketin önceden belirlenen hedeflerin ne ölçüde gerçekleştirildiğini belirleme, hedeflere ulaşılamaması durumunda ise eksiklerin tespit edilmesi için araştırma yapma,
- f) Şirketin ileri vadedeki hedefleri için plan ve program belirlemedir.

Finansal analiz türleri üç başlık olarak incelenebilir (Göçer, 2015: 142):

- a) Kapsamına Göre Finansal Analiz
- b) Amacına Göre Finansal Analiz
- c) Yapanın Kimliğine Göre Finansal Analiz

Kapsamına Göre Finansal Analiz, statik ve dinamik analiz olmak üzere iki gruba ayrılır. Statik analiz mali tabloların yalnızca tek bir döneme bağlı kalınarak incelendiği analiz türünü ifade ederken, Dinamik Analiz birbirini takip eden birden çok dönemi kapsayan analiz türünü ifade eder.

Amacına Göre Finansal Analiz, Yatırım Analizi, Yönetim Analizi ve Kredi Analizi olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır. Yatırım Analizi, şirketin gelecek dönemde kazanma potansiyelini ölçmeyi amaçlar. Kredi Analizi, kreditorler tarafından şirketin likidite potansiyelini ölçmeyi amaçlayan analiz türüdür. Yönetim Analizi ise, şirket faaliyetinin hedeflenen ne ölçüde sağladığını belirleyen analiz türüdür.

Yapanın Kimliğine Göre Finansal Analiz, iç ve dış analiz olmak üzere iki bölüme ayrılır. İç Analiz, şirket içindeki kişiler tarafından gerçekleştirilen analiz türüdürken Dış Analiz şirket dışından kişilerce gerçekleştirilen analiz türünü ifade eder.

Şirketlerin finansal durumlarının ne derece güçlü olduğu çeşitli finansal analiz yöntemleri ile belirlenir. Bunlar; Karşılaştırmalı Analizi, Trend Analizi, Dikey Yüzde Analiz Analizi ve Oran Analizidir (Clemenson ve Sellers, 2013:257).

2.3.1.1.1. Karşılaştırmalı Analiz

Bu analiz yöntemi zaman serisi analizi olarak da belirtilmekte olup Yatay Analizi olarak da tanımlanmaktadır. Finansal tablolara ilişkin iki ya da daha fazla dönemin karşılaştırmalı olarak incelendiği analiz türüdür. Bu analiz, ilgili kullanıcılar için şirketin hem geçmiş dönem hem de bugünkü dönem verileri hakkında bilgi sahibi olmayı sağlar. Analizin geçmiş ve bugünkü döneme ilişkin veriler sunması gelecek dönem için karar almada yol gösterici olur (Özolgun, 2017: 58).

Analiz ikiden fazla yıl için yapıldığı zaman ya başlangıç yılı baz alınır ya da bir önceki yıl baz yıl kabul edilir. Finansal tablo kalemleri arasındaki fark ve değişim yüzdeleri saptanır. Değişimlerin nedenleri araştırılır ve sonuç yorumlanır.

Karşılaştırmalı Tablolar Analizi dinamik bir analiz türüdür. Karşılaştırılmak üzere ele alınan dönemlerin eşit uzunlukta, aynı zaman diliminde, aynı muhasebe ilkeleriyle ve enflasyondan arındırılmış biçimde yer alması gerekmektedir (Özolgün, 2017: 58).

2.3.1.1.2. Trend Analizi

Bu analiz Eğilim Yüzdeleri Analizi olarak da tanımlanan bir dinamik analiz türüdür. Şirketlerin finansal tablolarında yer alan kalemlerin zaman içinde gösterdikleri eğilimler belirlenir. Sadece uzun dönemli incelemeye gerek duyulduğu zaman veya bazı kalemlerin incelenmesi istendiğinde bu analiz türü kullanılır (Gökçen, 2005:21).

Bu analiz şirket gidişatının daha iyi gözlemlenmesini ve finansal tablo kalemleri arasındaki ilişkinin rahat kurulmasını sağlar (Göçer, 2015: 143).

Analiz belirli tarihler arasındaki dönemde finansal tablo kalemlerindeki artış veya azalışlar baz yıl ile karşılaştırılarak gerçekleştirilir.

2.3.1.1.3. Dikey Analizi

Bu analiz Yüzde Metodu ile Analiz olarak da tanımlanmaktadır. Analizde finansal tabloda yer alan çeşitli kalemler birbirleriyle kıyaslanır. Bu sayede şirketin faaliyet ve finansal performansı piyasada rakip firmalarca ya da sektörle kıyaslanarak anlamlı sonuçlara ulaşmak mümkün olur (Omağ, 2014: 69).

Analiz yönteminde finansal tabloda yer alan her kalem aynı tabloda yer alan belirli bir kaleme ya da toplamına oranı gerçekleştirilmektedir. Ortaya çıkan sonuç yüzdeler ile ifade edilmektedir. Finansal tablodaki tutarlardan birinin 100 kabul edilmesi ile diğer tutarların bu bütün içinde payları hesaplanır. Ulaşılan sonuçların yüzde olarak belirtildiği bu analiz bir statik analiz türüdür.

2.3.1.1.4. Oran Analizi

Bu analiz yönteminde şirket finansal tablolarında yer alan kalemlerin sayısal verilerinin birbirine bölünerek hesaplanır. Bu analiz, Kesit Analizi ve Trend Analizi olmak üzere iki biçimde yapılabilir. Kesit analizinde şirketin diğer şirket veya sektör

ortalaması ile karşılaştırarak, trend analizinde ise cari dönemin geçmiş dönemle karşılaştırılması ile yapılır (Demirarslan, 2007: 10).

Bu analiz yönteminde tüm kalemlerin değil birbiri ile oranlandığı zaman anlamlı sonuçlar çıkaracak olan kalemlerin oranlanması gerekir.

Bu analiz finansal analiz için en sık başvurulan analiz türüdür (Rachlin ve Sweeny, 1996:191).

Bu analizde mali tablolardan, muhasebe kayıtlarından, maliyet muhasebesi bilgilerinden yararlanılır. Yasalar gereği zorunlu tutulan bu ölçütler şirket planlaması için önemli kalemlerden birisidir. Finansal performans ölçümünde kullanılan kalemler dört grupta incelenebilir (Elosibua ve Okoye, 2018: 80):

Likidite Oranları: Bir varlığın en kısa sürede ve düşük maliyetle nakde dönüşebilme özelliğini gösterir. Şirketin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyebilme kapasitesini ölçmeye yarar. Likidite analizi kreditorlerin özellikle dikkat ettiği bir konudur. Şirket likiditesi çok düşük seviyede olduğunda şirketin yükümlülüklerini yerine getirmede güçlük çekeceği ve bu durumun iflas olasılığını arttıracak anlamı çıkmaktadır. Aksine şirket likidite seviyesi çok yüksek olduğunda şirkete kâr getirisi sağlayacak olan uzun vadeli yatırımlardan vazgeçme durumu yaratmaktadır. Şirketin likidite seviyesini ölçen oranlar; Cari Oran, Asit Test Oranı, Hazır Değerler Oranıdır.

Cari Oran, hisse senedi, tahvil vb. dönen varlıkların senetli ve senetsiz borçlar vb. kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı ile elde edilir. Bu oranın uygunluk derecesi 1,5-2'dir. Cari oran ne kadar yüksek olursa şirketin kısa vadeli borç ödeme gücü o kadar fazla olur (Çetiner, 2010:153).

Asit Test Oranı Likidite Oranı olarak da tanımlanmaktadır. Cari Oranı daha anlamlı hâle getiren oran türüdür. Dönen varlıkların stoklardan arındırıldıktan sonra kısa vadeli yabancı kaynaklara oranlanması ile bulunur. Bu oranın uygunluk derecesi 1'dir (Çetiner, 2010: 152).

Nakit Oran, şirketin alacaklarının tahsil edilememesi ve stokların paraya dönüştürülememesi durumunda kısa vadeli borçların para ve benzeri değerlerle

karşılanmasını ifade eder. Bu oranın uygunluk derecesi 0,20 ve üzeridir (Özer, 2012:187).

Mali Yapı Oranları: Varlıkların ne kadarının yabancı kaynaklarla ne kadarının öz kaynakla finanse edildiğini ve öz kaynakla yabancı kaynak arasında uyum olup olmadığını gösterir. Öz kaynakların yüksek olması kreditorler için sıcak bakılan bir durumu ifade eder (Çetiner, 2010:153). Bu oranlar: Borçlanma Oranı, Öz kaynak/Aktif Toplamı, Finansman Oranı, Kısa Vadeli Yabancı Kaynak/Pasif Toplamı, Uzun Vadeli Yabancı Kaynak/Pasif Oranı.

Borçlanma Oranı, yabancı kaynakların aktif toplamına oranıdır. Şirket sermaye yapısını analiz eden bir orandır. Varlıkların ne ölçüde kaynakla karşılandığını ölçer. Bu oranın uygunluk derecesi 0,50'dir (Özgel, 2007: 65).

Öz Kaynak/Aktif Toplamı Oranı, şirket varlıklarının ne ölçüde kaynakla karşılandığını ölçer. Şirketin mali gücünü gösterdiği için oranın yüksek çıkmasına olumlu gözle bakılır (Çetiner, 2010: 155).

Finansman Oranı, yabancı kaynakların öz kaynaklara oranı ile bulunur. Bu oranın uygunluk derecesi 1'dir.

Kısa Vadeli Yabancı Kaynak/Pasif Toplamı, şirketin ekonomik varlıklarının ne ölçüde kaynakla karşılandığını belirler. Bu oranın uygunluk derecesi en fazla %30 olmalıdır (Çetiner, 2010: 155).

Uzun Vadeli Yabancı Kaynak/Pasif Toplamı, şirketin ekonomik varlıklarının ne ölçüde uzun vadeli kaynakla karşılandığını gösterir. Oranın yüksek olması, şirketin uzun vadeli borçlandığını gösterir. Bu durum şirketin faiz yükünü artırır (Özer, 2012:188).

Faaliyet Oranları: Şirketin faaliyetlerini gerçekleştirmek için kullandığı varlıkların verimli kullanılıp kullanılmadığını ölçer. Bu oranlar: Alacak Devir Hızı, Stok Devir Hızı, Net İşletme Sermayesi Devir Hızı, Maddi Duran Varlık Devir Hızı, Öz kaynak Devir Hızı, Aktif Devir Hızıdır.

Alacak Devir Hızı, şirketin bir faaliyet dönemindeki kredili satışların dönem sonundaki ticari alacaklarına oranı ile bulunur.

Stok Devir Hızı, satış maliyetinin stoklara oranı ile bulunur. Bu oranın yüksek olması stokların likit olduğunu gösterir.

Net İşletme Sermayesi Devir Hızı, net satışların ortalama işletme sermayesine oranı ile bulunur.

Maddi Duran Varlık Devir Hızı, net satışların maddi duran varlıklara oranı ile bulunur. Maddi duran varlıkların ne ölçüde etkin kullanıldığı hesaplanır.

Öz Kaynak Devir Hızı, net satışların ortalama öz kaynağa oranı ile bulunur.

Aktif Devir Hızı, şirketteki dönen ve duran varlıkların ne ölçüde etkin kullanıldığını gösteren orandır. Şirket kredili satışlarının aktif toplamına bölünmesi ile bulunur (Özer, 2012: 188-189).

Kârlılık Oranları: İşletmenin faaliyetleri sonucunda elde edilen başarıları gösterir. Şirket faaliyeti sonunda kâr ile satışlar ve kaynaklar arasında ilişki kurarak şirket kârlılığı ölçülür. Bu oranlar: Brüt Kâr Marjı, Net Kâr Marjı, Öz Kaynak Kârlılığı, Aktif Kârlılığıdır.

Brüt Kâr Marjı, satışlar ile satılan malın maliyeti farkının satışlara oranı ile bulunur. Şirket mallarının satış fiyatı ile maliyeti arasındaki dengeye bakılır (Aydoğdu, 2010:82).

Net Kâr Marjı, net kârın net satışlara oranını gösterir. Şirket faaliyetlerinin verimliliği hakkında bilgi verir.

Öz Kaynak Kârlılığı, net kârın öz kaynaklara oranı ile bulunur. Bu oran ile her bir sermaye için ne kadar öz kaynak sağlandığı ölçülür.

Piyasa Değeri Oranları: Halka açık şirketlerin yerli/yabancı yatırımlar sonucunda getirileri görmek, ileri vadede getirileri öngörebilmek ve hisse senetlerinin piyasadaki durumunu tespit edebilmek için kullanılan oranlardır. Bunlar; fiyat/kazanç oranı, piyasa değeri/defter değeri oranı, kâr dağıtım oranı ve hisse başı kazanç oranıdır.

Fiyat/Kazanç Oranı, bir hisse senedi fiyatının hisse başına kazancının kaç katı olduğunu gösterir.

Piyasa Değeri/Defter Değeri Oranı, şirketin dönem sonu piyasa değerinin dönem sonu öz kaynaklara oranıdır.

Kâr Dağıtım Oranı, şirketin dönem net kârından ne kadarının hissedarlara temettü olarak dağıtıldığını gösterir.

Hisse Başı Kazanç, şirket dönem kârının hisse senedi sayısına oranı ile bulunur (Özer, 2012: 188-189).

Uluslararası finansal raporlama standardının finansal raporlama üzerindeki etkileri çeşitli araştırmalara konu olmakla birlikte pek çoğunda finansal oranlar üzerinde önemli etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Gör ark, 2016: 56). Bu nedenle çalışmada firma performansının değerlendirilebilmesi için analiz ölçümü olarak Oran Analizi ve ele alınan dönemler itibariyle Trend Analizi Yöntemi kullanılmıştır.

2.3.1.2. Ekonomik Katma Değer (EVA-Earning Value Added)

Son yıllarda meydana gelen sermaye piyasalarındaki hareketlilikle birlikte piyasadaki rekabetin artması ve şirketin değerini tam anlamıyla ölçen yöntemlerin eksikliği nedeniyle yeni yöntemler tercih edilmektedir. Bunların arasında Ekonomik Katma Değer yöntemi yer almaktadır. Ekonomik katma değer ile şirketlerin faaliyeti dönemsel biçimde ölçülebilmektedir (Demirarslan, 2007: 12).

1980'li yıllardan itibaren Joel Stern ve Bennett Stewart tarafından geliştirilmiş olan finansal yönetim ve teşvik sistemidir. Bu yöntem ile şirket yatırımlarından elde edilen kazanca yönelik olarak şirkete bir katma değer yaratıp yaratmadığını ölçülmektedir (Akyüz, 2013:342).

EVA, şirketin toplam sermaye getirisi ile toplam sermaye maliyeti arasındaki farkı incelemeye alır. Farkın pozitif bir değere sahip olması, değerleme döneminde şirketin paydaşları için katkı sağladığını; negatif bir değere sahip olması ise şirket sermayesinin değerinde düşüş olduğu anlamına gelmektedir (Şamiloğlu ve Akgün, 2010:279).

Şirketlerin ekonomik kârı, ekonomik katma değer sayesinde ölçülebilir. Ekonomik katma değer, vergi sonrası net faaliyet kârı ile kârı elde etmek için

katlanılan sermayenin maliyeti arasındaki farktan oluşmaktadır (Hacıüstemoğlu ve ark., 2002)

EVA'nın şirket için sunduğu katkılar şu şekilde sıralanabilir (Hacıüstemoğlu ve ark., 2002):

- a) Değerin yüksek olması şirket paydaşları daha fazla kâr elde eder.
- b) Bu yönetimle şirket yöneticileri paydaş gibi düşünüp hareket edebilir.
- c) Şirketin tüm yönetici ve çalışanları motive edici bir araçtır.

EVA, şirketin faaliyet döneminde elde edilen kârın bu kârın elde edilmesi için katlanılan sermaye maliyetini aşmış olması incelenir. Bu durum, şirketin değere dayalı bir performans ölçme yöntemi olan EVA'dan yararlanmasının gerekliliğini ortaya koyar (Akyüz, 2013:343).

2.3.2. Finansal Olmayan Performans Ölçütleri

Finansal olmayan performans ölçütleri arasında üretim etkinliği ve verimliliği, kalite ve pazarlama etkinliği yer almaktadır.

2.3.2.1. Üretim Etkinliği ve Verimliliği

Verimlilik, önceden belirlenen bir çıktının en düşük düzeyde girdi ile elde edilmesi veya önceden belirlenen bir girdi ile en yüksek düzeyde çıktı sağlanmasını ifade eder.

Şirketlerin rakip firmalarla rekabet edebilmesi için esnek üretim teknolojileri bünyesinde tutması gerekir. Bu sayede müşteri memnuniyeti en yüksek düzeyde sağlanarak üretim düzeyinin etkinliği ve verimi artmış olur (Zerenler, 2005: 30).

Verimlilikle ilgili performans ölçütleri arasında üretim hızı, zaman ve hareket çalışmaları, piyasada meydana gelen değişimler nedeniyle şirketin üretim miktarında değişiklik yapabilmesi, üretimi tamamlanan ürünlerde yer alan hataların en az seviyeye indirilmesi vs. yer almaktadır (Demirarslan, 2007:13-14).

2.3.2.2. Kalite

Kalite, nitelik ve nicelik olarak müşteri taleplerinin ne ölçüde karşılandığını gösteren bir sonuçtur.

Kalitenin yönetilebilmesi şirketleri için büyük önem taşır. Bu sayede müşteri taleplerine cevap verebilme yeteneği artar ve sistem kendini sürekli bir iyileştirme içinde bulur. Kalite ile ilgili performans ölçütleri arasında hata analizleri, kalite kontrol sonrası gelen şikayetler, yıllık kayıpların satış değerine oranı, gerçekleşe hata oranının hedeflenen hata oranına yaklaşması vs. gösterilebilir (Demirarslan, 2007: 14).

2.3.2.3. Pazarlama Etkinliği

Pazarlama etkinliği ile ilgili performans ölçütleri arasında müşteri sadakati, şikâyet sayısı, paketlenme malzemelerinin kalitesi, müşteri memnuniyeti, piyasaya göre ürünlerin fiyatı, müşterilere yapılan satış analizi, rakiplere göre piyasa durum analizi, müşteri teslim süresi vs. yer almaktadır (Demirarslan, 2007: 15).

2.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Uluslararası finansal raporlama standartları, tüm dünyanın aynı çerçeveden bakıp yorumladığı, yüksek kaliteli, tutarlı, şeffaf ve anlaşılır bir uygulama sunma amacı taşımaktadır. Bununla ilgili olarak uluslararası finansal raporlamanın diğer raporlamalardan ayrılan yönleri; ilke bazlı uygulama, gerçeğe uygun değeri benimseme, kapsamlı gelir kavramı, konsolidasyon ve şeffaflıktır (Gençoğlu ve Ertan, 2012).

İlke bazlı uygulama, finansal raporlamanın kuraldan ziyade içinde bulunulan döneme göre yoruma dayandırılarak yapılmayı öngören bir prensiptir. Daha az kural ve yorumlama imkânı sağlayan uygulama ile şirketler ve ülkeler için daha esnek bir finansal raporlama anlayışı sunulur. Buna bağlı olarak uygulama ile şirketler için birden çok muhasebe politikası alternatifini söz konusudur. Oldukça fazla katı kuralların olduğu, anlaşılmasız uygulamalar nedeniyle sürekli dinamik piyasa koşulları altında rekabet edebilmek için uluslararası nitelikteki şirketler UMS/UFRS'nin ilke bazlı uygulamalarına yönelmiştir (Sultanoğlu, 2014:39).

Uluslararası finansal raporlama standartlarında temel değerlendirme ölçüsü gerçeğe uygun değerdir. Gerçeğe uygun değer, geçmişe yönelik bilgiden ziyade piyasayı yansıtan gerçeğe uygun veriler sunarak potansiyel şirket yatırımcıları için

büyük önem taşımaktadır. Bunun nedeni, gerçeğe uygun değer yaklaşımı yatırımcıların yatırım kararı alırken piyasayı gözlemleyebileceği doğru, güvenilir ve ihtiyaca uygun bir ortam sunar (Bath ve ark, 2008).

Kapsamlı gelir kavramı gerçeğe uygun değer sonucunda ortaya çıkan gerçeklemediş gelir/gider kalemlerinin kapsamlı gelir tablosunda raporlanmasını ifade eder.

Küreselleşmeyle beraber gelen sermaye piyasalarının uluslararası özelliğe bürünmesi daha tarafsız ve açık bilgiler sunan şirket finansal tablolarının konsolide edilmesi gerekliliğine yol açmıştır.

Şirketin potansiyel yatırımcıları şeffaflık sayesinde daha doğru ekonomik kararlar almaya başlamışlardır. Bu durum ilgili kullanıcılar için UMS/UFRS'nin kazandırdığı önemli kazanımların başında gelmektedir (Sultanoğlu, 2014: 42).

UMS/UFRS'ye geçişle birlikte, tüm dünyada kıyaslama ve değerlendirmeyi sağlayan sağlıklı verilere ulaşılmaktadır. Bu durum şirketin hisse senedi fiyat getirisi üzerinde olumlu katkılar sağlamıştır (Bath ve ark, 2008).

UMS/UFRS ile şirket finansal raporları tüm detaylara ilişkin tam açıklama yapma gerekliliği getirerek belirsizliği ve riski azaltmıştır. Şirket yöneticileri ile diğer gruplar arasında iletişim artarak temsil maliyeti azalmıştır. Bu durum olumlu etki yaratarak işletmenin sermaye maliyetinin düşmesinde yardımcı olmuştur (Bushman ve Smith, 2001).

UMS/UFRS ile (Doğruer, 2008);

- a) Ortak bir dil oluşturulduğu için şirketler açısından farklı uygulamalardan kaynaklanan ek maliyetler ortadan kalmaktadır.
- b) Şeffaflık ve verilerin anlaşılabilirliği ile şirketlerin birbiri ile karşılaştırılma imkânı artmaktadır.
- c) Uluslararası piyasada faaliyet gösteren şirketler konsolide finansal tablolar hazırlayarak faaliyet performanslarını değerlendirmede yardımcı olmaktadır.

d) Şirketlerin kuracağı ekonomik iş birliklerin oluşması için ortaya çıkan engeller ortada kalkmaktadır.

UMS/UFRS öncesi yürütülen muhasebe politikalarındaki katılık, düzenlemelerdeki yetersizlikler, finansal tabloların farklı bir şekilde hazırlanmasına ve sunulmasına, dolayısıyla finansal raporlamanın da içinde yer aldığı kurumsal yönetim konusundaki bu eksikliklerinin çok açık şekilde yaşandığı işletme skandallarının yaşanmasına neden olmuştur. Kurumsal yönetimin en önemli fonksiyonlarından biri yaşanan söz konusu işletme skandallarında da etkili olan finansal raporlama sürecinin kaliteli olmasını temin etmektir. Finansal raporlama kalitesi, güçlü kurumsal yönetim mekanizmaları ile UMS/UFRS'nin birbirlerine adaptasyonu ile sağlanmaktadır (Ataman ve Cavlak, 2016:217-218).

İşletmelerde şeffaflığın, hesap verebilirliğin, paydaşların haklarının güvence altına alınmış olmasının artması, bir başka ifadeyle kurumsal yönetimin iyi bir şekilde uygulanması ile işletmelerin piyasalardan daha ucuza finansman temin etmesi, daha düşük maliyetlerle iş yapması ve daha kolay yabancı ortak bulmalarını sağlamaktadır (Erdikler, 2006: 15).

Yukarıda sıralanan tüm durumlar finansal raporlamada uluslararası uyumun şirket finansal performansını olumlu yönde etkileyeceğine işaret etmektedir. Finansal raporlamanın firma performansı üzerine etkisi varlıkların kayda alınma ve raporlama şekli ile değerlendirme ölçülerinde farklılaşma yoluyla gerçekleşebilir. İzleyen kısımda bu hususlar üzerinde durulacaktır.

2.4.1.UMS/UFRS' nin Değerleme Üzerindeki Etkileri

UMS/UFRS'de işletmenin varlıklarının temel değerlendirme ölçüsü olan gerçeğe uygun değerle ölçülmesi, net gelir ve net varlıklarının ve finansal analizinin önemli derecede farklı olarak gözükmesine neden olmaktadır (Akgün, 2013:11).

2.4.1.1. UMS/UFRS'ye Göre Finansal Varlıkların Değerlemesi

TMS 39 standardı finansal varlıkların değerlendirilmesinde ikili bir sistem önermiştir. Buna göre; finansal varlık ve borçların başlangıçtaki ölçümleri, finansal

bir varlık veya borç ilk muhasebeleştirilmesi sırasında gerçeğe uygun değerinden ölçülür. Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılmayan finansal varlık veya finansal borçların ilk muhasebeleştirilmesi sırasında, ilgili finansal varlığın edinimi veya finansal borcun yüklenimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen işlem maliyetleri de söz konusu gerçeğe uygun değere ilave edilir (TMS 39, 43).

Finansal Varlıkların Sonraki Ölçümleri; Bu standart, bir finansal varlığın ilk muhasebeleştirilmesinden sonraki ölçümlerinde, finansal varlıkları 9 uncu Paragrafta tanımlanan ve aşağıda yer verilen dört gruba ayırır:

- a) Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal varlıklar,
- b) Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar,
- c) Satılmaya hazır finansal varlıklar,
- d) Kredi ve Alacaklar.

Anılan gruplar, bu Standarda göre yapılan ölçüm işlemleri ve kâr veya zararda muhasebeleştirme işlemleri açısından geçerlidir (TMS 39, 45).

Bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi finansal varlıklar UMS/UFRS'lere göre değerlendirme işlemi yapılırken ilk kayda almada gerçeğe uygun değer kullanılacak, sonraki dönemlerde ise değerlendirme işlemi finansal varlığın dokuzuncu paragrafta belirtilen gruplardan hangisine giriyorsa ait olduğu grubun esaslarına göre yapılacaktır (Çelik, 2012:132).

2.4.1.2. UMS/UFRS'ye Göre Stokların Değerlemesi

Stokların değerlendirme yöntemleri TMS 2 dokuzuncu paragraftan itibaren açıklanmıştır. Buna göre stok hareketlerinin izlenmesinde gerçek parti maliyet yöntemi, FIFO (İlk Giren İlk Çıkar) yöntemi ve ağırlıklı ortalama maliyet yöntemi kullanılabilir (TMS 2. 23-27). LIFO yönteminin uygulanması standarttan kaldırılmıştır.

TMS 2' nin 9. maddesine göre, maliyet ve net gerçekleşebilir değer düşük olanı ile yapılmaktadır. Madde 6'da yukarıda bahsi geçen net gerçekleşebilir değer; işin normal akışı içinde, tahmini satış fiyatından, tahmini tamamlanma maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış giderlerin toplamının düşürülmesiyle

elde edilen tutar olarak tanımlanmaktadır. Madde 7’de net gerçekleşebilir değerin; bir işletmenin, işin normal akışı içinde, stokların satılmasından elde etmeyi beklediği net tutar olduğunun altı çizilmektedir (Erciş, 2014:53).

Stokların net gerçekleşebilir değeri maliyet değerinden küçük ise stoklar net gerçekleşebilir değeri üzerinden değerlendirilmekte ve gerçekleşmemiş zararlar gider olarak yazılmaktadır. Stokların net gerçekleşebilir değeri maliyet bedelinden büyükse maliyet bedeli değiştirilmez (Türker, 2010:108).

UMS 2’de vurgulanan net gerçekleşebilir değer piyasa fiyatı anlamındadır yani piyasa fiyatının maliyet değerinden düşük olması halinde stokların piyasa değeri ile raporlanmasına izin verilmekte, piyasa değerinin maliyet değerini geçmesi halinde ise stokların piyasa değeri ile raporlanması engellenmektedir. Bu işlem muhasebenin ihtiyatlılık ilkesinin gereğidir (Demir ve Bahadır, 2007:73).

2.4.1.3. UMS/IFRS’ye Göre Maddi Duran Varlıkların Değerlemesi

Maddi duran varlığın ilk defa kayda alınması ve sonraki dönemlerde değerlendirilmesi olarak ikili bir ayırıma tabi tutulmuştur. Maddi duran varlıkların iktisabında elde etme maliyeti veya işletme üretim maliyeti hesaba alınır. Standartta göre maddi duran varlıklar elde etme maliyetleriyle kayda alınır (Örten vd., 2009:206).

Maddi duran varlıkların ilk kayda alınmasından sonraki dönemlerde değerlendirme esasları TMS 16, 29, 30 ve 31’inci paragraflarında açıklanmıştır. Bir işletme, muhasebe politikası olarak Paragraf 30’daki maliyet modelini ya da Paragraf 31’deki yeniden değerlendirme modelini seçer ve bu politikayı ilgili maddi duran varlık sınıfının tamamına uygular. Standartta sonraki dönemlerde yapılacak değerlendirme için iki model belirtilmiştir. Bunlar maliyet modeli ve yeniden değerlendirme modelidir (TMS 16, 29).

TMS 16’ da yer alan, maddi duran varlığın muhasebeleştirilmesinden sonra finansal raporlamadaki maliyetinden birikmiş amortismanın ve varsa birikmiş değer düşüklüğü zararı indirildikten sonra kalan değeri ifade eden model; Maliyet Modelidir.

TMS 16' da maddi duran varlık, muhasebeleştirildikten sonra yeniden değerlendirilen tutarı üzerinden gösterilir. Yeniden değerlendirilen tutar, yeniden değerlendirme tarihindeki gerçeğe uygun değerinden birikmiş amortisman ve varsa birikmiş değer düşüklüğü zararı indirildikten sonra ortaya çıkan değerdir. Bu model; Yeniden Değerleme Modeli olarak adlandırılır.

TMS 16'nın getirdiği önemli yeniliklerin başında kıst amortisman uygulaması yer almaktadır. Bu uygulamayla, amortisman tabi iktisadi kıymetin kalıntı değeri önemsiz bir tutar olmaması durumunda maliyet bedelinden düşülür ve tüm maddi duran varlıklar için kullanım anından itibaren ay ay amortisman ayrılır.

2.4.1.4. UMS/IFRS'ye Göre Maddi Olmayan Varlıkların Değerlemesi

Maddi olmayan duran varlığın muhasebeleştirilmesinde diğer varlıkların muhasebeleştirilmesinden farklı olarak (Örten vd., 2009:599):

- a) Aktife alınıp alınmama konusunda,
- b) İlk iktisap anında vade farklarının tabi olacağı işlemler konusunda,
- c) Daha sonraki dönemlerde maliyet bedeli ile değerlemenin yanında yeniden değerlendirme yapılarak değerlendirme yapılabileceği konusunda,
- d) Uygulanacak amortisman (itfa payı) oranları konusunda,
- e) Varlıklarda diğer azalmalarının tespit edilerek defter değerinin maliyet ve yenileme konuları önem arz eder.

Maddi olmayan duran varlıkların değerlendirilmesi; standarda göre, ilk muhasebe kayıtlarına alınırken ve sonraki dönemlerde yapılan değerlemeye göre iki şekilde yapılmaktadır (Çelik,2012:144). Bunlar maliyet modeli ve yeniden değerlendirme modelidir. Maliyet modeli, maddi olmayan duran varlık muhasebeleştirildikten sonra maliyet tutarından tüm birikmiş amortisman ve değer düşüklüğü zararı düşüldükten sonra kalan değeri ifade eder (TMS 38).

Yeniden değerlendirme modelinde ise, maddi olmayan duran varlığın muhasebeleştirilmesinden sonra yeniden değerlendirme tarihindeki gerçeğe uygun değerinden birikmiş amortisman ve değer düşüklüğü zararı indirildikten sonra oluşan tutar yeniden değerlendirme tutarını ifade eder (TMS 38).

2.4.1.5. UMS/UFRS'ye Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerin Değerlemesi

Yatırım amaçlı gayrimenkul, mal veya hizmet üretiminde veya tedarikinde ya da idari amaçla kullanılmak ve normal iş akışı çerçevesinde satılmak suretiyle, kira geliri veya değer artış kazancı ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla elde tutulan gayrimenkullerdir.

Standarda göre yatırım amaçlı gayrimenkullerin değerlendirilmesi iki aşamada ele alınmaktadır. Bunlar ilk alımda ve alım sonrası değerlemedir (Çelik, 2012:151). İlk alımda değerlendirme maliyet bedeli ile değerlendirilir. Varlığın alı bedeli ve inşa edilmesi ile ilgili bedeller varlığın maliyetine eklenir. Alım sonrası değerlemede ise iki yöntem kullanılır: Maliyet Modeli ve Gerçeğe Uygun Değer Modelidir.

Yatırım amaçlı gayrimenkullerin gerçeğe uygun değeri, karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır. Gerçeğe uygun değer yöntemi, yatırım amaçlı bir gayrimenkulün bilanço tarihindeki piyasa koşullarını yansıtır. Bu yöntemin uygulanması halinde, yatırım amaçlı gayrimenkulün gerçeğe uygun değerindeki değişimden kaynaklanan kazanç veya kayıp, olduğu dönemde kâr veya zarara dahil edilmektedir. Bu uygulamada amortisman ayrılmamaktadır.

Maliyet Modelinde ise tutar, varlıklar maliyet değerinden birikmiş amortismanlar ve birikmiş değer düşüklüğü zararını indirilerek hesaplanır. Burada amortisman uygulaması söz konusudur (TMS 40, 35, 36, 38).

2.4.1.6. UMS/UFRS'ye Göre Satış Amaçlı Elde Tutulan Varlıkların Değerlemesi

İşletme satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılan bir duran varlığı (veya elden çıkarılacak duran varlık grubunu) defter değeri ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerinden düşük olanı ile ölçer (TFRS-5,15). Eğer bu gruba alınacak varlık yeni edinilmişse, ilk muhasebeleştirilmesi sırasında defter değeri (örneğin, maliyeti) ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerinden düşük olanı ile ölçülmesi gerekir. İlgili varlık işletme birleşmesinin bir parçası olarak edinilmiş ise, gerçeğe uygun değerinden satış maliyetinin düşülmesi suretiyle ölçülür (Gençoğlu, 2007:270).

Satış amaçlı elde tutulan duran varlığın değerlemesinde dört aşamalı bir yöntem izlenir. Bu yöntemler aşağıda açıklanmıştır (Çelik, 2012:156):

- a) Yeniden Sınıflamadan Önce Defter Değerinin Tespiti,
- b) Varlık Grubunun Gerçeğe Uygun Değerinin Hesaplanması,
- c) Satış Masraflarının Tahmin Edilmesi,
- d) Düşük Değer Prensiplerinin Uygulanması.

2.4.1.7. UMS/UFRS'ye Göre İştirak ve Bağlı Ortaklıktaki Yatırımların Değerlemesi

Bağlı ortaklık, adi ortaklıklar gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, başka işletme (ana ortaklık olarak bilinen) tarafından kontrol edilen işletmelerdir (TMS 27).

İştirak, yatırımı işletmenin üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletme olarak tanımlanmaktadır (TMS 28).

İştirakler başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilir, iktisap tarihinden sonra ise, iştiraklerin değerlemesinde öz kaynak yöntemi uygulanır. Bu yöntemle göre, yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr ya da zararındaki payı finansal tablolara yansıtılmak üzere yatırımın defter değeri artırılır ya da azaltılır. Yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr ya da zararından alacağı pay, yatırımcının kâr ya da zararı olarak muhasebeleştirilir (Akbulut, 2008:20).

Aşağıdaki istisnalar dışında bir iştirak yatırımı için Öz Kaynak Yöntemi uygulanır (Çelik, 2012:157);

- a) İştirakin TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Standardı uyarınca elden çıkarılmak amacıyla bulundurulmuş varlık olarak sınıflandırılması,
- b) TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar Standardının 10 uncu paragrafında yer alan istisna uyarınca konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmayan bir ana ortaklığın, aynı zamanda bir iştirak yatırımının da bulunması. Öz kaynak yönteminin devamında ise değer düşüklüğü zararları testi yapılır.

2.4.2. UMS/UFRS' nin Kayda Alınma ve Raporlama Şekli Üzerindeki Etkileri

UMS/UFRS ile işletmelerin finansal durumunu, performansını ve nakit akışını gerçeğe en uygun şekilde yansıtarak hazırlamak, finansal tabloları etkileyecek her işlemi doğru bir biçimde göstermek, bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu gerçekleştirmek amaçlanmaktadır (Akgün, 2013:11).

UMS/UFRS, ulusal finansal raporlama standartlarıyla karşılaştırıldığında; finansal varlıkların ve borçların gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesini, bilançoda benzer yapıda veya özel amaçlı araçların kayıtlarda yer alması, maddi olmayan duran varlıkların bilançoda daha belirgin olması, şerhli yıllık değer testine tabi tutulması ve finansal tablolarda kâr veya zararın gerçek anlamda gözükmesidir (Akgün, 2013:11).

UMS/UFRS uygulamaları, mevcut uygulamaya bazı değişiklikler getirmektedir. Özellikle UMS/UFRS'lerin finansal tablolara etkisi aşağıdaki gibi özetlenebilir (Bayraktar, 2008:39):

- a) Mali tabloların biçimsel yapısındaki (sınıflandırılmasındaki) değişiklikler,
- b) Kapsamdaki değişiklikler,
- c) Ölçme- Değerlemedeki değişiklikler,
- d) Dipnot ve açıklayıcı bilgilerdeki değişiklikler.

Bilançonun kaynaklar kısmına yönelik ilk önemli değişiklik mali borçlar hesabının finansal borçlar adı altında yeniden düzenlenmesi ve türev finansal borçlar kaleminin bu bölüme eklenmesidir. Yine bu bölümde de ilişkili taraflara doğan borçlara ilişkin yeni bir hesap kalemi oluşturulmuştur. Ertelenen vergi borçları ve alacaklarının daha önce raporlanmamasına rağmen yeni uygulamada raporlanma zorunluluğuna dikkat çekmiştir. Özellikle türev işlemler sonucunda doğan varlık ve borçlara ilişkin hesapların bilançonun varlık ve kaynak hesaplarında türev işlemler başlığında incelenmesini bu duruma örnek olarak vermişlerdir (Okur, 2016:47).

UMS/UFRS'lerin finansal tablolara etkilerini aşağıdaki gibi belirtmek olasıdır (Arıkan, 2004:29).

- a) İşletmelerde bölümlerin satış, kâr ve vergi konularında daha ayrıntılı raporlama yapması gerekecektir.
- b) Getirilen konsolidasyon kuralları, bazı yatırımları konsolide finansal tabloların dışında bırakmıştır.
- c) İşletme birleşmeleri muhasebesinde çıkarların birleşmesi yöntemi yasaklanmıştır. Bu nedenle birçok işletme birleşmesinden sağlanan aktif ve pasifler gerçeğe uygun değerleri ile değerlendirilecektir.
- d) Maddi olmayan duran varlıkları muhasebeleştirme ölçüt birçok yenilikler getirmiş olup, işletmeler bu farklılıklar nedeniyle değerlendirme yaklaşımını seçmek durumunda kalacaktır.
- e) Ertelenen vergilerin bilanço yaklaşımına göre belirlenmesi gerekecektir.

2.4.2.1. UMS/IFRS' nin Finansal Durum Tablosu (Bilanço) Üzerindeki Etkisi

UMS/IFRS uygulamalarıyla, finansal durum tablosu ve kâr veya zarar tablosu (gelir tablosu) için sınıflandırmada bazı değişiklikler olmakta ve biçimsel yapı etkilenmektedir. UMS/IFRS kriterlerine göre bütün aktif ve pasif kalemler, gelir ve giderler belirlenecektir. Bilançoda aktif ve pasif kalemlerin sınıflandırılması UMS/IFRS esaslarına göre yeniden yapılacaktır. Örneğin: Yatırım amaçlı gayrimenkuller, Canlı varlıklar (Biyolojik Varlıklar), Satış için elde tutulan ve durdurulan faaliyetlerle ilgili varlık ve borçlar, İnşaat sözleşmeleri, İlişkili taraflardan alacak ve borçlar, Hizmet maliyetlerinin sınıflandırılması vb. gibi yeni başlıklar da yer alacaktır (Bayraktar, 2008:40).

Bilançolar likidite esasına göre veya cari olmayan varlık olarak sunulmaktadır. Bu iki yöntemden biri seçilirken faaliyet döngüsüne ve hangi yöntemin daha güvenilir olduğuna dikkat edilmelidir. Faaliyet döngüsü belirlenemiyorsa likidite esası tercih edilmelidir (Bayrı, 2010:97).

Bilançonun genel kuralları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Sarioğlu, 2019:39).

- a) Dönen varlıklar, duran varlıklar ve kısa, uzun vadeli yükümlülükler ayrı ayrı sunulmalıdır,

- b) Dönen ve duran varlıklar ile kısa ve uzun vadeli varlıkların birbirinden ayrılmasındaki kriter 12 aylık bir süredir yani bir yıldır,
- c) Mali kuruluşlar finansal tablodaki kalemleri vadeye değil likiditeye göre sınıflayabilirler,
- d) Karma faaliyette bulunan işletmeler hem vade hem de likiditeye göre sınıflandırma yapabilir.

2.4.2.1.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki

TMS 1'e göre; bir varlık, işletmenin normal faaliyet dönemi içerisinde satılması, tüketilmesi veya paraya dönüştürülmesi bekleniyorsa, özellikle ticari amaçla elde tutuluyorsa, bilanço tarihinden sonra 12 ay içinde paraya dönüştürülmesi bekleniyorsa, kullanımında kısıtlama bulunmayan nakit ve nakit benzeri varlıklar içerisinde yer alıyorsa, bu kıstaslardan herhangi birine uyması durumunda dönen varlık olarak sınıflandırılmaktadır. Varlık kalemlerinde, UFRS/UMS'ye göre düzenlenen bilançolarda ortaya çıkan farklılıkları kalemler bazında aşağıdaki şekilde incelemek olasıdır (Büyüktopçu, 2009:91).

2.4.2.1.2. UMS/UFRS'nin Finansal Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki

Menkul Kıymetler TMS 32 Finansal Araçlar-Açıklamalar ve Sunum Standardında finansal araç olarak nitelendirilmektedir. Menkul kıymetler başka bir işletmenin öz kaynağında (hisse senedi) veya finansal borcunda (tahvil vb.) artış yaratan varlıklar olduğu göz önüne alındığında standart açısından finansal varlık olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. TMS 32, TMS 39 ve TFRS 7'de finansal varlıklar dört grup altında sınıflandırılmaktadır (Büyüktopçu, 2009:91).

- a) Gerçeğe uygun değer farkı kâr ve zarara yansıtılan finansal varlıklar,
- b) Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar,
- c) Kredi ve alacaklar,
- d) Satılmaya hazır finansal varlıklar.

Alım satım amacı ile elde tutulan finansal varlıklar ilk kayıttan sonra gerçeğe uygun değerleri (borsa fiyatı) üzerinden değerlendirilmektedir (olası satış bedelinden işlem giderleri düşülmez). Borsa fiyatındaki artış ve azalışlar doğrudan sonuç

hesaplarına aktarılır. Satılmaya hazır finansal varlıklar da borsa fiyatı ile değeri. Borsa fiyatındaki artış ve azalışlar, öz kaynak hesapları içinde değeri artışları veya azalışları olarak muhasebeleştirilir. Vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler ise, etkin faiz oranı uygulanarak, iskonto edilmiş tutarları ile gösterilirler. Tek Düzen Hesap Planı'na göre Diğer Alacaklar içerisinde yer alan “İlişkili Taraflardan Alacaklar” ın, TMS ve UMS'lere göre ayrı raporlanması gerekmektedir (Büyüktopçu, 2009:92).

2.4.2.1.3. UMS/UFRS'nin Stoklar Üzerinde Oluşturduğu Etki

Bu standardın amacı stoklarla ilgili muhasebe işlemlerini açıklamaktır. Muhasebede stokların muhasebeleştirilmesi ile ilgili temel konu, stokların bir varlık olarak muhasebeleştirilmesinde, kullanılmasında ve elden çıkarılmasında gerçekleşen gelirler ile karşılaştırılacak olan ilgili maliyetin belirlenmesi ile ilgilidir.

TMS 2'ye göre stoklar; işin normal akışı içinde satılmak üzere elde tutulan, satılmak üzere üretilen veya üretim sürecinde ya da hizmet sunumunda kullanılacak ilk madde ve malzemeler olarak tanımlanmaktadır.

TMS 2'de stokların maliyeti; satın alma maliyeti, dönüştürme maliyeti ve diğer maliyetlerin toplamından oluşmaktadır. Satın alma maliyeti; satın alma fiyatı ithalat vb. vergiler, nakliye, yükleme vb. maliyetleri ve mal ve hizmetlerin elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan diğer maliyetleri kapsamaktadır. Dönüştürme maliyeti doğrudan üretimle ilişki kurulabilen maliyetleri içermektedir. Buna ek olarak ilk madde ve malzemelerin mamule dönüştürülürken katlanılan sabit ve değişken maliyetleri de içermektedir. Diğer maliyetler ise stokların kullanılabilir duruma getirilmesi esnasında oluşan maliyeti kapsamaktadır.

Birbiri ile ikame edilmeyen ve özel projeler için üretilen stok kalemleri gerçek maliyet yöntemi ile belirlenir. Birbiri ile ikame edilen stok kalemlerin maliyeti için ise kâr ve zararı görebilmek için amacıyla stokta kalan kalemler seçilerek belirlenir. Tüm bunların dışında kalan stok kalemlerinin maliyeti ise FIFO veya ağırlıklı ortalama maliyet yöntemleriyle belirlenmektedir (TMS 2).

TMS 2'ye göre stoklar, sabit genel üretim giderlerinin dönüştürme maliyetlerine dağıtımında, normal maliyet sistemini benimsemektedir. Standardın,

sabit genel üretim giderinin nin stok maliyetlerine yüklenmesinde üretim kapasitesinin normal kapasitede olacağını varsayması, vergi mevzuatı açısından örtüşmemektedir. Çünkü Türkiye'deki vergi mevzuatı gereğince sabit genel üretim giderinin dönüştürme maliyetine yüklenmesinde üretim kapasitesinin teorik kapasitede olduğu varsayılmaktadır. Yani dönüştürme maliyetleri, tam maliyet sisteminden oluşmaktadır. Bu durumda normal maliyetin tam maliyetten temel farkı ise, kullanılmayan kapasiteye düşen sabit genel üretim giderinin nin üretim maliyetine katılmayıp gider olarak yazılmasıdır (Topçakıl, 2013:105).

TMS 2 ve VUK arasında, vade ve kur farkları ile kredi faizlerinin maliyete dahil edilip edilmemesi konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Standarda göre vade ve kur farkı stokların maliyetine dahil edilmemekte ve finansman gideri olarak muhasebeleştirilmektedir. VUK'a göre vade farkları için kesin bir hüküm bulunmamakla beraber maliyete dahil edilebileceği ya da finansman gideri olarak kaydedilebileceği belirtilmektedir. Kur farkının stokların aktifleştirilmesine kadar olan kısmı maliyete dahil edilmekte daha sonra ortaya çıkan kur farkları için kesin bir hüküm bulunmamaktadır. Standartta kredi faizlerinin muhasebeleştirilmesiyle ilgili bir istisna bulunmaktadır. Özellikle varlık sınıfına giren stoklar için katlanılan kredi faizleri maliyete dahil edilmekte, bunun dışındaki stoklar için katlanılan faiz giderleri finansman gideri olarak kaydedilmektedir. VUK'a göre ise, stokların maliyetine dahil edilebilmekte ya da finansman gideri olarak kaydedilebilmektedir (Topçakıl, 2013:106).

UMS/UFRS ve VUK uygulamalarının farklılıklarından dolayı iki uygulamanın oluşturduğu maliyetlerde de farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Satın alma esnasında oluşan kur farkı ve faiz gibi finansal etkenlerin sonucunda satın alma maliyetlerinde farklılıklar oluşmaktadır. VUK'un 238. Maddesine göre işletmelerin finansman temini maksadıyla bankalardan veya benzeri kredi müesseselerinden aldıkları krediler için ödedikleri faiz ve komisyon giderlerinden dönem sonu stoklarına pay vermeleri zorunlu bulunmamaktadır. Mükellefler söz konusu ödemelerini doğrudan gider olarak kaydedebilecekleri gibi, diledikleri takdirde stokta bulunan emtiaya isabet eden kısmı maliyete dahil edebilmektedirler (Erciş, 2014:59).

UMS 23 Borçlanma Maliyetleri standardına göre ise, özellikli varlık tanımı getirilmektedir. Özellikli varlık, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır. Ancak bu kapsam dahilinde olan özellikli varlıklar ve satılabilir duruma gelmesi uzun süreyi gerektiren stoklar için katlanılan borçlanma maliyetleri istenirse stok maliyetine eklenebilmektedir. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, VUK mükellefe borçlanma maliyetleri için iki seçenek vermektedir. Buna karşın UMS/UFRS’de sadece özellikli varlık kabul edilen stoklar için aynı durum söz konusu olmaktadır (Erciş, 2014:60).

Satın alma maliyeti hesabında fark yaratan diğer bir unsur da işletme stoklarının vadeli ödeme ile alınmış olmasıdır. Peşin alım fiyatı ile vadeli olarak ödenen fiyat arasındaki fark olan finansman unsuru (vade farkı), UMS 23’e göre finanse edildiği dönemde faiz gideri olarak muhasebeleştirilmektedir. Vade farkı VUK’a göre ise stok maliyetine kaydedilmesi gereken bir giderdir ve varlık satıldığı dönemde giderleşmektedir (Türker, 2010:110).

2.4.2.1.4. UMS/UFRS’nin Maddi Duran Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki

UMS 16 Madde 6’ya göre maddi duran varlıklar; mal ve hizmet üretim ve arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan ve bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen fiziki kalemlerdir (Erciş, 2014:83).

Varlıklarla ilgili olarak yapılan bir harcamanın maddi duran varlık olarak aktifleştirilebilmesi için; varlıkla ilgili gelecekteki ekonomik yararlardan işletmenin yararlanması, varlığın maliyetinin, işletmeye maliyetinin güvenilir biçimde ölçülebilmesi, gerekmektedir. Maddi duran varlıklar bilançoda, Tek Düzen Hesap Planı’na göre olduğu gibi, UMS/UFRS’ye göre de benzer şekilde raporlanmaktadır. Ancak, tek farklılık, Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılıkları hesaplarının tek isimde toplanmış olmasıdır (Büyüktopçu, 2009:97).

Kullanım değeri veya satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerinden herhangi birinin, duran varlığın defter değerini aşması durumunda değer düşüklüğünün yansıtılması gerekmektedir ve bu durumda diğer tutarın tahmin

edilmesi gerekmez. Ayrıca, varlığın gerçeğe uygun değerinin tespit edileceği bir piyasa yoksa kullanım değeri, geri kazanılabilir tutar olarak kullanılabilir (Özden, 2013:66).

Bir inşaatın gerçekleşmesi için katlanılan finansman maliyetleri ve kur farkları yatırımın tamamlanmasına ve kullanılabilir hale gelmesine kadar yatırım maliyetine dahil edilir. Ancak inşa edilen bu varlığın toplam maliyeti hiçbir zaman gerçeğe uygun değerini aşamaz. Aşan kısım maliyet unsuru değil, gider olarak muhasebeleştirilir. Maddi duran varlık kullanılabilir duruma geldikten sonraki dönemlerde ortaya çıkan finansman giderleri ve kur farklarının maliyetlere verilmeyip doğrudan gider yazılması gerekmektedir. Maddi duran varlık elde edildikten sonra da birtakım harcamalar yapılabilir. Bunlardan, maddi duran varlığın önceden belirlenmiş kapasitesini artırarak gelecekte elde edilecek ekonomik yararları artıran harcamalar aktifleştirilerek ilgili varlık maliyetine eklenir. Maddi duran varlıklar bağış (hibe) şeklinde edinilmiş ise, maliyet değeri sıfırdır. Bu nedenle bilançoda maliyet değeri ile değil, vergi veya emsal değeri ile raporlanır (Büyüktopçu, 2009:97).

2.4.2.1.5. UMS/UFRS'nin Maddi Olmayan Duran Varlıklar Üzerinde Oluşturduğu Etki

Maddi olmayan duran varlıklar bilançoda, Tek Düzen Hesap Planı'nda olduğu gibi, UMS/UFRS'ye göre de benzer şekilde raporlanmaktadır. Ancak, Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri ve Araştırma Giderleri, Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılığı hesaplarının tek isimde toplanmıştır. Ancak, UMS/UFRS'ye göre Şerefiyelerde amortisman ayırma uygulamasına son verilmesi ve yalnızca değer düşüklüğü ayrılabilmesi nedeniyle, Maddi olmayan duran varlıklar grubundan ayrı olarak bilançoda raporlanması daha uygun olmaktadır. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar bilançoda, Tek Düzen Hesap Planı'nda olduğu gibi, UMS/UFRS'ye göre de benzer şekilde raporlanmaktadır. Ancak, tek farklılık, Birikmiş Tükenme Payları ve Değer Düşüklüğü Karşılıkları hesaplarının tek isimde toplanmış olmasıdır. Ertelenmiş Vergi Varlığı, TMS 12'ye göre, varlık ve yükümlülüklerin muhasebe değeri ile vergiye esas değerinin karşılaştırılması yoluyla

hesaplanan geçici farklardan, indirilebilir geçici farkların vergilendirilebilir geçici farklardan fazla olması durumunda ortaya çıkar (Büyüktopçu, 2009:97).

İşletme içi yaratılan maddi olmayan duran varlıklara ilişkin araştırma ve geliştirme harcamalarının raporlanması ile ilgili hususlara yer verilmektedir. Çünkü standarda göre araştırma safhasında yapılan harcamalar giderleştirilirken, geliştirme safhasında yapılan harcamalar ise aktifleştirilmektedir. Yapılan harcamanın, araştırma safhasına mı yoksa geliştirme safhasına ilişkin olduğu konusunda yöneticiler kendi yargılarını kullanacaklardır. Bu ise, kâr yönetimi uygulamalarına fırsat verecek bir ortam yaratabilir (Özden, 2013: 68). Ayrıca kuruluş ve örgütlenme giderleri dönem giderleridir.

2.4.2.1.6. UMS/UFRS' nin Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller Üzerinde Oluşturduğu Etki

Yatırım amaçlı gayrimenkuller, TMS 40 kapsamında, kira geliri veya değer artış kazancı ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla elde tutulan arazi, arsa, bina veya binanın bir kısmı gibi gayrimenkullerdir. (Yatırım Amaçlı Araziler 2- Yatırım Amaçlı Arsalar 3- Yatırım Amaçlı Binalar 4- Birikmiş Amortismanlar ve Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-)). Yatırım amaçlı gayrimenkuller, bilançoda maliyet ya da gerçeğe uygun değer ile raporlanmaktadır. Maliyet yöntemine göre değerlendirilen yatırım amaçlı gayrimenkullere amortisman ve varsa değer düşüklüğü karşılığı ayrılmaktadır. Gerçeğe uygun değer ile değerlendirilen yatırım amaçlı gayrimenkullerin zaman içinde değerinde ortaya çıkan artış ve azalışlar gelir tablosunda kâr veya zarar olarak raporlanmaktadır (Büyüktopçu, 2009:96).

2.4.2.1.7. UMS/UFRS' nin Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Üzerinde Oluşturduğu Etki

Bir duran varlığın defter değerinin sürdürülmekte olan kullanımı dışında satış işlemi yoluyla geri kazanılacak olması durumunda ilgili duran varlık satış amaçlı olarak sınıflandırılır. Bunun için, yönetim tarafından, duran varlığın 1 yıl içerisinde satılmasının planlanmış olması gerekmektedir. Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılma kriterlerini sağlayan varlıklar, defter değerleri ile satış için katlanılacak maliyetler düşülmüş gerçeğe uygun değerlerinden düşük olanı ile

ölçülür ve bundan sonra ilgili varlıklar üzerinden amortisman ayrılmaz (Özden, 2013:67).

TFRS 5' e göre, duran varlıklar, kullanımından vazgeçilerek satılma kararı verilmesi, hemen satılabilecek durumda olması ve satış olasılığının yüksek olması halinde, duran varlıklar grubundan çıkarılarak bu hesaba aktarılmaktadırlar. Bir duran varlığın satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar grubuna alınabilmesi için;

- a) Varlığın satışa hazır durumda bulunması,
- b) İşletme yönetiminin satışı taahhüt etmiş bulunması,
- c) Satışın en fazla bir yıl içinde gerçekleşme olasılığının bulunması,
- d) Varlığın, gerçeğe uygun değeriyle uyumlu, uygun bir fiyattan pazarlanabilir olması,
- e) Alıcı arayışının aktif olarak yapılıyor olması gerekmektedir (Büyüktopçu, 2009:95).

2.4.2.1.8. UMS/UFRS' nin Yabancı Kaynak Kalemleri Üzerinde Oluşturduğu Etki

TMS 1' in 60. maddesine göre; aşağıdaki niteliklere sahip yükümlülükler, kısa vadeli yabancı kaynaklar içerisinde yer almaktadır.

- a) İşletmenin normal faaliyet dönemi içinde ödenmesi beklenen yükümlülükler,
- b) İşletmenin bilanço tarihinden itibaren 12 ay içinde vadesi gelen yükümlülükler,
- c) Bilanço gününden sonra en az on iki ay ödenmesini erteleyecek koşulsuz bir hak bulunmayan yükümlülükler kısa vadeli yabancı kaynakları oluşturur. UMS/UFRS'ye göre düzenlenmiş bilançoda Yabancı kaynak kalemlerinden kısa vadeli yabancı kaynak kalemleri incelendiğinde; İlişkili Taraflara Borçlar ve Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlere ilişkin Borçlar olmak üzere, Tek Düzen Hesap Planı'na göre iki önemli fark bulunduğu görülmektedir (Büyüktopçu, 2009:98).

2.4.2.1.9. UMS/UFRS' nin İlişkili Taraflara Borçlar Üzerinde Oluşturduğu Etki

Şirketler çeşitli muhasebe oyunları veya hileleri ile maalesef yatırımcıları veya kendileri ile ilişkide bulunan her kesimi (kreditörleri, çalışanları, is yaptıkları taşeronları ve nihayetinde bütün toplumu) aldatabilmektedirler. Örneğin: Hayali gelir kaydedebilirler, varlıkları (aktiflerini) yanlış veya fiktif değerlerle gösterebilirler, borçlarını gizleyebilirler, nakit akış tabloları ile oynayabilirler, Özel Amaçlı Girişimler (Special Purpose Entity) kurarak, hesapları bilanço dışında takip edebilirler, yatırımcı ve diğer menfaat sahipleri aleyhine, hâkim ortak veya ilişkili taraflara menfaat sağlayabilirler. UFRS'ye geçiş, mali tablolarının sadece matematiksel değiştirilmesi olmayıp muhasebe disiplininde bir değişiklik olduğu kabul edilmelidir (Doğruer, 2008:20).

UFRS'ye göre düzenlenmiş bilançoda yabancı kaynak kalemlerinden kısa vadeli yabancı kaynak kalemleri incelendiğinde; İlişkili Taraflara Borçlar ve Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlere ilişkin Borçlar olmak üzere, Tek Düzen Hesap Planı'na göre iki önemli fark bulunduğu görülmektedir (Büyüktopçu, 2009:98).

UFRS ile uyumlu olmayan kalemlerden biri de ilişkili taraflardan olan alacaklar, borçlar, gelir ve giderler ayrı bir mali tablo kalemi değildirler. Örneğin; ilişkili taraftan alacak bir mal veya hizmet satımından kaynaklanmış ise ticari alacaklarda, bir ödünç işleminden kaynaklanmış ise diğer alacaklar içinde gösterilirler. Gelir kalemi ilgili olduğu gelirler, gider kalemi ilgili olduğu giderler içinde gösterilirler. Ancak bunların ilişkili olmayan taraflardan ayrılabilmesi için ilgili bilanço, gelir tablosu kaleminin referanslarında açıklanırlar (Örten vd., 2009:622).

Bilançoda aktif ve pasif kalemlerin sınıflandırılması TMS esaslarına göre yeniden yapılacaktır. Örneğin; menkul kıymetler, yatırım amaçlı gayrimenkuller, canlı varlıklar (biyolojik varlıklar), satış için elde tutulan ve durdurulan faaliyetlerle ilgili varlık ve borçlar, inşaat sözleşmeleri, ilişkili taraflardan alacak ve borçlar, hizmet maliyetlerinin sınıflandırılması vs. gibi yeni başlıklar raporlanacaktır (Akgün 2007:247).

Tek Düzen Muhasebe Sisteminde, ilişkili taraflara olan borçlar, diğer borçlar başlığı altında sunulmaktadır. Ancak TMS 24'e göre, bu grubun ayrı bir başlıkta sunulması gerekmektedir. Bu grupta yer alması gereken hesaplar aşağıdaki şekilde gösterilmektedir (Büyüktopçu, 2009:99);

C. İLİŞKİLİ TARAFLARA BORÇLAR

- 1- Ortaklara Borçlar
- 2- İştiraklere Borçlar
- 3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar
- 4- İş Ortaklıklarına Borçlar
- 5- Kilit Personele Borçlar
- 6- Diğer İlişkili Taraflara Borçlar
- 7- İlişkili Taraflara Borçlar Reeskontu (-)

D. DİĞER BORÇLAR

- 1- Personele Borçlar
- 2- Diğer Çeşitli Borçlar
- 3- Diğer Borç Reeskontları (-)

2.4.2.1.10. UMS/UFRS' nin Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler Üzerinde Oluşturduğu Etki

İşletmenin ekonomik faaliyetleri sonucunda ilgili mevzuat uyarınca, mükellef veya sorumlu sıfatıyla kendisine, personeline ve üçüncü kişilere ilişkin ödeyeceği vergi, resim, harç, kesinti, sigorta primi, sendika aidatları, icra taksitleri ve benzeri kısa vadeli borçları bu bölümde yer almaktadır.

UMS-19, çalışanlara sağlanan faydaların muhasebeleştirilmesi açısından, ikiye ayrılmaktadır. Bunlar kısa vadede itfa edilecek yükümlülükler ve uzun vadede itfa edilecek yükümlülüklerdir. Kısa vadede itfa edilecek yükümlülükler, çalışanın hizmet süresince veya hizmetin doğduğu dönemi izleyen, on iki ay içinde ödenecek

ücret ve benzerleridir. Bu kalemler doğdukları hesap döneminde kayıt edilir ve bilançoda kısa vadeli yükümlülükler arasında gösterilirler. Ancak bunların muhasebeleştirilmesindeki esas durum, ödenme süresi bir yılı geçmeyeceği için bu tutarların bilançoya alınırken iskontoya tabi tutulmayacağıdır. Yani, hesaplanan tutarlar direk olarak bilançoya yansıtılırlar (Alpman, 2008:33).

Kısa vadeli yükümlülükler örnek olarak, aylık ücret, maaş, sigorta primleri, yıllık izin, geçici iş görmezlik vb. sayılabilir. Bunlar içinden temel teşkil eden en önemli durum, kullanılmamış izinlerdir. İşletmeler, bilanço tarihi itibari ile, çalışanlarının kullanmamış olduğu izinlere karşılık gelen tutarı hesaplamalı ve buna karşılık ayırmalıdır (Alpman, 2008:33).

İşletmeler kıdem tazminatı hesaplarırken UMS-19 standardına göre hareket etmek durumundadırlar. Bu doğrultuda işletmelerin dikkat etmesi gereken bazı hususlar mevcuttur. Öncelikle, bilançoda raporlanacak olan tutar hesaplanmış olan toplam rakam değil, bu rakamın net bugünkü değeridir. Yani kıdem tazminatı iki değeri kapsamaktadır. Birincisi çalışanın, bilanço gününe kadar olan ve kıdemine tekabül eden kısım, ikincisi ise bilanço tarihinden emekli olacağı tarihe kadar olan çalışma süresinde kazanacağı kısımdır. Bilançoda yer alması gereken tutar, emeklilik tarihinden, bilanço tarihine kadar olacak kısmın net bugünkü değerine eşit olmalıdır. Kullanılacak iskonto oranı için ise Uluslararası Muhasebe Standartları, işletmenin bulunduğu sektörde alım satım konusu yapılan birinci sınıf tahvillerin getiri oranını esas oran olarak belirlemiştir. Böyle bir pazar ve alım satımın olmadığı durumlarda ise, devlet tahvil faiz oranı esas alınabilmektedir (Alpman, 2008:34).

Kıdem tazminatı hesaplanırken, dikkate alınması gereken bir başka husus ise aktüeryal teknik olarak adlandırılan varsayımların yapılmasıdır. Sonuçta işletmeler, her ayrılana kıdem tazminatı ödemeyeceğinden, geçmiş 2-3 yıla ilişkin olarak, kıdem tazminatı almadan isten ayrılan personelin toplam personel sayısının oranı bulunur ve bu yılların ortalaması alınır. Daha sonra hesaplanan kıdem tazminatı o oran kadar azaltılır. Buna ilave olarak şirket, çalışanların maaşlarına yapılacak olarak zamları, kıdem tazminatı tavanında meydana gelecek artışlara ilişkin de aktüeryal yaklaşım gelişmelidir (Alpman, 2008:34).

UMS/UFRS hükümleri ile vergi mevzuatı hükümleri arasında varlık ve yükümlülüklerin değerlemesinde farklılıklar bulunabilmektedir. Bu farklılıklar, işletmenin kâr/zarar tutarlarını etkilemekte ve mali kâr ile ticari kâr olarak adlandırılan iki kâr tutarı ortaya çıkmaktadır. İki farklı kâr tutarı üzerinden hesaplanacak vergi tutarını da farklılaştırmaktadır. UMS 12, verginin temelde ticari kâr üzerinden hesaplanmasını öngörmektedir. Ancak, vergi mevzuatı ise mali kâr üzerinden hesaplamayı gerekli kılmaktadır (Örten vd., 2009:150).

UMS 12, iki vergi tutarı arasındaki farklılıkların, eğer gelecekte koşulların oluşması ile birlikte ortadan kalkacak nitelikte ise, ertelenen vergi varlığı veya ertelenen vergi yükümlülüğü olarak takip edilmesini gerekli kılmaktadır. Ertelenen vergi yükümlülüğü, gelecek dönemlerde ödenecek kurumlar vergisi rakamına ilave edilecek tutarı ifade ederken, ertelenmiş vergi varlığı, gelecek dönemlerde geri kazanılabilir vergi tutarıdır. Başka bir deyişle, gelecek dönemlerde ödenecek kurumlar vergisi rakamından indirilecek tutarlardır (Örten vd., 2009:151).

Ertelenen vergi, Tek Düzen Hesap Planı'na göre stok hesaplama ve amortisman ayırma yöntemlerinin vergiye esas kârı düşük bulması ve sabit kıymet ve stokların enflasyon ile değerlenmelerinden oluşan değer artışının vergi hesabına girmemesi dolayısı ile şirketin düşük vergi ödediği, fakat bu kârların gelecek dönemlerde realizme edileceği varsayımına dayanmaktadır. Söz konusu kazanç realizme edildiğinde doğacak vergi yükü hesaplanıp bilançoya yazılmaktadır (Bayraktar, 2008:64).

Yasal süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve yükümlülükler ile erteleme ve taksitlendirme süresi bilanço tarihi itibarıyla bir yıldan az olan vergi ve yükümlülükler burada üçüncü sırada yer alan hesapta muhasebeleştirilmektedir (Büyüktopçu, 2009:99);

Standardın 12. Maddesine göre, cari dönemin ve önceki dönemlerin vergileri henüz ödenmemiş kısımla sınırlı olmak üzere borç olarak muhasebeleştirilmektedir. Eğer cari dönem ve önceki dönemler için ödenen vergiler cari dönemlere ait vergiden fazla ise aşan kısım varlık olarak muhasebeleştirilmektedir (Erciş, 2014:75).

Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlere ilişkin Borçlar TFRS 5'e göre Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar grubunda yer almaktadır. Borç ve Gider Karşılıkları içerisinde yer alan Kıdem Tazminatı Karşılıklarının TMS'ye göre borçlar arasında gösterilmesi uygun görülmüş iken, vergi yasalarına göre ödendiği dönemde gider olarak kabul edilmektedir. Ancak gerçekleşmeyen borç ve gider karşılıkları işletmelerin gizli yedek akçe ayırmalarına olanak vermektedir (Büyüktopçu, 2009:100).

Hesaplanan ertelenen vergi tutarı, bilanço değeridir. Ertelenen vergi tutarının (+) olması uzun vadeli ertelenen vergi borcunu, (-) olması uzun vadeli ertelenen vergi alacağını göstermektedir. Ertelenen vergi hesabı ile bilançoda uzun vadeli borçlar artmış, gelir tablosunda ise vergi karşılığı artarken, bilançoya ilave edilen borç nedeniyle parasal kayıp azalmıştır (Aksoy, 2002:35).

UMS vergi giderlerinin tüm giderlerde olduğu gibi dönemsel olarak kayıtlara alınmasını ve giderleştirilmesini öngörmektedir. Ticari kâr ile mali kâr arasında farklar olduğu dönemde bilançoda oluşan geçici farklar UMS'ye göre ertelenmiş vergi borcu veya ertelenmiş vergi alacağı anlamına gelmektedir. UMS bu alacak veya borcun hesaplanarak mali tablolarda raporlanmasını öngörür iken, Tek Düzen Hesap Planı'nda konu ile ilgili herhangi bir düzenleme yoktur ve mali tablolarda sadece cari dönem vergi karşılıkları gösterilmektedir. Zamanlama farkından kaynaklanan ertelenmiş vergi hesaplanmaz (Erciş, 2014:79).

Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlere ilişkin Borçlar TFRS 5'e göre Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar grubunda yer almaktadır. Borç ve Gider Karşılıkları içerisinde yer alan Kıdem Tazminatı Karşılıklarının TMS'ye göre borçlar arasında gösterilmesi uygun görülmüş iken, vergi yasalarına göre gider olarak kabul edilmektedir. Ancak gerçekleşmeyen borç ve gider karşılıkları işletmelerin gizli yedek akçe ayırmalarına olanak vermektedir (Büyüktopçu, 2009:100).

2.4.2.1.11 UMS/UFRS' nin Öz Kaynak Kalemleri Üzerinde Oluşturduğu Etki

UMS/UFRS 'ye göre bilanço düzenlemelerinde Sermaye Yedekleri Grubu'nda Finansal Varlıklar Değerleme Farkları (+/-) hesabı yer almaktadır. Satılmaya hazır finansal varlıkların borsa fiyatına göre değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan değer artışları ve azalışları bu hesapta raporlanır. Finansal varlıklar elden çıkarıldığında, bu farklar dönemin sonuç hesaplarına aktarılır. Bilanço içeriğinde veya dipnotlarda açıklanması gereken bilgiler, TMS gereklerine, kalemlerin yapısına, büyüklüğüne ve fonksiyonuna göre belirlenmektedir. Bilanço içeriğini oluşturan bölümler incelendikten sonra finansal tablo düzenlemelerine UMS/UFRS 'nin etkilerini gelir tablosu açısından ortaya koymak gerekmektedir (Büyüktopçu, 2009:101).

2.4.2.2. UMS/UFRS' nin Kâr veya Zarar (Gelir) Tablosu Üzerindeki Etkisi

TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardında, gelir tablosunun düzenlenmesi ile ilgili olarak, olağandışı gider ve zararlar ile olağan dışı gelir ve karlar ayrımının kaldırılması öngörülmektedir. Gelir tablosunun adı “Kapsamlı Gelir Gider Tablosu” olarak değiştirilmiştir (Büyüktopçu, 2009:101).

UMS/UFRS gelir tablosunda yer alacak asgari kalemleri ve ilkeleri belirlemektedir. Giderlerin niteliğine veya fonksiyonlarına göre dağıtımında is ve işletmenin niteliği belirleyici olacaktır. THP ise bunun aksine bir gelir tablosu formatı belirlemiştir. Tek Düzen Hesap Planı'nda “Olağan Gelir/Kârlar” ve “Olağan Dışı Gelir/Kârlar” olarak yer alan sınıflandırma, UMS/UFRS'de “Diğer Gelirler” olarak sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır (Bayraktar, 2008: 39).

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardında yapılan değişikliklere göre; gelir tablosunun iki bölümden oluşması ve bir bölümde; gerçekleşen gelir ve giderlere göre dönem net karının oluşumunun açıklanması, diğer bölümde ise; henüz tahakkuk etmemiş ve öz kaynaklarda raporlanan gelirler (kâr) ve giderlerin (zarar) raporlanması öngörülmektedir (Erciş, 2014:44).

Gelir tablosunda, gelir ve giderlerin sınıflaması, kârların oluşumu yeniden yapılacaktır. Olağandışı gelir ve kârlar ile olağandışı gider ve zararlar ayrı bölüm

olarak raporlanmayacak ve durdurulan faaliyetlerle ilgili gelir ve kârlar, gider ve zararlar ayrı raporlanacaktır. Gelir tablosunda, iştiraklerin öz kaynak yöntemiyle değerlendirilmesinden kaynaklanan kârlar zararlar açıkça görülecek şekilde raporlanacaktır. Azınlık paylarına düşen dönem net kâr veya zararları dönem net kârının veya zararının içeriğinde; fakat tutarı ayrıca gösterilmek suretiyle raporlanacaktır (Bayraktar, 2008: 40).

Brüt satışlar, mal ve hizmet satışlarından oluşmaktadır. Mal satışları; ticari mal, mamuller ve diğer stoklara ilişkin satış gelirlerini kapsamaktadır. Hizmet satışları, belirli bir süre ile sözleşmeye bağlanmış hizmetlerin yapılmasından kaynaklanan gelirlerden oluşmaktadır. Diğer olağan gelir ve karlar ise; işletmenin esas faaliyeti dışındaki iştiraklerden, bağlı ortaklıklardan ve diğer sermaye yatırımlarından elde edilen temettü gelirleri, faiz gelirleri, kira gelirleri, kambiyo karları, menkul kıymet satış karları gibi gelir kalemlerinden oluşmaktadır (Büyüktopçu, 2009:102).

Çalışmayan kısım giderlerinin raporlanacağı bölüm değişecektir. Stok değer düşüklüğü karşılık giderleri, karşılık giderlerinin yer aldığı diğer olağan giderlerden çıkartılarak satışların maliyeti bölümünde yer alacaktır, aynı şekilde stoklarla ilgili konusu kalmayan karşılıklar da satışların maliyetini azaltacak şekilde raporlanacaktır (Büyüktopçu, 2009:79).

UMS/UFRS'nin getirdiği en önemli yeniliklerden biri raporlamanın bölümlere göre yapılması, gelecek tahminlerinin, risklerin, bırakılan faaliyetlerin etkilerinin de raporlara dahil edilmesi gereğidir. Standartlarla beraber gelir tablosunda meydana gelen başlıca değişiklik yeni hesapların ilave edilmesi ve bazı hesap gruplarının kaldırılması şeklinde olmuştur. İşletmenin temel faaliyeti sonucunda elde ettiği gelirlerin brüt esas faaliyet gelirleri başlığı altında raporlanması gerekmektedir. Gelir tablosuna eklenen iki yeni hesap grubu ihraç kaydıyla satışlar ve serbest bölgeden yapılan satışlar şeklindedir. Ayrıca satışların maliyeti hesabı stoklar için yapılan yeni değerlemeler karşısında yeniden düzenlenmiştir (Okur, 2016:48).

UMS/UFRS'ye göre gelir tablosu düzenlemelerinde, önceki uygulamalara göre gelir tablosu kalemlerinde ortaya çıkan farklılıklar aşağıdaki gibi ifade edilebilmektedir. Bu bölümde Brüt Satış Kârı veya Zararı, Brüt Satışlardan Satış İndirimlerinin çıkarılması ile bulunan Net Satışlardan, Satışların Maliyeti çıkarılarak hesaplanabilmektedir. Standartlara göre Brüt Satışlar İçerisinde, “Canlı Varlık Değerleme Artışları” kalemi de yer almaktadır. (Büyüktopçu, 2009:104).

UMS/UFRS'ye göre gelir tablosu düzenlemelerinde, önceki uygulamalara göre gelir tablosu kalemlerinde ortaya çıkan farklılıklar:

- a) Tek Düzen Hesap Planı'nda gelir tablosu tek tablo olarak sunulurken, UMS/UFRS'de gelir tablosu iki farklı tablo şeklinde sunulabilmektedir.
- b) UMS 1'de kapsamlı gelir tablosunda kalemler gruplanarak sunulur. Birinci yöntemde giderler yapılaş amaçlarına göre değil niteliklerine göre raporlanmaktadır. İkinci yöntemde ise fonksiyonlara göre raporlama yapılmaktadır. Tek Düzen Hesap Planı'nda fonksiyonlara göre raporlamayı öngörür ve kesin bir biçim tanımlanmıştır.
- c) Aradaki biçim farkından da önemli olan, kapsamlı gelir tablosunda yer alan ve kâr ve zararda muhasebeleştirilmeyen gelir ve gider kalemlerini kapsayan diğer kapsamlı gelir ile ilgili kalemlerdir.
- d) UMS/UFRS'de yer alan kapsamlı gelir tablosu geleneksel gelir tablosundan daha fazla bilgi içermektedir. Özellikle dipnotlar işletme dışı kullanıcılara karar almalarında oldukça faydalı olmaktadır.
- e) UMS/UFRS'de olağandışı gelir ve giderler ne kapsamlı gelir tablosunda ne de dipnotlarda yer almamaktadır. Ayrıca, azınlıklarla ilgili kâr ve zarar ile ana şirketin bağlı ortaklıklarına ait olan kâr veya zarar tutarı da gelir tablosunda ayrı ayrı gösterilmelidir. İşletme ya gelir tablosunda ya da öz kaynak değişim tablosunda veya dipnotlarda, dönem içinde dağıtılmak üzere tahakkuk eden temettü tutarını ve hisse başına düşen tutarı açıklamalıdır. Durdurulan faaliyetlerin gelir ve giderlerinin de ayrı olarak izlenmesi gerekmektedir. Tek Düzen Hesap Planı'nda bu uygulamalar mevcut değildir (Erciş, 2014:49).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UFRS UYGULAMARININ FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: BIST ÜRETİM ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Muhasebe bilgi sisteminin ilgili kullanıcılara faydalı finansal bilgi sunabilmesi, finansal raporların doğru, şeffaf, güvenilir, tutarlı, karşılaştırılabilir nitelikte sunulması ve ulusal finansal raporlamanın uluslararası alana uyumlaştırılması ile mümkündür (Cengiz, 2017:184).

Ülkemizde 1 Ocak 2005 tarihi itibariyle hisseleri BIST’ de işlem gören şirketler finansal raporlarını zorunlu olarak UMS/UFRS ile uyumlu olarak sunmaya başlamışlardır. UMS/UFRS’nin finansal raporlamaya getirdiği değişimler, halka açık firmaların finansal performanslarına ve dolayısıyla oran analiz sonuçlarına etkisi söz konusu olabilmektedir. Zira, UMS/UFRS uygulamaları gerek hesap grupları gerekse değerlendirme farklılıkları nedeniyle finansal tablo kalemlerini etkilemekte, bu durum analiz sonuçlarının farklılaşmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle ortaya çıkan bu etkiler bilimsel araştırmalara konu olacak niteliktedir (Gör ve ark, 2016: 54).

Bu bölümde BIST’ de işlem gören imalat şirketlerinin hazırladığı finansal raporların 2002-2003 (UMS/UFRS öncesi) ve 2005-2006 (UMS/UFRS sonrası) yılları arasında firma performansı üzerine etkileri iki dönem hâlinde araştırılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı belirtildikten sonra analize dâhil olan şirketlerin sunulması, hipotezlerin kurulması, kullanılacak modellerin belirlenmesi ve bu modellere ilişkin değişkenlerin sunulması, sonunda elde edilen bulguların analiz edilmesi ve sonuçların açıklanmasına yer verilmiştir.

3.1. Literatür Taraması

Firma performansı üzerinde UMS/UFRS’nin yarattığı etkilerinin incelendiği literatür örnekleri aşağıda belirtilmiştir.

Cengiz vd. (2017) çalışmasında BIST’ de işlem gören 45 firmanın 2002-2003 ile 2005-2006 yılları arasında finansal oranlar açısından UMS/UFRS ile geleneksel finansal raporlamanın karşılaştırılması yapılmıştır. 2014 yılında eriştiği bilgiler

neticesinde 8 adet finansal oranı incelemeye almıştır. Analizde Paired Sample t-testi kullanılmıştır. Sonuç olarak en dikkat çeken nokta hisse başına kârın önemli derecede farklılık göstermesi olmuştur.

Hoshino (2017) çalışmasında UMS/UFRS 'nin stratejik hedefler, finansal ve finansal olmayan ölçümler üzerinde yarattığı etkiler incelenmiştir. Araştırma 2011 yılı için Tokyo Menkul Kıymetler Borsasındaki 813 üretim şirketleri üzerine kuruludur. Araştırmada K-Kare testi, T testi ve Wilcoxon testi kullanılmıştır. Sonuç olarak UMS/UFRS öncesi dönem ile UMS/UFRS sonrası dönem arasında stratejik hedefler, ölçülebilir ve ölçülemeyen kalemler arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Gör ve ark. (2016) çalışmasında BIST' de işlem gören 85 şirketin 2000-2004 ile 2005-2009 yılları arasında 12 finansal oran üzerinden UMS/UFRS' nin yarattığı değişiklikler ele alınmıştır. Araştırmada Kolmogorov-Smirnov/ Shapiro- Wilk Normallik ve Wilcoxon İşaret Testi analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak UMS/UFRS sonrasında alacak devir hızı, asit-test oranı, stok bağımlılık oranı, dönen varlık devir hızı, duran varlık devir hızı, aktif kârlılık oranı, mali yapı oranı, nakit oranı, cari oranları arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Cengiz (2014) çalışmasında finansal oranların geleneksel finansal raporlama ile UMS/UFRS arasındaki farklılıkları incelenmiştir. Çalışma BIST' de işlem gören 84 firmanın 1997-2003 ile 2005-2010 dönemleri 15 mali oran ile kıyaslanmıştır. Araştırmada Paired Sample T testi analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak öz kaynak kârı, aktif kârı, toplam aktif/öz kaynak oranı, borç ve öz kaynak oranı için önemli farklılıklar gözlemlenmiştir.

Terzi vd. (2013) çalışmasında BIST' de faaliyet gösteren 140 üretim şirketinin 2003-2005 dönemi için UMS/UFRS'ye uyum sürecinde nasıl etkilendiği incelenmiştir. Araştırmada Wilcoxon ve Mann-Whitney testi ve Lojistik Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırmada nakit oran, alacak devir hızı, aktif devir hızı, kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, kısa vadeli borçlar/aktif toplamı oranı ele alınmıştır. Sonuç olarak cari oran, alacak devir hızı, varlık devir hızı, toplam yabancı kaynak/maddi duran varlık, duran varlık devir hızı, öz kaynak devir oranı, kısa vadeli

yabancı kaynak/ toplam yabancı kaynak, kısa vadeli yabancı kaynak/ toplam aktif oranları için anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır.

Alkan ve Doğan (2012) çalışmasında 2004-2005 yıllarında UMS/UFRS öncesi ve 2000-2009 yılları arasında sonrası dönem 148 şirket için uzun vadeli dönem karşılaştırılmıştır. Araştırmada 12 adet mali oran kullanılmış olup T testi yöntemi uygulanmıştır. Sonuç olarak uzun dönem borçlanma oranı ve toplam varlık/öz kaynak oranı ile uzun dönemde cari oran, asit test oranı ve aktif devir hızı önemli derecede farklılık göstermiştir.

Csebfalvi (2012) çalışmasında Budapeşte Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören 325 şirketin 2004-2006 ile 2008-2010 dönemler arası ulusal standartlar ile UMS/UFRS arasındaki değişikliklerin firmaların finansal raporlarına nasıl etki ettiği mali oranlar aracılığı ile incelenmiştir. Araştırmada borç ödeme, mali yapı oranları, piyasa değeri ve kârlılık oranları incelenmiştir. Araştırmada Regresyon Analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak hisse başı kazanç oranı için anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Uyar ve Büyüksalvarcı (2012) çalışmasında BIST imalat sektöründe faaliyet gösteren 91 şirketin 2004 yılı için ulusal ve uluslararası standartların yarattığı farklılıkları incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada 17 adet mali oran ele alınmış olup T testi yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak stok bağımlılık oranı, alacak devir hızı, duran varlık devir hızı, aktif devir hızı, kısa vadeli yabancı kaynak/toplam yabancı kaynak oranları istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Pazarskis vd. (2011) çalışmasında 2002-2005 yılları arasında Atina Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören 20 bilişim teknolojisi işletmesi üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Finansal raporların ulusal standartlar ile uluslararası standartlar arasındaki farklılıklarını tespit etmek amaçlanmıştır. Analizde 12 mali oran kullanılmıştır. Araştırmada T testi yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak faiz ve vergi öncesi kâr/satışlar ve uzun vadeli yabancı kaynaklar/öz kaynak oranları için anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Silva vd. (2009) çalışmasında 2004-2005 yılları arasında Lisboa Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören 39 şirketin finansal raporlarında ulusal ve

uluslararası standartların yarattığı farklılıklar mali oranlar aracılığı ile ölçülmüştür. Araştırmada 5 adet mali oran kullanılmıştır. Araştırmada Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak hisse başı kazanç, fiyat/kazanç oranı için anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Ağca ve Aktaş (2007) çalışmasında BIST' de işlem gören çeşitli sektörlerdeki 147 firmanın ulusal ve uluslararası standartlara göre oluşturulan finansal raporlardaki değişiklikler incelenmiştir. Araştırmada 12 adet mali oran kullanılmış ve 2004-2005 yılları baz alınmıştır. Araştırmada T testi yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak nakit oran, stok devir hızı, öz kaynak kârı, alacak devir hızı ve aktif devir hızı için anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Callao vd. (2007) çalışmasında İspanya finansal raporlama ve UMS/UFRS arasında finansal oranların nasıl farklılaştığı ele alınmıştır. 2004-2005 dönemi için IBEX-34 şirketleri içinde 26 şirket incelenmiştir. Araştırmada 9 adet mali oran ele alınmış olup T testi ve Wilcoxon Testi analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak nakit oran, borç ödeme yeteneği, borçluluk durumu, öz kaynak kârı, aktif kârı önemli derecede farklılık içerdiği gözlemlenmiştir.

Çelik vd. (2007) çalışmasında Türkiye'de 43 şirketin UMS/UFRS'ye uyum noktasındaki etkisi incelenmiştir. 2005 yılına kadar şirketler geleneksel Türk finansal raporlamayı uygularken 2005 yılında UMS/UFRS'ye uyum söz konusu olmuştur. Araştırmada Regresyon ve Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Sabit varlıklar oranı, borç-öz kaynak oranı ve uzun dönem borçlanma oranı UMS/UFRS'ye geçiş noktasında önemli derecede farklılık göstermiştir.

Yukarıda ayrıntılı bir biçimde incelenen çalışmalar, UMS/UFRS'den sonra hangi finansal oranlarda değişikliklerin ortaya çıktığını tespit etmeye yöneliktir. Çalışmalar genel olarak finansal kalemlerdeki farklılıklar üzerinde dururken, yaptığımız bu araştırmada UMS/UFRS'ye geçiş dönemi sonrasında işletmelerin rekabet edebilmek için firma performanslarına etkisi ortaya çıkarılmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, UFRS uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkilerini ortaya koymak olup, kapsamı BIST’de işlem gören üretim şirketlerinden oluşmaktadır.

Araştırma kapsamını oluşturan BIST üretim sektöründeki toplam şirket sayısı 179’dur. BIST üretim şirketlerinden 2017 yıllık cirosuna göre her alt sektörün ilk beş firması incelemeye alınmıştır. 2002-2003 yıllarına ait verilere ulaşmak her şirket için mümkün olmamıştır. Toplamda incelemeye alınan firma sayısı 36 olup BIST üretim alt sektörleri ve firmalara ilişkin bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3.1 BIST Üretim Alt Sektörleri ve Firmaların BIST Kodları

BIST ÜRETİM ALT SEKTÖRLERİ	FİRMALARIN BIST KODLARI
Gıda, İçki ve Tütün	ALYAG, DARDL, KERVT, TUKAS, ULKER, KRSTL
Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	ATEKS, ARSAN, KRTEK, MNDRS, YATAS
Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri, Basım, Yayın	ALKA, BAKAB, KAPLM, KARTN
Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AKSA, GOODY, GUBRF, PETKM, TUPRS
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	ADNAC, BTCIM, BOLUC, EGSER, NUHCIM, GOLTS
Metal Ana Sanayi	BURCE, EREGL, IZMDC, KRDM, SARKY
Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	ALCAR, EGEEN, KLMSN, PARSN, VESTL

Daha önce de değinildiği gibi 1 Ocak 2005 tarihi ülkemizde UMS/UFRS’ ye geçiş tarihi olduğu için araştırma kapsamında 2005 yılı UMS/UFRS’ye geçiş yılı olarak değerlendirilmiş olup firmaların UMS/UFRS öncesinde ve UMS/UFRS sonrasında finansal raporlarda meydana gelen değişimler incelenmiştir. Bu nedenle incelemeye alınan dönemler ikiye ayrılarak 2002-2003 UMS/UFRS öncesi dönem ve 2005-2006 UMS/UFRS sonrası dönemler olmak üzere incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Verilerin normal dağılımda olup olmadığının analizi için Kolmogorov-Smirnov Testi yapılmıştır. Wilcoxon Testi, eşleşmiş gruplara ilişkin iki değişken arasındaki farklılıkları test etmek amacıyla geliştirilmiş bir analiz yöntemidir. Bir durumun öncesi ve sonrası arasındaki farklılıkların araştırılması için kullanılır. Örneklem sayısının az olması ve normal olmayan dağılım göstermesi nedeniyle araştırmada Wilcoxon Testi kullanılmıştır.

3.4.Araştırmanın Verileri

Araştırmada kullanılan verilerin seçiminde konuyla ilgisi bulunan çeşitli ulusal/uluslararası literatürden yararlanılmıştır. Araştırmada veriler firmaların ilgili dönem faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Araştırmada ele alınan veriler BIST ve KAP (Kamuyu Aydınlatma Platformu) resmi ağ sayfalarından alınan bağımsız denetimden geçmiş finansal raporlara dayanarak oluşturulmuştur. Veriler UMS/UFRS öncesi (2002-2003) dönemi ve UMS/UFRS sonrası (2005-2006) dönemi olmak üzere 4 yılı kapsamakta olup UMS/UFRS öncesi ve sonrası dönemlerin ortalaması alınmıştır. Toplamda 36 üretim firmasının 15'er finansal oranı analize dahil edilmiştir. Toplamda veri sayısı ($4*36*15$) 2.160'tır.

Analizde kullanılan oranlar şunlardır:

A. LİKİDİTE ORANLARI

- a) Cari Oran
- b) Likidite Oranı

B. MALİ YAPI ORANLARI

- a) Toplam Borç/Toplam Aktif
- b) Toplam Borç/Öz Kaynak
- c) Toplam Aktif/Öz Kaynak
- d) Faiz Karşılama Oranı

C. KÂRLILIK ORANLARI

- a) Faaliyet Kârlılığı
- b) Faiz Karşılama Oranı
- c) Öz Kaynak Kârlılığı
- d) Aktif Kârlılığı
- e) Duran Varlık Kârlılığı

D. FAALİYET ORANLARI

- a) Alacak Devir Hızı
- b) Stok Devir Hızı
- c) Aktif Devir Hızı

E. PİYASA DEĞERİ ORANI

- a) Hisse Başı Kazanç

3.5. Hipotezler

Araştırmanın iki ana hipotezi bulunmaktadır:

Hipotez H1: UMS/UFERS uygulamaları firma performansını etkiler.

Hipotez H1'e ait alt hipotezler şu şekildedir:

Hipotez H1a: UMS/UFERS uygulamaları likidite oranlarını etkiler.

Hipotez H1b: UMS/UFERS uygulamaları kârlılık oranlarını etkiler.

Hipotez H1c: UMS/UFERS uygulamaları mali yapı oranlarını etkiler.

Hipotez H1d: UMS/UFERS uygulamaları faaliyet oranlarını etkiler.

Hipotez H1e: UMS/UFERS uygulamaları piyasa değeri oranlarını etkiler.

Hipotez H2: UMS/UFERS uygulamalarının etkileri sektörel bazda farklılık göstermektedir.

Hipotez H2'ye ait alt hipotezler ise şu şekildedir:

Hipotez H2a: Likidite oranları UMS/UFERS uygulamalarından sektörel bazda etkilenmektedir.

Hipotez H2b: Kârlılık oranları UMS/UFERS uygulamalarından sektörel bazda etkilenmektedir.

Hipotez H2c: Mali yapı oranları UMS/UFERS uygulamalarından sektörel bazda etkilenmektedir.

Hipotez H2d: Faaliyet oranları UMS/UFERS uygulamalarından sektörel bazda etkilenmektedir.

Hipotez H2e: Piyasa değeri oranları UMS/UFERS uygulamalarından sektörel bazda etkilenmektedir.

3.6. Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılıkları

Çalışmamızda UMS/UFERS uygulamaları öncesi ve sonrası ikişer dönem esas alınmıştır. UMS/UFERS uygulamasının firma üzerindeki etkisi değerlendirme ve kayda almadan kaynaklanan etkilerdir. Değerleme etkisi, UMS/UFERS' de temel değerlendirme

ölçüsünün gerçeğe uygun değer olması nedeniyle ekonomik konjonktürden etkilenir. Kapsam bakımından ise UMS/UFRS sonrasında meydana gelen değişiklikler araştırmada kullanılan verileri etkiler. Bu dönemde piyasada meydana gelen makroekonomik değişiklikler de verileri etkiler. Çalışmamızda verilerdeki değişikliklerin UMS/UFRS uygulamasından kaynaklandığı varsayılmıştır. Bu durum çalışmamızın sınırlılığını oluşturmaktadır.

3.7.Araştırma Bulguları ve Analizi

Araştırmada, UMS/UFRS uygulamalarının firma performansına ve sektörel bazdaki etkisine ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.

3.7.1. UMS/UFRS Uygulamaları ile Firma Performansı Arasındaki İlişkinin Analizi

Analize geçmeden önce verilerin analizi için kullanılacak testlerin belirlenmesine yönelik olarak verilerin normallik testi için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve test sonucunda verilerin normal dağılıma uygun olmadığı görülmüştür. Verilerin normal dağılım göstermemesi, verilerin analizinde parametrik olmayan testlerin kullanılmasını gerektirir. Buna göre bağımlı yapının var olduğu veri yapısında parametrik olmayan testlerden Wilcoxon Testi uygulanmasına karar verilmiştir.

36 adet firma faaliyetlerine ilişkin UMS/UFRS öncesi ve sonrası dönem değerlerinin kıyaslanmasında iki örneklem bağımlı test olan Wilcoxon testi kullanılmış olup bunlara ait verilerin 2002-2003 ve 2005-2006 yılları arasındaki değişim analizi Tablo 3.2.' de gösterilmiştir.

Tablo 3.2 Wilcoxon Test Sonuçları

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	36	2,156	2,031	1,640	0,53	12,70	-0,801	0,423
Cari Oran 2005-2006	36	2,594	2,705	1,645	0,42	12,20		
Likidite Oranı 2002-2003	36	1,528	1,888	0,975	0,20	11,61	-0,049	0,961
Likidite Oranı 2005-2006	36	1,885	2,578	0,865	0,14	11,20		
Öz Kaynak Kârlılığı2002-2003	36	0,213	0,337	0,140	0,00	1,89	-1,335	0,182
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	36	0,266	0,369	0,175	0,00	1,65		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	36	0,091	0,092	0,080	0,00	0,53	-0,686	0,492

Aktif Kârlılığı 2005-2006	35	0,127	0,164	0,060	0,00	0,63		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	36	0,143	0,135	0,110	0,01	0,76	-0,259	0,795
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	36	0,168	0,182	0,125	0,00	0,97		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	36	0,459	0,706	0,265	0,00	3,51	-4,341	0,000
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	36	0,096	0,110	0,075	0,00	0,60		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	36	0,092	0,075	0,060	0,01	0,28	-2,380	0,017
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	36	0,134	0,144	0,085	0,01	0,63		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	36	24,058	71,313	2,975	0,29	419,00	-1,967	0,046
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	36	9,053	22,920	2,905	0,00	134,20		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	36	2,340	1,739	1,610	0,35	7,85	-1,155	0,248
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	36	2,003	1,102	1,645	0,35	5,65		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	36	1,507	1,689	0,845	0,06	6,85	-1,155	0,248
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	36	1,166	1,175	0,685	0,06	4,65		
Toplam Borç/Pasif Topla 2002-2003	36	0,616	0,667	0,450	0,06	3,78	-1,984	0,044
Toplam Borç/Pasif Topla 2005-2006	36	0,549	0,635	0,404	0,05	3,79		
Stok Devir Hızı 2002-2003	36	7,948	4,441	7,135	1,89	22,30	-0,314	0,753
Stok Devir Hızı 2005-2006	36	7,805	4,495	6,800	1,66	21,43		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	36	17,306	63,533	5,735	2,28	387,00	-1,367	0,172
Alacak Devir Hızı 2005-2006	36	14,933	24,898	6,345	1,01	122,00		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	36	1,195	0,545	1,010	0,60	2,87	-1,915	0,048
Aktif Devir Hızı 2005-2006	36	1,095	0,655	0,905	0,06	2,87		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	36	1,078	1,809	0,370	0,01	8,13	-0,267	0,789
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	36	8,004	39,406	0,355	0,00	236,10		

Firmaların likidite oranlarından olan cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,423>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1a} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,961>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1a} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi

sonucunda p değeri= $0,182 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1b} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,492 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1b} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,795 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1b} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,000 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası düşüş eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{1b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,017 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası artış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{1b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,046 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri UMS/UFRS sonrası düşüş eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{1c} bu kalem için kabul edilmiştir.

Firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,248 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1c} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,248 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1c} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,044 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların toplam borç/pasif toplamı değerleri UMS/UMS/UFRS sonrası düşüş eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{1c} bu kalem için kabul edilmiştir.

Firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,753 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1d} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,172 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1d} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,088 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1d} bu kalem için reddedilmiştir.

Firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri $=0,789 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{1e} bu kalem için reddedilmiştir.

3.7.2. UMS/UFRS Uygulamalarının Firma Performansına Etkisinin Sektörel Olarak Değerlendirilmesi

UMS/UFRS uygulamalarının sektörlere göre etkisini görmek için yapılan fark analizi yapılmıştır. Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.3.' te gösterilmiştir.

Tablo 3.3 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sektörü İçin Yapılan Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	5	1,986	0,688	2,200	1,25	2,62	-0,405	0,686
Cari Oran 2005-2006	5	1,732	0,566	1,520	1,27	2,66		
Likidite Oranı 2002-2003	5	1,178	0,492	1,510	0,54	1,57	-0,405	0,686
Likidite Oranı 2005-2006	5	1,100	0,496	1,000	0,63	1,93		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	5	0,112	0,116	0,050	0,02	0,29	-1,214	0,225
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	5	0,034	0,043	0,020	0,00	0,11		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	5	0,046	0,036	0,030	0,01	0,09	0,000	1,000
Aktif Kârlılığı 2005-2006	4	0,031	0,027	0,030	0,01	0,06		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	5	0,116	0,089	0,100	0,05	0,27	-1,826	0,068
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	5	0,028	0,022	0,030	0,00	0,05		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	5	0,334	0,423	0,080	0,02	1,02	-2,023	0,043
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	5	0,016	0,015	0,010	0,00	0,04		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	5	0,048	0,030	0,050	0,01	0,09	-1,461	0,144
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	5	0,090	0,043	0,070	0,05	0,15		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	5	2,884	2,278	1,910	1,37	6,83	-0,944	0,345
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	5	1,706	1,665	1,110	0,65	4,66		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	5	2,194	0,841	1,960	1,59	3,64	-1,753	0,080
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	5	1,816	0,478	1,690	1,40	2,64		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	5	1,194	0,841	0,960	0,59	2,64	-1,753	0,080
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	5	0,612	0,129	0,620	0,40	0,74		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	5	0,492	0,148	0,490	0,35	0,72	-1,753	0,080
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	5	0,328	0,102	0,370	0,17	0,42		
Stok Devir Hızı 2002-2003	5	4,162	1,534	4,330	2,28	6,00	-1,483	0,138

Stok Devir Hızı 2005-2006	5	5,554	0,724	5,490	4,83	6,50		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	5	4,100	0,945	4,000	3,05	5,54	-0,135	0,893
Alacak Devir Hızı 2005-2006	5	4,258	2,435	3,850	1,01	7,26		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	5	1,086	0,205	1,080	0,83	1,40	-1,753	0,080
Aktif Devir Hızı 2005-2006	5	0,652	0,348	0,800	0,06	0,90		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	5	0,336	0,428	0,080	0,06	1,06	-0,405	0,686
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	5	0,646	1,223	0,069	0,00	2,82		

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,686>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,686>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,225>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=1,000>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,068 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,043 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası düşüş eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,144 > 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların toplam borç/pasif toplamı değerleri UMS/UFRS sonrası düşüş eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için kabul edilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,138 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkeninin UMS/UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkeninin UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Dokuma, giyim eşyası ve deri sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,686>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.4.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4 Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi Sektörü İçin Yapılan Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	6	2,323	0,790	2,505	1,00	3,27	-1,782	0,075
Cari Oran 2005-2006	6	5,393	4,634	3,190	1,25	12,20		
Likidite Oranı 2002-2003	6	1,873	0,751	2,055	0,69	2,86	-1,557	0,115
Likidite Oranı 2005-2006	6	4,731	4,331	2,744	0,71	11,20		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	6	0,156	0,038	0,145	0,11	0,22	-1,153	0,249
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	6	0,318	0,274	0,255	0,01	0,81		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	6	0,108	0,050	0,110	0,02	0,17	-1,997	0,046
Aktif Kârlılığı 2005-2006	6	0,361	0,219	0,335	0,01	0,63		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	6	0,195	0,062	0,210	0,09	0,27	-0,524	0,600
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	6	0,318	0,335	0,230	0,01	0,97		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	6	1,483	1,281	1,250	0,22	3,51	-1,992	0,046
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	6	0,162	0,098	0,165	0,01	0,30		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	6	0,178	0,088	0,200	0,02	0,28	-2,207	0,027
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	6	0,388	0,192	0,370	0,09	0,63		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	6	27,845	18,336	25,750	1,34	56,50	-0,943	0,345
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	6	29,968	52,559	5,645	0,00	134,20		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	6	2,053	1,934	1,300	1,16	6,00	-0,105	0,917
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	6	2,243	1,816	1,355	1,06	5,65		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	6	1,053	1,934	0,300	0,16	5,00	-0,105	0,917
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	6	1,243	1,816	0,355	0,06	4,65		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	6	0,310	0,257	0,230	0,13	0,83	-0,315	0,752
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	6	0,350	0,319	0,255	0,05	0,82		
Stok Devir Hızı 2002-2003	6	10,225	3,177	10,065	5,50	15,20	-0,314	0,753
Stok Devir Hızı 2005-2006	6	10,000	3,638	10,770	3,32	13,90		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	6	5,275	2,050	4,970	2,28	7,60	-1,572	0,116
Alacak Devir Hızı 2005-2006	6	26,888	46,735	6,380	5,44	122,00		

Aktif Devir Hızı 2002-2003	6	0,858	0,231	0,805	0,60	1,23	-2,201	0,028
Aktif Devir Hızı 2005-2006	6	0,601	0,139	0,645	0,42	0,78		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	6	0,540	0,718	0,310	0,05	1,99	-1,992	0,046
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	6	5,636	11,751	1,095	0,02	29,60		

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,075>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,115>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,249>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,046<0,05 olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası artış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,600>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı

değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,046 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası düşüş eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,027 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası artış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,917 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,917 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam

borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,752 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/pasif toplamı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,753 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,116 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,026 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri UMS/UFRS sonrası azalış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için kabul edilmiştir.

Taş ve toprağa dayalı sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,046 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların hisse başı

kazanç değerleri UMS/UFRS sonrası artış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için kabul edilmiştir.

Metal ana sanayi sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.5.' te gösterilmiştir.

Tablo 3.5 Metal Ana Sanayi Sektörü İçin Yapılan Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	5	1,036	0,488	0,780	0,62	1,63	-1,753	0,080
Cari Oran 2005-2006	5	1,654	0,389	1,690	1,25	2,22		
Likidite Oranı 2002-2003	5	0,612	0,387	0,430	0,20	1,15	-1,214	0,225
Likidite Oranı 2005-2006	5	0,800	0,327	0,800	0,35	1,26		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	5	0,652	0,773	0,170	0,09	1,89	-0,674	0,500
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	5	0,188	0,096	0,200	0,06	0,31		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	5	0,116	0,072	0,090	0,05	0,24	-0,944	0,345
Aktif Kârlılığı 2005-2006	5	0,092	0,061	0,080	0,02	0,16		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	5	0,130	0,132	0,070	0,02	0,31	-0,405	0,686
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	5	0,162	0,064	0,160	0,08	0,23		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	5	0,198	0,102	0,160	0,07	0,33	-1,753	0,080
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	5	0,086	0,053	0,070	0,02	0,15		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	5	0,106	0,076	0,060	0,04	0,22	-0,135	0,893
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	5	0,100	0,067	0,090	0,03	0,17		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	5	5,444	6,335	3,040	0,29	15,70	-0,135	0,893
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	5	4,012	4,234	2,370	0,06	9,14		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	5	3,878	2,980	1,910	1,53	7,85	-0,944	0,345
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	5	2,214	0,902	1,770	1,49	3,64		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	5	2,878	2,980	0,910	0,53	6,85	-0,944	0,345
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	5	1,214	0,902	0,770	0,49	2,64		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	5	0,590	0,246	0,470	0,34	0,87	-0,674	0,500
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	5	0,492	0,166	0,430	0,33	0,72		
Stok Devir Hızı 2002-2003	5	7,570	3,242	8,220	3,77	12,06	-2,023	0,043
Stok Devir Hızı 2005-2006	5	5,574	3,070	5,130	2,08	9,85		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	5	84,966	168,872	9,110	6,87	387,00	-0,405	0,686
Alacak Devir Hızı 2005-2006	5	13,650	12,240	8,040	5,79	34,95		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	5	1,190	0,691	1,000	0,62	2,39	-0,674	0,500
Aktif Devir Hızı 2005-2006	5	1,420	0,877	0,920	0,56	2,56		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	5	2,600	3,154	1,720	0,26	8,13	-1,483	0,138
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	5	0,496	0,384	0,700	0,00	0,90		

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,225 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,500 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 > 0,05$

olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,500 > 0,05$

olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/pasif toplamı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığını analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,043 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri UMS/UFRS sonrası azalış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için kabul edilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığını analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığını analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,500 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığını analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,138 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2e} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.6 Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı İçin Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	5	2,202	1,110	1,960	1,03	3,76	-0,674	0,500
Cari Oran 2005-2006	5	1,740	0,899	1,530	1,08	3,29		
Likidite Oranı 2002-2003	5	1,632	0,904	1,640	0,60	2,79	-0,944	0,345
Likidite Oranı 2005-2006	5	0,986	0,736	0,730	0,39	2,27		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	5	0,268	0,237	0,180	0,13	0,69	-0,135	0,893
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	5	0,186	0,144	0,160	0,00	0,36		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	5	0,096	0,044	0,110	0,05	0,15	-0,736	0,461
Aktif Kârlılığı 2005-2006	5	0,088	0,061	0,090	0,00	0,17		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	5	0,138	0,030	0,140	0,10	0,18	-0,365	0,715
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	5	0,122	0,091	0,110	0,00	0,24		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	5	0,354	0,097	0,330	0,27	0,52	-2,023	0,043
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	5	0,074	0,049	0,080	0,00	0,14		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	5	0,100	0,044	0,090	0,05	0,16	-1,633	0,102
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	5	0,126	0,045	0,120	0,08	0,20		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	5	7,75	10,204	2,910	0,49	25,10	-0,405	0,686
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	5	4,386	2,565	4,210	1,04	7,96		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	5	2,680	1,356	2,500	1,38	4,49	-0,674	0,500
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	5	1,868	1,340	1,600	0,59	4,14		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	5	1,680	1,356	1,500	0,38	3,49	-0,405	0,686
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	5	1,448	1,275	0,680	0,33	3,14		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	5	0,532	0,234	0,600	0,27	0,77	-0,405	0,686
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	5	0,651	0,505	0,408	0,24	1,49		
Stok Devir Hızı 2002-2003	5	6,154	1,364	6,470	4,27	7,45	-0,405	0,686
Stok Devir Hızı 2005-2006	5	5,610	1,157	5,330	4,21	6,83		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	5	3,862	1,323	3,550	2,41	5,66	-0,674	0,500
Alacak Devir Hızı 2005-2006	5	4,224	1,051	4,220	2,86	5,76		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	5	1,122	0,197	1,230	0,88	1,32	-0,135	0,893
Aktif Devir Hızı 2005-2006	5	1,086	0,326	1,110	0,56	1,44		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	5	0,844	0,521	0,650	0,26	1,57	-0,405	0,686
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	5	0,682	0,893	0,090	0,00	1,84		

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,500>0,05

olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,461 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,715 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,043 < 0,05$ fark bulunmuştur. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı

değerleri UMS/UFRS sonrası azalış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,102 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,500 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam

borç/pasif toplamı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,500 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2e} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.7.' de gösterilmiştir.

Tablo 3.7 Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler Sektörü İçin Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	5	1,924	0,620	1,650	1,36	2,90	-0,944	0,345
Cari Oran 2005-2006	5	1,758	0,432	1,640	1,36	2,23		
Likidite Oranı 2002-2003	5	1,408	0,651	1,180	0,85	2,45	-2,023	0,043
Likidite Oranı 2005-2006	5	1,028	0,596	0,850	0,36	1,86		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	5	0,136	0,100	0,110	0,00	0,26	-0,813	0,416
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	5	0,164	0,118	0,140	0,04	0,32		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	5	0,064	0,044	0,080	0,00	0,12	-1,483	0,138
Aktif Kârlılığı 2005-2006	5	0,027	0,016	0,030	0,01	0,05		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	5	0,058	0,013	0,060	0,04	0,07	-1,633	0,102
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	5	0,118	0,072	0,110	0,03	0,23		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	5	0,254	0,190	0,300	0,00	0,49	-1,753	0,080
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	5	0,054	0,033	0,040	0,03	0,11		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	5	0,044	0,023	0,050	0,02	0,07	-0,378	0,705
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	5	0,042	0,013	0,040	0,03	0,06		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	5	13,748	21,112	3,470	1,41	51,10	-0,135	0,893
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	5	13,164	13,614	9,390	1,96	34,93		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	5	2,002	0,581	2,070	1,40	2,59	-0,135	0,893
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	5	2,092	0,655	2,020	1,26	2,97		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	5	1,002	0,581	1,070	0,40	1,59	-0,135	0,893
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	5	1,092	0,655	1,020	0,26	1,97		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	5	0,458	0,162	0,510	0,28	0,61	-0,135	0,893
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	5	0,474	0,177	0,500	0,20	0,66		
Stok Devir Hızı 2002-2003	5	10,056	2,768	10,530	6,96	13,25	-0,135	0,893
Stok Devir Hızı 2005-2006	5	9,624	1,372	9,590	7,56	10,94		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	5	10,780	8,135	8,320	3,51	24,30	-0,944	0,345
Alacak Devir Hızı 2005-2006	5	22,282	25,220	13,940	3,34	66,32		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	5	1,930	0,844	1,900	0,80	2,87	-0,944	0,345
Aktif Devir Hızı 2005-2006	5	1,790	0,843	1,640	0,83	2,87		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	5	0,804	0,676	0,800	0,01	1,73	-0,135	0,893
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	5	0,927	1,325	0,405	0,11	3,28		

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik firmaların likidite oranlarından olan cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,345>0,05

olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,043 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların likidite oranı değerleri UMS/UFRS sonrası azalış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için kabul edilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,416 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,138 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,102 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,080 > 0,05$ fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı

değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,705 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UM/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam

borç/pasif toplamı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2e} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.8 Gıda Sektörü İçin Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	6	3,096	4,721	1,300	0,53	12,70	-1,153	0,249
Cari Oran 2005-2006	6	2,183	3,074	1,140	0,42	8,38		
Likidite Oranı 2002-2003	6	2,341	4,542	0,540	0,24	11,61	-0,405	0,686
Likidite Oranı 2005-2006	6	1,740	2,812	0,725	0,14	7,42		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	6	0,105	0,069	0,110	0,01	0,19	-2,023	0,043
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	6	0,471	0,556	0,230	0,01	1,52		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	6	0,135	0,199	0,060	0,01	0,53	-0,271	0,786
Aktif Kârlılığı 2005-2006	6	0,128	0,196	0,060	0,00	0,52		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	6	0,230	0,280	0,145	0,01	0,76	-0,314	0,753
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	6	0,272	0,183	0,275	0,01	0,51		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	6	0,251	0,331	0,115	0,04	0,91	-1,214	0,225
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	6	0,179	0,214	0,100	0,01	0,60		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	6	0,074	0,084	0,040	0,01	0,23	-0,105	0,917
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	6	0,044	0,036	0,040	0,01	0,10		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	6	20,751	45,883	2,175	1,18	114,40	-1,572	0,116
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	6	1,130	1,170	0,760	0,01	3,28		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	6	1,938	2,106	1,205	0,35	6,15	-0,944	0,345
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	6	2,238	1,402	2,265	0,35	4,09		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	6	1,938	1,787	1,740	0,06	5,15	-0,135	0,893
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	6	1,905	1,555	1,495	0,10	4,36		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	6	1,451	1,352	1,295	0,06	3,78	-0,841	0,400
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	6	1,168	1,342	0,685	0,09	3,79		
Stok Devir Hızı 2002-2003	6	7,533	5,668	5,430	1,89	15,50	-0,524	0,600
Stok Devir Hızı 2005-2006	6	9,883	9,079	6,150	1,66	21,43		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	6	7,691	5,455	6,245	3,54	18,35	-1,153	0,249
Alacak Devir Hızı 2005-2006	6	22,050	30,514	10,245	3,41	83,68		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	6	1,050	0,311	0,890	0,85	1,61	-0,734	0,463
Aktif Devir Hızı 2005-2006	6	1,270	0,642	1,115	0,52	2,28		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	6	0,651	0,859	0,155	0,02	1,92	-1,572	0,116
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	6	40,076	96,035	0,940	0,00	236,10		

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,249>0,05 olduğundan fark

bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,686 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,043 < 0,05$ olduğundan fark bulunmuştur. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri UMS/UFRS sonrası artış eğilimindedir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için kabul edilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan aktif kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,786 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan vergi öncesi kâr marjı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,753 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,225 > 0,05$ fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,917 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,116 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,345 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,893 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,400 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/pasif toplamı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan stok devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,600 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,249 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,463 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Gıda, içki ve tütün sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,116 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2e} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörü için yapılan fark analizi Tablo 3.9.' da gösterilmiştir.

Tablo 3.9 Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri, Basım ve Yayın Sektörü İçin Fark Analizi

	N	Ortalama	S.Sapma	Medyan	Min	Maks	Z Değeri	P değeri
Cari Oran 2002-2003	4	2,340	1,661	1,640	1,29	4,79	-1,826	0,068
Cari Oran 2005-2006	4	3,380	3,160	1,915	1,58	8,11		
Likidite Oranı 2002-2003	4	1,395	0,931	0,955	0,88	2,79	-0,730	0,465
Likidite Oranı 2005-2006	4	2,360	3,056	1,105	0,32	6,91		
Öz Kaynak Kârlılığı 2002-2003	4	0,067	0,048	0,060	0,02	0,13	-0,736	0,461
Öz Kaynak Kârlılığı 2005-2006	4	0,495	0,774	0,150	0,03	1,65		
Aktif Kârlılığı 2002-2003	4	0,052	0,043	0,045	0,01	0,11	-1,069	0,285
Aktif Kârlılığı 2005-2006	4	0,085	0,059	0,080	0,03	0,15		
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2002-2003	4	0,105	0,061	0,095	0,05	0,18	0,000	1,000
Vergi Öncesi Kâr Marjı 2005-2006	4	0,090	0,072	0,075	0,02	0,19		
Duran Varlık Kârlılığı 2002-2003	4	0,102	0,107	0,065	0,02	0,26	-0,730	0,465
Duran Varlık Kârlılığı 2005-2006	4	0,067	0,050	0,065	0,01	0,13		
Faaliyet Kârlılığı 2002-2003	4	0,082	0,075	0,055	0,03	0,19	-0,535	0,593
Faaliyet Kârlılığı 2005-2006	4	0,115	0,059	0,120	0,05	0,17		
Faiz Karşılama Oranı 2002-2003	4	106,35	208,434	2,590	1,22	419,00	0,000	1,000
Faiz Karşılama Oranı 2005-2006	4	5,750	5,234	4,685	0,73	12,90		
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2002-2003	4	1,637	0,689	1,360	1,17	2,66	-1,461	0,144
Aktif Toplamı/Öz Kaynak 2005-2006	4	1,322	0,154	1,350	1,11	1,48		
Toplam Borç/Öz Kaynak 2002-2003	4	0,637	0,689	0,360	0,17	1,66	-1,461	0,144
Toplam Borç/Öz Kaynak 2005-2006	4	0,322	0,154	0,350	0,11	0,48		
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2002-2003	4	0,320	0,209	0,260	0,14	0,62	-1,289	0,197
Toplam Borç/Pasif Toplamı 2005-2006	4	0,235	0,094	0,260	0,10	0,32		
Stok Devir Hızı 2002-2003	4	9,972	8,764	6,955	3,68	22,30	0,000	1,000
Stok Devir Hızı 2005-2006	4	7,465	3,158	7,810	3,67	10,57		
Alacak Devir Hızı 2002-2003	4	6,677	1,429	6,885	4,85	8,09	-0,730	0,465
Alacak Devir Hızı 2005-2006	4	5,477	1,607	5,125	3,93	7,73		
Aktif Devir Hızı 2002-2003	4	1,217	0,560	1,220	0,63	1,80	-1,461	0,144
Aktif Devir Hızı 2005-2006	4	0,867	0,285	0,850	0,60	1,17		
Hisse Başı Kazanç 2002-2003	4	2,187	3,746	0,470	0,03	7,78	-1,826	0,068
Hisse Başı Kazanç 2005-2006	4	0,031	0,037	0,022	0,00	0,08		

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından cari oran değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda $p \text{ değeri} = 0,068 > 0,05$

olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların cari oran değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların likidite oranlarından olan likidite oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,465 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların likidite oranı her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2a} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan öz kaynak kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,461 < 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların öz kaynak kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların ekonomik faaliyetlerinden aktif kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,285 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından vergi öncesi kâr marjı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $1,000 > 0,05$ olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların vergi öncesi kâr marjı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından duran varlık kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri= $0,465 > 0,05$ fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların duran varlık kârlılığı

değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların kârlılık oranlarından olan faaliyet kârlılığı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,593>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faaliyet kârlılığı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2b} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan faiz karşılama oranı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=1,000>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların faiz karşılama oranı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan aktif toplamı/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,144>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif toplamı/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından toplam borç/öz kaynak değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,144>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam borç/öz kaynak değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların mali yapı oranlarından olan toplam borç/pasif toplamı değişkenin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,197>0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların toplam

borç/pasif toplamı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2c} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından stok devir hızı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=1,000 >0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların stok devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan alacak devir hızı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,465 >0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların alacak devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların faaliyet oranlarından olan aktif devir hızı değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,144 >0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların aktif devir hızı değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2d} bu kalem için reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörüne yönelik olarak firmaların piyasa değeri oranlarından olan hisse başı kazanç değişkeninin UMS/UFRS öncesi ve sonrasında farklılığın olup olmadığının analizi için yapılan Wilcoxon testi sonucunda p değeri=0,068 >0,05 olduğundan fark bulunamamıştır. Buna göre firmaların hisse başı kazanç değerleri her iki dönem için de aynıdır denebilir. Bu nedenle hipotez H_{2e} bu kalem için reddedilmiştir.

SONUÇ

Bilgi toplumuna geçişle birlikte tüm dünyada teknolojinin boyut atlaması, elektronik ticaretin ilerlemesi, bilginin en verimli biçimde kullanılması vb. gelişmeler sonucunda ülke ekonomileri birbiri ile bağımlı hâle gelmiş, şirketler uluslararası piyasalarda faaliyet gösterir olmuşlardır.

Küreselleşme ve rekabet nedeniyle sermaye piyasasının uluslararası hâle gelmesi, çokuluslu şirketlerin ortaya çıkması, oluşan bağımsız denetim firmaları ve ekonomik birlikler gibi faktörler finansal raporlamanın uyumlaştırma gereğini ortaya çıkmıştır.

Uygulama farklılıkları bulunan finansal raporlama özellikle ilgili kullanıcılar için bir maliyet ve risk taşır. Finansal raporların tüm dünyada geçerliliği bulunan ortak bir standarda göre düzenlenmemiş olması şirkete yatırım yapmayı planlayan yatırımcı ya da kreditorlerin alacağı kararların doğruluğu ve sonucunda katlanacağı maliyet tartışılır hâle gelir.

Finansal raporlarda uluslararası sürece geçiş dönemi 1973 yılında kurulan IASC ile başlamıştır. IASC tüm dünyada kabul gören uluslararası finansal raporlama oluşturmayı amaçlamıştır. 2001 yılında IASC IASB'a dönüşmüştür. Uluslararası muhasebe standartları bu tarihten itibaren Uluslararası Finansal Raporlama Standartları olarak düzenlenmiştir.

Dünyadaki çalışmalara paralel olarak Türkiye'de de bu alanda çalışmalar yapılmıştır. Uluslararası finansal raporlama standartlarına uyum çalışmaları ilk olarak TÜRMOB bünyesinde kurulan TİMÜDESK ile başlamıştır. 2002 yılında TİMÜSK kurulmuştur. TİMÜSK, IASB ile ortak çalışarak uluslararası finansal raporlama standartlarını Türkçeye çevrilmesini sağlamıştır. Kurum, 2011 yılında KGK'nın kurulmasıyla bu alandaki çalışmalar devam etmiştir. Hâlen KGK bu çalışmalarını sürdürmektedir.

Ülkemizde 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren finansal raporlamanın uluslararası alanda uyumlaştırılması süreci başlamıştır. Halka açık şirketler bu tarihten itibaren UMS/UFRS'ye uygun raporlama yapmaya başlamışlardır. Yeni TTK ile birlikte Bakanlar Kurulunca belirlenen şirketlerin denetime tabi olma süreci başlamıştır. Bu

nedenle halka açık şirketlerin yanında büyük ve orta büyüklükteki işletmeler (BOBİ) de UMS/UFRS' ye uygun raporlama kapsamına alınmıştır.

UMS/UFRS uygulaması muhasebeleştirme ve ölçüm bakımından farklılıklar göstermiştir. Bu nedenle UMS/UFRS 'nin firma performansı üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmada, veri setinin küçük olması ve normal olmayan dağılım nedeniyle Wilcoxon Testi kullanılmıştır.

BIST'de işlem gören 36 adet üretim firmasının faaliyetlerine ilişkin UFRS öncesi dönem (2002-2003) ve UFRS sonrası dönem (2005-2006) karşılaştırılması söz konusudur. Bu karşılaştırma 15 adet mali oran aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

36 firma faaliyetine ilişkin UFRS öncesi ve sonrası dönem karşılaştırmasında; kârlılık oranlarından duran varlık kârlılığı ve faaliyet kârlılığı, mali yapı oranlarından faiz karşılama oranı ve toplam borç/pasif toplamı değerleri için anlamlı farklılıklar söz konusudur. Hipotez H_1 kabul edilmiş olmakla birlikte alt hipotezlerden (H_{1b} ve H_{1c}) kabul edilmiştir. Ancak, likidite oranları, faaliyet oranları ve piyasa değeri oranları için anlamlı farklılık bulunamaması nedeniyle alt hipotezler (H_{1a} , H_{1d} ve H_{1e}) reddedilmiştir.

UFRS öncesi ve sonrası dönem farklılıklarının sektörel bazda etkilerine ilişkin analizde, doküman sektörü için, kârlılık oranlarından duran varlık kârlılığı ve mali yapı oranlarından toplam borç/pasif toplamı değerlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu nedenle alt hipotezler (H_{2b} ve H_{2c}) kabul edilmiştir. Ancak, likidite oranları, faaliyet oranları ve piyasa değeri oranları için anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu nedenle alt hipotezler (H_{2a} , H_{2d} ve H_{2e}) reddedilmiştir.

Taş sektörüne yönelik yapılan analizde, kârlılık oranlarından aktif kârlılığı, duran varlık kârlılığı, faaliyet kârlılığı faaliyet oranlarından aktif devir hızı, piyasa değeri oranlarından hisse başı kazanç değerlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu nedenle alt hipotezler (H_{2b} , H_{2d} ve H_{2e}) kabul edilmiştir. Burada likidite oranları ve mali yapı oranları için anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bu nedenle alt hipotezler (H_{2a} ve H_{2c}) reddedilmiştir.

Metal ana sanayi sektörüne yönelik yapılan analizde, faaliyet oranlarından stok devir hızı değerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Burada alt hipotezlerden H_{2d} kabul edilmiştir. Likidite oranları, kârlılık oranları, mali yapı oranları ve piyasa değeri oranları için anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bu nedenle alt hipotezler (H_{2a} , H_{2b} , H_{2c} ve H_{2e}) reddedilmiştir.

Metal eşya sektörüne yönelik yapılan analizde, kârlılık oranlarından duran varlık kârlılığı değerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu nedenle alt hipotezlerden H_{2b} kabul edilmiştir. Likidite oranları, mali yapı oranları, faaliyet oranları ve piyasa değeri oranları için anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Burada alt hipotezlerden (H_{2a} , H_{2c} , H_{2d} ve H_{2e}) reddedilmiştir.

Kimya sektörüne yönelik yapılan analizde likidite oranlarından likidite oranı değerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu nedenle alt hipotezlerden H_{2a} kabul edilmiştir. Ancak, kârlılık oranları, mali yapı oranları, faaliyet oranları ve piyasa değeri oranları için anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu nedenle alt hipotezlerden (H_{2b} , H_{2c} , H_{2d} ve H_{2e}) reddedilmiştir.

Gıda sektörüne yönelik yapılan analizde, kârlılık oranlarından öz kaynak kârlılığı değerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu nedenle alt hipotezlerden H_{2b} kabul edilmiştir. Ancak, likidite oranları, mali yapı oranları, faaliyet oranları ve piyasa değeri oranları için anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu nedenle alt hipotezlerden (H_{2a} , H_{2c} , H_{2d} ve H_{2e}) reddedilmiştir.

Kâğıt ve kâğıt ürünleri sektörüne yönelik yapılan analizde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu nedenle bu sektör için alt hipotezlerin tümü reddedilmiştir.

Sektörel bazda ele alındığında; dokuma, giyim eşyası ve deri sektörü, taş ve toprağa dayalı sanayi sektörü, metal ana sanayi sektörü, metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörü, kimya, petrol, kauçuk ve plastik ürünler sektörü ve gıda, içki ve tütün sektörü için hipotez H_2 kabul edilmiş; kâğıt ve kâğıt ürünleri, basım ve yayın sektörü için hipotez H_2 ise reddedilmiştir.

UMS/UFRS uygulamasının firma performansı üzerindeki etkisi değerleme ve kayda almadan kaynaklanan etkilerdir. Araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, UMS/UFRS öncesi ve sonrası dönemler arasında firma performansı ve bu performansı doğrudan/dolaylı yoldan etkileyen değişkenler farklılık göstermekte olup, kârlılık ve mali yapı açısından bütün firmaların etkilendiği, diğer oranlar açısından kısmi etkilenme bulunduğu, sektörel açıdan ise kâğıt sektörü dışındaki tüm sektörlerde etkilenme bulunduğu sonucuna varılmıştır. Aslında aynı dönemlere ait hem UMS/UFRS hem de MSUGT esas alınarak düzenlenmiş finansal tablo verilerine ulaşılabilmesi halinde çok daha gerçekçi değerlendirme yapılabilecektir.

KAYNAKÇA

AĞCA, A ve R Aktaş (2007). “ First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms”, Ukraine, **Problems and Perspectives in Management**, 99-112.

AĞCA, V ve E Tuncer (2006). “Çok Boyutlu Performans Değerleme Modelleri ve Bir Balanced Scorecard Uygulaması”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, (8) 1,173-193.

AKBULUT, Y Ö (2008). “Vergi Usul Kanunundaki Değerleme Hükümlerinin Türkiye Finansal Raporlama Standartları Kapsamında Değerlendirilmesi”, **MÖDAV**, 2008/1, 1-40.

AKGÜL, B. ve H Akay (2003). **Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin bir Araştırma**, 204-237, Türkmen Kitabevi: İstanbul

AKGÜN, A İ (2013). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB’ye Yönelik Bir Araştırma”, **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 2013, 14 (1), 10-26.

AKGÜN A İ (2007). **Vadeli İşlemlere Yönelik Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi**, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

AKSOY, I (2002). **UMS ve Resmi Muhasebedeki Farklılıklar**, İstanbul: Arçelik A.S Semineri.

AKSOY, T (2006). **Tüm Yönleriyle Denetim: AB ile Uyum Sürecinde Denetimde Yeni Bir Paradigma**, Cilt II, Genişletilmiş İkinci Baskı, Yetkin Yayınları: Ankara.

AKYÜZ, Y (2013). “Ekonomik Katma Değer (EVA) ve Pazar Katma Değer (MVA) Analizi: İMKB’de İşlem Gören Seramik İşletmelerinde Bir Uygulama”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 18, (2),339-356.

ALKAN, G İ ve O Doğan (2012). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nın Finansal Rasyolara Kısa ve Uzun Dönemli Etkileri: İMKB’de Bir Araştırma”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, 54, 87-100.

ALPMAN, D (2008). **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’na Genel Bir Bakış ve Bir Uygulama Örneği**, Bitirme Tezi, Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ALTINTAŞ, T A (2011). “Uluslararası Muhasebe ve Türkiye’de Muhasebe Hukuku”, **İ.Ü. İİBF Dergisi**, 1,162-174.

ARIKAN, Ö (2004). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişikliklerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması” **Muhasebe ve Denetim Bakış**, 68.

ARKLAN, Ü ve E Taşdemir (2008). “Bilgi Toplumu ve İletişim: Bilginin Yayılması ve Sürecinde Kitle İletişim Araçları ve İnternet”, **Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi**, 5 (3), 67-80.

ASLAN, S (2004). “Global Muhasebe Sürecinde Yakınsama Eğilimleri”, **MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı 23.

ATAMAN, B, H Cavlak (2016). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Kurumsal Yönetim İlişkisi: Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksi’ne Tabi Halka Açık Şirketlerde Bir Anket Çalışması”, **Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi**, Kasım 2016; 9 (3): 209-240.

ATMACA, M (2010). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına ve Vergi Yasalarına Göre Düzenlenen Temel Mali Tabloların Finansal Analiz Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi ve Türkiye Uygulaması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

AYDOĞDU, S (2010). Altı Sigmayı Kullanan Bir İşletmenin Mali Tablolar Analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BARTH, M, W R Landsman ve M H Lang (2008). “International Accounting Standards and Accounting Quality”, **Journal of Accounting Research**, 46:467-498.

BAŞPINAR, A (2005). “Türkiye’de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bakış”, **Maliye Dergisi**, 42-56.

BAYRAKTAR, B (2008). Temel Mali Tabloların Düzenlenmesi Açısından Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Getirdikleri ve Tek Düzen Hesap Planı ile Karşılaştırmalı Bir Örnek, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

BAYRI, O (2010). “Tekdüzen Muhasebe Sistemine ve Türkiye Muhasebe- Finansal Raporlama Standartlarına Göre Bilançonun Biçimsel Yapısı, Kapsamı ve İçeriğinin Karşılaştırmalı Analizi”, **Mali Çözüm Dergisi**, 2010, 98, 97-109.

BEKÇİ, İ ve O ÖZDEMİR (2006). “Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açıkları Üzerine Bir Araştırma”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 11(2).

BİLGİNOĞLU, F (1993). “Uluslararası Muhasebe”, **İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi**, 22, 83.

BOSTANCI, S (2002). “Küreselleşen Muhasebede Standartlaşma ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu”, **Mali Çözüm**, 59, 2.

BUSHMAN, R M ve A J Smith (2001). “Financial Accounting Information and Corporate Governance”, **Journal of Accounting and Economics** 32,237-333.

BÜYÜKTOPÇU, H İ (2009). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablo Düzenlemelerine Etkileri ve Örnek Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

CALLAO, S, Jarne J I ve Lainez J J A (2007). “Adoption of IFRS in Spain: Effect on the Comparability and Relevance of Financial Reporting”, **Journal of International Accounting, Auditing and Taxation**, 16: 148–178.

CENGİZ, H, A Combs ve M Samy (2017). “An Analysis of How Financial Ratios of Companies in Turkey are Affected by National Standards And IFRS”, **International Business Research**, 10, (12), 183-190.

CENGİZ, H (2014). “Effects of International Financial Reporting Standards Application on Financial Ratios in Turkey”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, 10, (21),163-177.

CİHANGİR, E (2014). “Kurumsal Performans Yönetimi ve Yüksek Performanslı Organizasyonların Özellikleri”, **Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 5,37-54.

CLEMENSON, B ve R D Sellers (2013). “Educational Case Hull House: An Autopsy of Not-for-Profit Financial Accountability”, **Journal of Accounting Education**,31, 252-293.

CSEBFALVI, G (2012). “The Effects of International Accounting Standardization on Business Performance: Evidence from Hungary”, **International Journal of Business and Management**, 20-27.

ÇANKAYA, F (2007). “Uluslararası Muhasebe Uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye Karşılaştırması”, **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 3(6), 127-148.

ÇELİK, A O (2003). **Muhasebe Kuramı ve Uygulamaları Açısından Muhasebe Bilgilerinin Niteliği**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 590, TÜRMOB Yayın: Ankara.

ÇELİK, M, H Aygören ve S Uyar (2007). The Impact of International Financial Reporting Standards on Financial Statements and Financial Ratios, The Balkan Countries 1st Conference on Accounting and Auditing, Edirne, 834–835.

ÇELİK, E (2012). Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)’nin Varlıkların Değerlemesi Hususunda Getirdiği Yenilikler: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Bilgi Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

ÇELİK, S (2013). Muhasebe Meslek Mensuplarının Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Değerlendirilmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma: Niğde Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇETİNER, E (2010). **İşletmelerde Mali Analiz**, Gazi Kitabevi: Ankara.

ÇİFTÇİ, Y ve A Erserim (2008). Muhasebe Standartlarında Uluslararası Uyumlaştırma Çalışmaları ve Türkiye'deki Durumun İncelenmesi, Uluslararası Sermeye Hareketleri ve Gelişmekte Olan Piyasalar Sempozyumu, 24-27.

DEMİR, V (2007). "Kobi'ler İçin UFRS'nin Son Taslağı ve Değerlendirmeler", **Mali Çözüm Dergisi**,80,43-58.

DEMİR, V ve O Bahadır (2007). "UFRS' deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı", **Muhasebe ve Denetime Bakış**, 2007, 23, 73.

DEMİRARSLAN, A E (2007). İşletmeler İçin Performans Ölçümü: Bir Finansal Performans Değerlendirme Modeli Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

DİNÇ, E ve O Y Atasel (2016). "Türkiye'deki Muhasebe Anlayışının Gelişim Süreci ve Mevcut Durumun İncelenmesi", **K.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, 6, (12), 267-283.

DOĞRUER, U (2008). Avrupa Birliği Sürecinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarından Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ELOSIUBA, J N ve E Okoye (2018). "Effects On International Financial Reporting Standards On Corporate Performance Of Selected Banks Listed On Nigeria Stock Exchange", **Annals of Spiru Haret University Economic Series**. 19, (1), 77-104.

ERCİŞ, E M (2014). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Üretim İşletmelerinde Maliyet Sistemi Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ERDİKLER, Ş (2006). "Kurumsal Yönetim ve Uluslararası Yatırımcıların Beklentileri", **Referans Gazetesi**, 2006.

EROL, M ve M Aslan (2017). "Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi", **Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi**, 12, 55-86.

GENÇOĞLU, Ü G (2007). **Türkiye Muhasebe Standartları ve Uygulamaları**, İstanbul: Türkmen Kitapevi.

GENÇOĞLU, Ü ve Y ERTAN (2012). "Muhasebe Kalitesini Etkileyen Faktörler ve Türkiye'deki Durum", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, 1-24.

GHALAYINI, A M, J S Noble ve T J Crowe (1997). “An Integrated Dynamic Performance Measurement System for Improving Manufacturing Competitiveness”, **International Journal of Production Economics**, 48: 207-225.

GÖÇER, K (2015). “Mali Tablolar Analizi: Pendik Belediyesi Örneği”, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, 9, (1).

GÖKÇEN, G, B Akgül ve C Çakıcı (2006). **Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları**, Beta Basın Yayın Dağıtım, İstanbul.

GÖKÇEN, G (2005). “Enflasyonun Mali Tablolar Analizine Etkileri” **Mali Çözüm Dergisi**,69.

GÖR, Y, S Cengiz ve M Ş Dilsiz (2016). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi: BIST’de Bir Araştırma, **Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi**, 20 (2), 53-64.

GRADY, M.W (1991). **Performance Measurement Implementing Strategy, Management Accounting**, 67.

GÜCENME, Ü (2000). “Küreselleşmede Muhasebe Standartları”, **MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı 5.

GÜREL, B A (2015). Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında TMS 18 Hasılat Standardı ve TMS 21 Kur Değişimlerinin Etkisi Standardının İncelenmesi: Etimaden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Emet Bor İşletmesi Uygulaması (Yüksek Lisans Tezi), Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

GÜLCÜ, A ve A. Coşkun (2004). “Cumhuriyet Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi’nin Veri Zarflama Analizi Yöntemiyle Göreceli Etkinlik Analizi”, **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 5 (2), 87- 104.

HACİRÜSTEMOĞLU, R M Rakrak ve V Demor (2002). “Etkin Performans Ölçüm Aracı (EVA) (Ekonomik Katma Değer Ekonomik Kâr Yaklaşımı)”, **İstanbul SMMMO Mali Çözüm Dergisi**, 59,1-9.

HOSHINO, Y (2017). “Effect of IFRS Adoption on Corporate Performance Measurement: Analysis of Japanese Manufacturing Companies”, **Universal Journal of Accounting and Finance**, 5, (4), 78-90.

<http://www.kgk.com.tr> (Erişim Tarihi: 09.04.2019)

<http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 28.04.2019)

İBİŞ, C ve S Özkan (2006). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)’na Genel Bakış”, **İSMMMO Mali Çözüm Dergisi**, 74,25-43.

KABLAN, A (2011). “UFRS’nin Ülkemizdeki Muhasebe Uygulamaları ve Finansal Tablolar Üzerine Etkilerine Yönelik Bir Uygulama”, İstanbul.

KİRACI, M ve T Köse (2002). “IASB, FASB ve TMMOB’deki Muhasebe Standartları Oluşturma Süreci ve Uyumlaştırma”, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1),48-69.

KARABABA, A G (2018). “Muhasebe Standartları Uygulamasına Genel Bir Bakış”, **Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 3, (2).

KUMRU, M (2012). Kurumsal Performans Değerlendirmenin Önemi, Gelişimi ve Uygulama Örnekleri, *Yöneylem Araştırması ve Endüstri Mühendisliği 32. Ulusal Kongresi- YAEM*, 32, Doğuş Üniversitesi, İstanbul, 1-7.

OKUR, N (2016). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Türkiye’de Değer İlişkisi Bakımından Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

OMAĞ, A (2014). “Yüzde Yöntemi ile Analiz ve Gıda Sektörüne Yönelik Bir Uygulama”, **Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, 6, (11), 65-82.

ÖRTEN, R, H Kaval ve A Karapınar (2009). **Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları**, Ankara: Gazi Kitabevi.

ÖZDEN, V E A (2013). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kâr Yönetimine Etkisi: Bağımsız Denetçilerin Algıları Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZER, Ö (2012). “Mali Tablolar Analizi: Bir Hastane Örneği”, **Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi**, 6.

ÖZGEL, F (2007). “İlaç Sektöründe Mali Tablolar Analizi ve Bir Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZKAN, M ve S. Terzi (2010). “Avrupa Birliğinde Finansal Raporlama: İngiltere, Fransa ve Almanya Örneği”, **Mali Çözüm**, 24.

ÖZOLGUN, H (2017). “Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi 1”, **Journal Of Emerging Economies And Policy**, 2, (1).

PARLAKKAYA, R (2004). “Muhasebe De Uluslararası Uyum ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Muhasebe Uyumlaştırma Çalışmaları”, **S.Ü. İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 119-139.

PAZARSKIS, M vd. (2011). “IFRS Adoption Effects in Greece: Evidence from The IT Sector”, **MIBES Transactions-International Journal**, 5(2), 101-111.

RACHLIN, R ve A. Sweeny (1996). **Accounting and Financials Fundamentals For Nonfinancial Executives**, Second Edition, *Amacom American Management Association*, USA, 191-197p.

SARIOĞLU, K (2019). UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/yayinlar/kitaplar/99/2.bolum.pdf>, 31-46, Erişim Tarihi: 05.09.2019.

SILVA, F J F, G M M Couto ve R M Cordeiro (2009). “Measuring the Impact of International Financial Reporting Standards (IFRS) to Financial Information of Portuguese Companies” **Revista Universo Contábil, Blumenau**, 5(1), 129-144.

SPK, Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ. (Seri: XI, No:25).

SULTANOĞLU, B (2014). UFRS'nin Borsa İstanbul'daki Şirketlerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi: Finansal Bilginin İhtiyaca Uygunluğu ve Finansal Tablolar Analizi, Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ŞAMILOĞLU, F ve A İ Akgün (2010). **Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Finansal Tablolar Analizi**, Bursa: Ekin Yayını.

TEK, N ve Y GÜMÜŞ (2006). “Finansal Hizmetler Sektöründe Finansal Olmayan Performans Ölçümlenmesi: Japon Bankaları Örneği”, **Muhasebe ve Denetime Bakış**, No:19, Temmuz 2006,1-27.

TERZİ, S, R Oktem ve I K Şen (2013).” Impact of Adopting International Financial Reporting Standards: Empirical Evidence from Turkey”. **International Business Research**, 6(4), 55.

TOPÇAKIL E, (2013). Stokların Türkiye Muhasebe Standartları(TMS 2) ile Vergi Usul Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TOSUN, Ç E ve G ATAİ (2014). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Türkiye'deki Gelişimi ve Kuzey Kıbrıs'taki Uygulamalar, IV. Uluslararası Türk Coğrafyası UFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standardı) Sempozyumu, Çatalca-İstanbul.

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KURULU, (2008). **TMS Türkiye Muhasebe Standartları**, TMSK Yayınları.

TÜRKER, İ (2010). “IAS 7 UMS 2 Stoklar Standardına ve Türk Vergi Sistemine Göre Stokları Değerleme”, **Muhasebe ve Denetime Bakış**, 2010, 106-117.

TÜRMOB Haber Bülteni, Nisan 2004, S.2.

USUL, H. ve H. Kıymık (2010). “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Entegrasyon Sorunları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (2), 12.

UYAR, S ve A Büyüksalvarcı (2012).” Farklı Muhasebe Düzenlemelerine Göre Hazırlanan Mali Tablolardan Elde Edilen Finansal Oranlar ile Şirketlerin Hisse Senedi Getirileri ve Piyasa Değerleri Arasındaki İlişki”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, 25-48.

ÜSTÜNDAĞ, S (2004). **Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci ve Düzenleyici Kuruluşlar, Cumhuriyetin 80. Yılına Armağan**, (2), 819-884, Ankara: SPK Yayını.

ÜSTÜNDAĞ, S (2000). “Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci”, **Muhasebe ve Denetime Bakış**, 1 (1), 1-32.

YALKIN, Y K (2001). “Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu ve Uluslararası Standartlarının Geliştirilmesi”, **Muhasebe ve Denetime Bakış**, 5, 260.

YALKIN, Y K (1981). **İşletmelerde Mali Analiz Teknikleri**, 482, (5) Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

YAZICI, M (2003). “Muhasebe Standartlarının Tanımı”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, (18), 33-37.

YENİCE, E (2006). “Kamu Kesiminde Performans Değerlemesi”, **Maliye Dergisi**, 150, Ocak-Haziran, 124.

YILMAZ, B (2001). Muhasebe Standartlarının Oluşumu ve Uygulanma Alanı (Bir Bölgesel Çalışma Konya Örneği), Yüksek Lisans Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

YIP, R W Y ve D Young (2012). “Does Mandatory IFRS Adoption Improve Information Comparability? “**The Accounting Review**, 87 (5), 1767-1789.

YÜCEL, R (2010). **Merkez ve Çevre İlişkisine Bağlı Örgütsel Yapı ve Performans** (1) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

YÜREĞİR, N ve G Nakıboğlu (2007). “Performans Ölçümü ve Ölçüm Sistemleri: Genel Bir Bakış”, **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 16 (2), 545-562.

ZERENLER, M (2005). “Performans Ölçüm Sistemleri Tasarımı ve Üretim Sistemlerinin Performansının Ölçümüne Yönelik Bir Araştırma”, **Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 1,1-36.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Merve Akıncı Özkan
Uyruk: T.C.
Doğum Yeri-Tarihi: MERAM-05.04.1991
Medeni Hâli: Evli
Adres: Aşkan Mahallesi Sevil No:11 Meram
E-Posta: merveakinci@outlook.com
İletişim (Telefon): 0537 031 2822

EĞİTİM

İlkokul: (1998-2006) Mareşal Mustafa Kemal İlköğretim Okulu-KONYA
Lise: (2006-2010) Osman Nuri Hekimoğlu Anadolu Lisesi-KONYA (85.89/100)
Lisans-Bölüm: (2010-2015) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi-İşletme Bölümü (3.13/4)

MESLEKİ DENEYİM

Çalışma Yeri-Pozisyon: Halkbank Nalçacı Şubesi KONYA- Uzman Yardımcısı (2017-)

YABANCI DİL

İngilizce: Okuma ve Yazma- İleri Derece, Konuşma-Orta Derece

SERTİFİKA-BELGE

Ankara Üniversitesi Onur Belgesi
B-Sınıfı Sürücü Belgesi
EFEOS (Uluslararası Ekonomi, Finans ve Ekonometri Öğrenci Sempozyumu) Finans Alanında Birincilik Ödülü
SEGEM Belgesi
Bireysel Emeklilik Aracısı Belgesi